

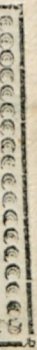

~~IA 125~~ EX BIBLIOTH.
NATIONIS HUNGAR.

VITEBERG.

IA 125.

SIGNAT. MDLCCXIII.

JOHANNIS TSEETSI, FIL.
A P H O R I S M I.
IN QUIBUS
ANTIQUITATES
VETERUM
HEBRÆORUM
BREVISSIME EXHIBENTUR.
IN USUM
SCHOLASTICÆ
JUVENTUTIS
EDITI.

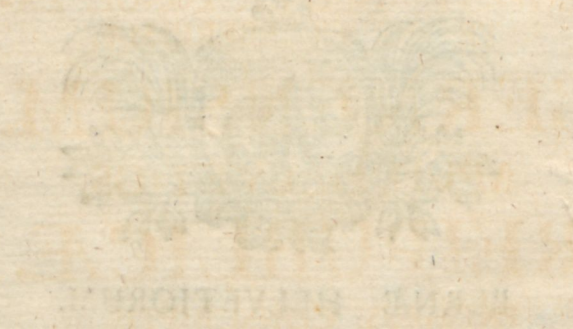

BERNÆ HELVETIORUM.

TYPIS ET SUMPTIBUS ILLUSTRISSIMÆ REIPU-
BLICÆ BERNENSIS.
ANNO DOMINI, MDCCXXVI.

JOHANNES TERTIUS P.P.
A. P. H. O. R. I. S. M. I.
IN QVIBVS
ANTIQUITATES
VETERVM
HERRERORVM

PRVINCIAE LEBENTIVM
IN V. S. M.
GENOVAE
I. V. R. P. T. U. S.
L. E. B. E. N. T. I. V. M.

W. S. M. P. L. I. C. I. T. O. R. I. U. M.
T. Y. T. A. L. E. M. P. L. I. C. I. T. O. R. I. U. M.
L. E. B. E. N. T. I. V. M.

ILLUSTRISSIMIS.
MAGNIFICENTISSIMIS.
NOBILISSIMIS. AMPLISSIMIS-QUE;

VIRIS.

DOMINIS. DOMINIS.
CONSULIBUS.
QUÆSTORIBUS.
TRIBUNIS.

SENATORIBUS.
TOTI-QUE. ADEO. INCLYTO. PIO;
AC. FELICI.

SENATUI. SANCTIORI.
FLORENTISSIMÆ. ET. LONGE. LA-
TE-QUE. CELEBERRIMÆ.

BERNENSIUM.

APUD. HELVETIOS.

REIPUBLICÆ.

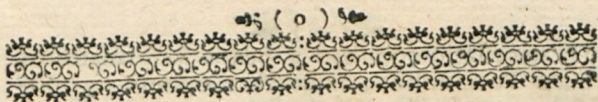
PATRIBUS. CONSCRIPTIS.
LABORANTIS. ECCLESIAE. NUTRITIIS,
LITERARUM. MÆCENATIBUS.
TOT. GLORIAE. IPSORUM. CUMULIS.

QUALECUNQUE, HOC. MUNUS. LI-
TERARIUM. ANTIQUITATES. VETE-
RUM. HEBRÆORUM. PAUCISSIMIS.
LINEIS. IN. EMOLUMENTUM. JUVEN-
TUTIS. SCHOLASTICÆ. DESCRIPTAS.
EA. QUÆ. PAR. EST. REVERENTIA.
SUMMA. SCILICET. ANIMI. CORPO-
RIS. QUE. DEVOTIONE. OFFERT. DI-
CAT. CONSECRAT. AC. OMNIGE-
NAM. SALUTEM. FELICITATEM. GLO-
RIAM. PRECATUR.

JOHANNES TSEETSI. J. F.

Illustris Scholæ Patakinæ in Hun-
garia Rector, Theologiæ & Phi-
losophiæ Professor Ordinarius.

Et si

TŪ VIRI ILLUSTRISSIMI

non est dubium, quin multi mihi id sint vitio daturi, quòd non reveritus Dignitates Vestras, Vos Heroës & virtute magnâ præditos, excelso loco ac summo Dignitatis gradu constitutos audeam affari; imò ipse verear, ne imprudentiæ me crimen inducam; si Vos, homo quoad Vos novus & in obscuro adhuc latitans, compellavero, & pauca hæc folia commodis Juventutis Scholasticæ me Duce studiis sacris operam dantis consecrata, Vobis indigna & Gloriâ Vestrâ longè inferiora, sub ILLUSTRISSIMORUM NOMINUM Vestrorum Auspiciis, in lucem emisero. Sed tamen ut hoc auderem, non una causa sed variæ me monuerunt; quibus cognitis spero fore, ut illi, quòd feci, mihi laudi dandum existiment, ego ipse a temeritatis nota absolvar; quod autem hic omnium maximum est, Vos pro summa vestra Pietate & Clementia, sitis id, quicquid est, tam Magnitudine Vestrâ dignum, quàm officiis meis conveniens, judicaturi. Hujus Instituti autem *Primam Causam* pono præter tantas Nominis, Animi & Gloriæ Vestræ laudes, duo celebrata apud omnes Studia Vestra JUSTITIÆ & RELIGIONIS, quibus, tanquam Virtutum omnium Circo, Populi salus & Reipublicæ fortuna continetur, quibus DEUM Hominesquæ Amicos Vobis & propitios fecistis, colentes *Illam* cum æquanimitate, qualis JUSTITIA cheu! quàm rara in Orbe invenitur; *Hanc* ad nutum & voluntatem DEI ipsius purò corde profitentes. Horum alterò ab ipsis jactæ REIPUBLICÆ Vestræ fundamentis, quod factum est Annò 1353. cum Fœderi Helvetico Vos etiam accederetis: alterò verò priori sacrò quòdam vin-

culò necessariò copulatò a beatis Reformationis
 Vestræ Temporibus; cujus Æra optimè figi po-
 test in famosa illa Disputatione, quæ habita est
 Anno 1528. quâ Reformatio superiori Annò labe-
 factata, ita restaurata est, ut ejus obtentæ An-
 num Diemque publicè aureis Literis Columnæ
 Majores Vestri inscripserint, inlyti estis; & qui-
 dem tot Historiarum monumentis, tot amicorum
 & hostium, verbò, omnium Testimoniis, in tan-
 tum, ut ego longè minor sim & eloquentiâ &
 eruditione, quàm ut id, quod hac in parte dici
 posset & deberet, edisserere possim; cum tamen
 non omnimodè harum rerum ignarus inveniâr;
 licuit enim mihi ante hos quindecim Annos cum
 reliqua Helvetia Urbem & Cantonem Vestrum vi-
 sitanti JUSTITIÆ & RELIGIONIS erecta tot apud
 Vos Trophæa videre, imò experiri; ubi multa e-
 rant, quæ me peregrinum in admiratione deti-
 nerent ex his duobus fontibus derivata. Id facie-
 bant omninò REIPUBLICÆ Vestræ Majestas, Ur-
 bis splendor, admirabilis structura, magnificentia,
 Territorii Vestri præ omnibus Helveticis amplitu-
 do, optima rerum omnium constitutio, Legum
 æquitas, Magistratum veneratio, Pacis studium,
 Concordia Civium, affluentia rerum omnium. Ad
 hæc: Religionis intemerata castitas, fugatâ pridem
 omni servitute & superstitione, cultus Numinis
 unò corde & labiò unò, in extorres incredibilis
 humanitas; in omnes miranda non mihi tantùm
 comitas, affabilitas, sinceritas, immensus erga E-
 ruditos favor, sumptuosissimè structæ sacræ DEO
 Ædes, Athenæum in Urbe Vestra Celeberrimum,
 extra eam Academia satis culta, Bibliotheca in-
 gentibus sumptibus collecta, tanta Professorum,
 Ministrorum, Candidatorum & Studiosorum mul-
 tudo, & tot & tanta alia jugi recordatione per-
 petuò mihi præsentia, ut eorum ne Catalogum
 quidem hæ angustia capiant, nata omnia ex fe-
 lici JUSTITIÆ, quæ Juris & Legum sanctione

fun-

fundat humanam Societatem & fundavit Vestram, & sine qua maximæ res & opes, tanquam corpus sine anima, collabascunt, & ut Vestræ gloriosè persistant & crescant, efficit; & RELIGIONIS, quæ Virtutum omnium ut & Vestrarum fundamentum est, actionum dux, mentis lux & animæ vita, imò anima, conjugio. *Alteram Rationem* Clementiam Vestram non jam generalem & Orbi notam; sed specialem quandam esse posse arbitror, quâ Ecclesiam nostram Hungaricam dilectam Sororem Vestram, multiplici onere nondum planè oppressam cordi Vestro esse probè sciam, & lachrymari cum nobis tam amarè & toties flentibus & tam indignè haberi solitis, mihi optimè constet; imò precibus, cum reliquis Vestris Fratribus Helvetiis, ut & omnibus aliis nationibus Fidei sanctæ unitate nobis & Vobis conjunctissimis, Cælum ferire, ut & supplicibus verbis apud DEUM & RECTORES MUNDI causâ nostrî intercedere bene nõrim: Adeoque ego pro Ecclesiis Patriis & Popularibus meis Vos humiliter accedendi & gratias Vobis referendi, pro tot in nos meritis & officiis suscepi provinciam, munusculò insuper instructus, quod Gratiam accessui conciliet eandemque muniat; quod tamen adeò exile est, ut nulla sit inter illud & Vestram aut Dignitatem aut in nos officia proportio; & de quo meritò dici possit illud Vetus: *Æs pro Auro*; grati tamen & devoti animi signum quod sit, ejusque quasi obses & Tabella sponsoria, ubi Charitas Vestra descripta est in *Memoria & Fama* Templo suspendenda, aliquem apud Vos locum invenire poterit; eò autem magis, quòd aliud etiam quoad me accedat, cum ab aliquot jam Annis, non unum ex Auditoribus meis Ecclesiæ laborantis bono studiis operam dantibus, Athenæ hujus Vobis etiam ex fama noti, toties aliàs vexati, locò moti, afflictî, injuriati, exinaniti,

& vel hęc momentō pessimē habiti Civibus liberaliter suscepistis, hospitalem tesseram Vestrā Gloriā dignam cum iis exercuistis, & ut commodē Eruditioni sacræ in Urbe & Athenæo Vestro operari ac præstantissimos Exterorum Thesauros, more apud nos ab ipsa Reformatione optimē receptō, Patriæ nostræ inferre possent, procurastis. Cū ergō ego, pro indignitate mea, Athenæi hujus Rectorem agam, mei officii esse non malē judicavi, si pro amore in Discipulos illos meos & gratitudine tam opportuna, Vobis VIRI ILLUSTRISSIMI AMPLISSIMI aliquod observantiæ signum offerrem, quō manifestum esset Charitatem illam Vestram nobis accidisse gratissimam & utilissimam, & simul Vos ad ejus continuationem & amorem in Athenæum nostrum, si non ita ex aliis, aut saltem ex afflictionum Prærogativis satis gloriosum, ex tam longē distitis Terrarum etiam spatiis adhortarer atque excitarem. Sed his *Tertia* etiam superadditur *Consideratio*, quæ animum meum omni illō tempore, quō Juventuti concinnatum Opusculum hoc Vobis offerre cogitabam, occupavit; quod illud etsi exiguum, minimē subtile & magnis ingeniis indignum, sacrum tamen sit, & cū jam memor sim illius: *Sacra Sacris*; inde statim judicabam ejusmodi Scriptiunculam (etiamsi caprarum pilus, aut plumula, vel ceræ minima particula esset) quæ Ecclesiæ veræ, nec in humanis cogitatis, verborum strepitibus ac litigiis proram & puppim collocanti utilitatem aliquam fœnerari posset, & ex qua Juventus DEO sacra occasionem aliquam haberet, in tanto subditorum discendi apud nos defectu, ediscendi; quomodo *ex Sione exiverit Lex & Verbum Domini ex Jerusalem?* quomodo Ecclesiā hęc Novi Testamenti, ad ultimos Terræ fines jam dilatata & tot Privilegiis dives, sub umbris Ecclesiæ Veteris Testamenti latitaverit? quomodo Ritus

illi

illi tantò conatu a DEO inculcati, tam sanctè custoditi, tot titulis ornati, & ipsa Elementa Mundi omnia nostro bono constituta fuerint? ut ex fontibus Israël nos affatim tandem bibere deberemus: quomodo Sensui Mystico præter Literalem inveniendò Doctrinæque Typicæ & Allegoricæ ad Sacrum Ministerium collimantes, & alii etiam, se in dies adiuverent? Ad hæc: quomodo ex Antiquitatibus Hebraicis (quarum hæc licet ordo aliquis tantùm nectatur, in Institutionibus tamen ipsis vivâ voce fusiùs omnia explanari soleant) innumera Scripturæ Sacræ Loca, frustrâ quæsitò ullò aliò fonte, feliciter explicari & illustrari summo fidelium gaudio & emolumento possint? Vobis VIRIS DEI & nimium certè DEO dilectis, Ecclesiæ Veræ Assertoribus & Vindicibus, Doctrinæ ejus salutaris Defensoribus optimò Jure offeri posse: & cùm Deliciæ humani generis Titus Vespasianus negare soleret, *Oportere quemquam a Sermone Principis iristem discedere*: Ita Vos Principes Dignitate Viros persuasus sum, hoc quicquid est Libelli eò animò recepturos, ut æquis Vestris oculis ac serenò vultu aspiçiat, præclaro sanè nobis omnibus, quibus a Vobis amari multum est; gaudio; mihi quidem quod ingenuè fateor, de concepta de Vobis spe triumphanti, majori quàm si victor rediissem ab Olympico aut Pythico certamine, aut curru quadrijugo & albensibus equis per sacram viam laurò coronatus in Capitolium invherer. At non diutius Vos ILLUSTRISSIMI VIRI detinebo, fors honesti Alloquii limites jam etiam supergressus, & *Urbi parvula magnam non satis convenienter præfigens portam*; sed desinam in votis, DEUM T. O. M. precibus ardentibus flagitans & intimis suspiriis implorans, ut velit Vobis, VIRI SUMMI! Titulis Vestris, tum ob Majorum Imagines, tum ob Virtutes & excelsas Dignitatis Vestræ Sedes

)5(

Dignif.

Dignissimi! omni ex parte benedicere, domi forisquē Vos beare, concedere Vobis Nestores Annos; ut serò nec nisi post magna edita Exempla, diuquē post aliorum fata Majorum animabus aggregemini. Perennare faciat intereà AUGUSTAM REMPUBLICAM Vestram, ut ea sit JUSTITIÆ semper Tribunal, RELIGIONIS Ara, Consilii Oraculum, Prudentiæ Ædes, Humanitatis Penu, Mansuetudinis Sacrarium, Fortitudinis Sedes, Hostium Terror, Orbis Admiratio, Præsidium Bonorum, Afflictorum Solatium, Extorium Refugium, & deniquē Virtutum omnium Thesaurus. Hæc ita Animò integrò vovebam.

Patakini in Hungaria. Die 1. Decembris.
Annò Orbis Restituti juxta Vulgarem Computum *MDI D CCXXV.*

PRÆ.

P R Æ F A T I O.

A D

LECTOREM BENIVOLUM ET ÆQUUM
RERUM ÆSTIMATOREM.

TRedecim Anni sunt, quibus in Illustri hoc Athenæo Patris mei, mihi homonymi, fide & curis ab interitu, malorum tot inter fluctus, non semel vindicato publicè doceo (quod etiam fateri cogor) *ὁ θεὸς καὶ ἀριστὸς*. Nihil mihi fuit omni hōc tempore sanctius, quàm Juventutem bonarum Literarum studiosam in acquirenda Eruditione manuducere. Cùm autem cum dolore viderem, præter illa, quæ in Athenæo hoc ab olim non sine utilitate tradebantur, multa esse, quæ hoc usquè, magno certè damno Juventutis, neglecta erant; non verebar Novator audire, aut multorum, qui jejune malevoli nil præter odium Literarum profitentur, & fictò hōc vel illò prætextu, aliena semper carpere, talia autem quæ capere pares non sunt, didicerunt obrektionibus & sycophantiis exponere; sed ibam contra audentior, non illac quæ itur, sed quæ eundum est, alacer & erectus per medium calumniantium, inter quos plurimi tales erant, quibus dicere debuisssem, quod Cæsar Bruto: *Καὶ σὺ εἶ σκίτων καὶ σὺ τίτυρος*. Adeoque nonnulla huc usquè apud nos neglectorum, ut a me fieri poterat, tractare cœpi, & quidem, ne avarus eorum inveniar, omnia publicè. Inter illa sunt ANTIQUITATES Veterum HEBRÆORUM, Studii genus, quò Eruditum hoc Seculum præ omnibus aliis Ætatibus illustre est; & quod tot fecit a centum circiter Annis præstantissimos Scripturæ Sacræ Interpretes, & tantam lucem affudit Sacris Paginis, ut omnis merito stupere possit. HAS Sacro Ministerio præprimis devotis planè necessarias non amplius volens a limitibus nostris exulare, primò Professoratus mei Annò Auditoribus meis, quorum multi in Ecclesiis jam cum laude docent, explicavi. Et cùm omnes ferè cum admirantibus Cœlo decidens olim Manna Israelitis de hac re nova non sine affectu inquirerent: *מַה הוּא מַה הוּא*. *Quid hoc? Quid hoc?* percepi non planè inutilem esse hunc meum laborem, nec me spe, quam conceperam, excidisse; quæ erat Juventutem molestis & sæpè sterilibus Grammatices Præceptis

terra.

territam hęc studiõ amencõ & feracissimõ ad amorem Linguae sanctæ pellicere, & jucunditate hujus preconceptam illius difficultatem annihilare; imõ ad ulteriorem in Orientali Literatura ac Philologia sacra profectum offitium quadantenus aperire. Adeõquẽ non tantum iteratã vice varias inter Disciplinas, ob paucitatem Docentium apud nos, ut Syphisii saxi instar illas volverem & revolverem, mihi ex officio incumbentes ANTIQUITATES has exposui; sed ut eõ melius consulerem Juventuti, cui me totum debeo, Compendium quoddam eandem dictare cœpi jam ante decem circiter Annos; ut illõ ordine postea Doctrina hæc institueretur, & Juventus nostris dedita Musis, ut omnibus ferẽ utilioribus Libris, ob miserandum Literarum & Ecclesiæ in Patria nostra statum, ita ad sacra hæc spectantibus destituta, haberet saltem aliquid, quõ oculos converteret, & qualis qualis Compages ANTIQUITATUM HEBRAICARUM ad manus eidem semper esse posset. Cùm autem scribendi laborem multis onerosum & molestum esse scirem, ex plurimis & infinitis ferẽ rebus, paucissima saltem Compendiolo huic intuli, ut ferẽ Titulorum ordine tantum constare videatur, elucidatione omnium ad ipsam Explicationem reservatã. Jam verõ deficientibus omnibus Studiosis illius temporis; successores eorum, qui Eruditionis acquirendæ gratiã hęc tempore Musis nostris litant & post ipsos litaturi suat, novæ descriptionis onere, quæ etiam vitiosa fieri apud novitios & inaduetos ferẽ semper assolet, liberare volens, & ut Exampla qualis qualis hujus Compendioli, præter Studiosos fors aliis etiam aut saltem ex Ecclesiarum Ministris suppetere, accedente non tantum ex *illis*, sed & ex *his* nonnullorum prece, Typis jam describenda Dictata illa cogitavi; nec auxi ullibi, ne moles cresceret aut etiam pretium; nec mutavi quicquam, ne a Manuscripto Editio dissonaret. Interim ne saltem pro Filo Institutiorum Opusculum editum videretur, & ut præter Studiosos aliis etiam aliquid prodesset, ita etiam aliquot Capitibus rerum Hebraicarum facula aliqua accenderetur, arreptõ calamõ nonnulla proximis diebus plures inter labores ad finem subjunxi sub nomine *Appendicum*; omnia tamen summã brevitate, Authores citavi ferẽ nullos, paucissima etiam Loca Scripturæ sacræ allegavi ut & Librorum Talmudicorum; cùm fontes illi omnes ostendi debeant in ipsis Institutionibus. Nonnulla etiam immiscui ad modernos Judæos spectantia, eõ fine, ut quõ plenior rerum Judaicarum notitia tradi posset, & modernus etiam

Ju-

Judæorum status, ut & discrepantia a veteri, quadantenus Juventuti innotesceret. Methodum, quæ Inter tot ANTIQUITATUM Scriptores multum variat, adamavi illam, quam post nonnullos alios secutus est Clarissimus RELANDUS, Præceptor olim meus nunquam satis laudandus, magno Literarum præprimis Orientalium damno, immaturâ morte Orbi Erudito nuper ereptus: Interim Capita multa in Compendiolo hoc comparent, quæ multum ad hanc rem pertinentia Clarissimus RELANDUS omiserat; imò omnes alii, qui de his argumentis Libros ediderunt, hâc aut illâ parte mutilum obtruserunt discentibus ANTIQUITATUM HEBRAICARUM aut Systema aut Compendium, ut ordine Libri illi & eorum defectus recenseri possent; sed nolo hâc vice virgulam censoriam in illos vibrare, docendis potius indoctis, quàm refutandis Eruditis impendendum esse laborem nostrum pridem edoctus. Monendum etiam habeo Lectorem omnem; ANTIQUITATES HEBRÆORUM ut & aliarum quoque Gentium dijudicandas esse *ἐκ τῆς ἀκριβοῦς*, sed *κατὰ τὴν ἀπαιτείαν*; nec esse hoc Studii genus ad summæ certitudinis leges exasciatum, cum nec admodum pridem cœperint Eruditi rebus his operam accuratam & seriam dare, & magnò labore hinc inde conquirantur & effodiantur granula auri illa, ex quibus tandem hæc preciosa massa conflabitur: nôrunt ad hæc, quibus sacra hæc patent, Orientales, quorum partem faciunt Judæi, hyperbolicis locutionibus admodum esse adfuetos, cujus rei in ipso Codice sacro Judæorum Ritibus superstructo, quàm plurima sunt indicia & exempla, quæ nostris auribus sæpè sunt insolita, ex Ritibus tamen & Phrasiologiis Orientalium facillè plana & explicabilia. Cæterum optimè fortunatum & grandi lucrò locupletatum me existimabo, si ex hac etiam Opella mea boni aliquid in laborantis Ecclesiæ & Literarum apud nos humi ferè repentium commodum redundaverit. Interea optimè vale LECTOR Optime! & me, velis remisque omnibus juvandæ Ecclesiæ intentum, Precibus apud DEUM juva, in Libello hoc explora omnia, vide singula & judicium suspende, donec totum legeris. Intellexisti jam finem mihi in eo esse non alium, quàm prodesse Juventuti. Vale iterum plurimumque & grandiorum sætuum meorum exclusionem quantocyus præstolare. Dabam Patavini in Illustri Athenæo Ipsis Calendis Decembris. A. O. R. 1725.

Ad

Ad Virum Eruditionis atque Pietatis famâ Clarif-
simum, Operis hujus Philologici Authorem
Celeberrimum.

Quantum Theologo profint commercia rerum
Quas Syrus, Hebraeus, voce refert & Arabs.
Doctè aperis hic, Theologus qui Pannoniæ audis
Eximius; Merces ampla laboris erit.

Hicce Virum Clarissimum salutare ὁμοφρο-
νίας καὶ ὁμοψυχίας testandæ gratiâ vo-
luit.

JOHANNES HENRICUS RINGIERUS
V. D. M. & in Athenæo Bernensi
Theol. Elenct. Profef. P.

I N
APHORISMOS
Celeberrimi D. Authoris.

Qui cupis antiquæ ritus cognoscere Gentis
Abramidum, festosque Dies, & cætera Sacra.
Accipis hæc paucis simul omnia; quæque labore
Permulto ex aliis sunt conquirenda libellis,
Exhibet hic collecta Tibi CLARISSIMUS AUTHOR;
Cuncta scopum referens ad certum signa typoque,
Et sic qui fructus Studii, quæ meta laborum
Intendenda docens; ut Laudem compleat omnem.

JOHANNES FRIDERICUS BENOIT
V. D. M. & in Lycæo Bernensi Phi-
losophiæ Profef.

Ad Reverendum ac Clarissimum Auctorem.
Virginis intactæ Natum Præsepè tenebat,
Cum comprédebat fascia parva DEUM.
Supplicibus votis & magnó munere adorant,
Qui veniunt illuc ex Oriente Magi.

Hic

❧ (o) ❧

Hic Chartis CHRISTUM involvit Clarissimus Auctor;
Sedulò ut evolvat sat Studiofa Cohors.

Levidense hoc Epimetrum in Honorem
Doctissimi ac Clarissimi D. Auctoris
gratulabundus accinebat.

Bernæ Helvetiorum
Postridiè Kalendas
Augusti MDCC XXVI.

SAMUEL SCHEURER V. D. M. Theo-
logiæ Catecheticiæ & Linguae Sanctæ
Professor P.

❧ ————— ❧

Ad Clarissimum D. Authorem.

Haud celebrare tuas prolixò Carmine Laudes
Est Opus; Ingenium res probat ipsa tuum.

Hæc Theologo & Polyhistori Insigni,
gementis Ecclésiæ Prostratæ Eximio
posuit.

JOHANNES GEORGIUS ALTMANNUS
Helv. Tobinianus V. D. M.

❧ ————— ❧

E T Φ H M I A

I N

ANTIQUITATUM HEBRAICARUM.

Celeberrimi, Clarissimi ac Doctissimi Viri,

DOMINI JOHANNIS TSEETSI.

Præceptoris sui Laudatissimi nec non Fautoris O-
ptimi, Integerrimi ac perpetuò Amore Venerandi.

APHORISMOS.

Plato in Protagora: *Posse brevibus plura com-
plecti, Viri absolute docti opus est.*

Jucundò vastam molem vestire colore.
Insigne est Animi nobilioris opus.

316

Sic longam rerum seriem pertexere paucis,
 Indicium Docti creditur esse Viri.
 Has meritò Laudum palmas sibi vendicat AUTHOR;
 Dum parvò Hebræas Codice pandit opes.
 Nam res ingenti quamvis hæc mole laboret;
 Hic tamen eximia cum brevitate nitet.
 Hic *Loca*, *Persona*, *Res*, *Tempora* Gentis Hebrææ
 Sunt in succincto conspicienda Libro.
 Quot voces, tot res & tot monumenta leguntur,
 Unde suum quævis linea pondus habet.
 Res ordoque docent, magnum rationis acumen,
 Vim quoque Doctrinæ pagina quæque refert.
 Sic tamen ut nexus rerum servetur & ordo,
 Antitypumque suus monstrat ubique Typus.
 Utere sapius hoc igitur Studiosa Juventus,
 Ut tibi pro Literis sit via trita sacris.
 Hoc etenim multæ Phrasæ de Fonte patefcunt,
 Quæ nullo ex alio Lumine Lumen habent.
 Utilis ergò Liber sanè! magnique valoris
 Est; quò firmari possit & ipsa Fides.
 Sint igitur Laudes & præmia digna Labori
 Huic, & in æternos stet sua Fama Dies.

Intemeratæ Obligationis, debitæ Grati-
 tudinis ac nunquam intermorituræ Ob-
 servantiæ testandæ gratiâ hæc superad-
 debat.

In Inclytâ Urbe BERNA
 Ipsis Calendis Augusti
 MDCC XXVI.

STEPHANUS MANDI.

APHO-

APHORISMI
ANTIQUITATES
VETERUM HEBRÆORUM
EXHIBENTES.
Caput Præliminare.

DE POPULO HEBRAICO.

ANTIQUITATUM nomine intelligitur SCIENTIA RITUALIS Veterum Gentium, ex variis monumentis pertinaci quòdam labore ab Eruditis collecta.

2. Quam rem operosam, mortalibus gratam, cum reverentia conjunctam, & paucis notam vocat Verulamius de *Augmentis Scientiarum Lib. 2. cap. 6.*

3. HEBRAICÆ, distinctæ ab aliarum Gentium, ut Romanorum, Græcorum, &c. Versantur circa Ritualia Gentis veteris Hebraicæ.

4. Nomen Gentis hujus est ab HEBERO, quò tempore dispersis Gentibus, Populus ab Adamo & Noacho huc usque unus, ejus nomine postea dici cœpit; post tempora verò Jeroboami nomen Judæorum usurpatur.

5. Gens hæc DEO dilecta præ aliis omnibus, singulari curâ ab eo habita; Justitiæ, Misericordiæ, & aliarum DEI Virtutum semper existit Theatrum; præprimis Amoris, cujus colophon fuit missio Filii sui dilecti ad eam facta.

6. Omnia in hac Gente DEI nutu fiebant, qui Legislatores, Belli Ducis, & Regis officio sanctus, hunc Populum voluit esse suum, exemptum aliarum Nationum commercio, singularibus moribus, ritibus, & Religionis adfuetum.

7. Forma Regiminis quænam fuerit, difficile determinatu. Omnino fuit Theocratica; DEI enim supremò arbitrio subordinati modò Judices, aliàs Reges, Duces, & alii; nunc majori, aliàs minori autoritate donati fuere.

8. Omnis autem de hac Gente notitia ex ipsa Traditione

A

ctatione

statione eruenda est. Quare Antiquitates has in quatuor Partes dispescimus. Quarum I. De Locis Hebraicis. II. Personis. III. Rebus. IV. Temporibus agit.

P A R S P R I M A. DE LOCIS HEBRAICIS

CAPUT I.

DE TERRA SANCTA.

Regio, in qua Populus hic habitabat, dicta est *Canaan*, *הַאֲרֶץ הַכְּנַעֲנִית*, *Sancta*, *Promissionis*, *Palesina*, *Phœnicia*, *Judea*, *Syria*; imò Terra DEI, Filiorum Israël, & Terra per excellentiam, *הָאֲרֶץ הַזֶּה*.

2. TERRA SANCTA est in Atia majori, sub gradu Altitudinis Borealis circiter trigesimo secundo; tota montibus & maribus cincta ac munita; longitudine triginta sex & latitudine sedecim circiter nostrorum milliarium extensa; a Septentrione *Syriam*; ab Oriente *Moabitas*, *Ammonitas*; a Meridie *Desertum*; ab Occafu verò *Mare magnum*, pro terminis suis habens.

3. Eam Posteris Canahan inhabitantibus, in septem Gentes distinctam fuisse sacra Scriptura tradit, *Deut.* 7. I. Deindè duodecim Tribus Israël occuparunt; postea, post mortem Salomonis, in duo Regna *Jude* & *Israël* divisa; CHRISTI verò tempore, in quatuor Partes: *Judeam*, *Samaritam*, *Galileam* & *Peræam* distributa est.

4. Fluvii, quibus hæc Terra rigabatur, sunt præcipui: *Jordan* ex *Libano* ortus, *Chison*, *Jabbok*, *Arnon*, *Besor*, *E-leuterus*. Lacus primarii sive *Maria*: *Asphaltidis* & *Galilææ*. Montes: *Libanus*, *Antilibanus*, *Seir*, *Gilead*, *Carmel*, *Hermon*, *Tabor*, *Gilboa*, *Nebo*, *Garizim* & *Hebat*. Valles: *Illustris* sive *Regis*, *Bothri*, *Rephaim*. Campes tria: *Magdeddo*, &c.

5. Tota hæc Regio fuit omnium rerum, Balsami præprimis, Vini albi & rubri; pecorum, metallorum, fructuumque omnis generis, fertilissima. Urbium autem & hominum multitudo mundi terras superavit.

6. Cæterum, Terra hæc fuit Typus, tum *Mundi*, Hæreditatis Ecclesiæ totius; tum *Regni Calorum*, Peregrinationis Fidelium, optatissimi & quietissimi, post hæc *Mundi* deserta, termini.

CAPUT II.

CAPUT II.

DE REGIONIBUS ALIIS AD ANTI-
QUITATES HEBRÆORUM SPE-
CTANTIBUS.

CIRCUMVICINÆ huic Terræ REGIONES multi etiam sunt usus in Antiquitatibus, & sæpe Scriptura sacra eorum meminit.

2. Earum proxima & notissima SYRIA, ארם Hebræis dicta, in multis Terræ Sanctæ similima; & variis Privilegiis; supra omnes Gentium Terras, a Judæis ornata. Fuit distincta in tres Partes. Metropoles habuit *Antiochiam* & *Damascum*, & postea Judæa hujus Terræ Appendix facta est.

3. ÆGYPTUS מצרים ad meridiem, exiliò Israelitarum, vicinitate, fertilitate admiranda, Nilò suo & aliis inclyta, semper Hebræis fuit referta; quorum maxima *Alexandriæ* & *Heliopoli* frequentia.

4. BABYLON בבל ad Orientem, cum ob Captivitatem septuaginta annalem; tum ob Academias tres Hebræorum ibi exstructas, famosa est.

5. ARABIA PETRÆA מדבר ab urbe *Petra* ita dicta, sive *Desertum*, quadraginta annorum Peregrinatione nobilitata, est ad meridiem & orientem sita.

6. MOABITÆ מואב, & AMMONITÆ עמון, Lothi ex incestu Posteri, partes Transjordanicas ad Orientem attingebant; *hi* frumentis, *illi* animalibus abundantes,

7. PHILISTHÆI פלשתים, Ægyptiorum progenies, quinque Satrapias ad Mare magnum possidebant, & variis bellis Israëlitis exercebant.

8. IDUMÆI אדום, montes *Seir* ad meridiem incolentes, serò tandem Imperium & Religionem Fratrum suorum subièrunt.

9. PHOENICES פונים, antiquorum Cananæorum reliquiæ, ad Septentrionem, juxta mare *Tyrum* & *Sydonem* incolebant.

10. SAMARITANI סמריים, Populi Assyriæ, ab *Afarhaddone* eò ducti, in terræ medittullo habitabant, Judæis infensissimi: Insigne Emblemæ *Hypocrisarum* & *Pseudochristianorum* inter Fideles viventium.

11. AMALECHITÆ עמלק, Idumæorum propago, ad fines australes Terræ Sanctæ habitabant.

CAPUT III.

DE URBIBUS TERRÆ SANCTÆ.

URBIUM multitudine Terra hæc omnes alias supera-
vit; quas, hyperbolicis locutionibus adfueti Judæi,
in myriades extendunt.

2. Eæ, in singulis Tribubus Metropoles suas habe-
bant, a quibus reliquæ dependebant.

3. Leviticæ erant quadraginta octo; ex quibus aliqua
Sacerdotales, Refugii verò sex: tres cis, & tres trans Jor-
danem.

4. Urbes, omnes ferè in montibus ædificatæ erant,
mœnibus cinctæ, turribus, non verò propugnaculis, munitæ.

5. Portæ, Urbium munimenta erant, & simul Judicium
Consistoria.

6. Cadavera urbibus ejici solebant, nec ullus mortuus
in illis sepeliebatur; sic & leprosi urbibus excludebantur.

7. Cæterùm, loca apud Josuam non memorata, Ju-
dæi pro urbibus non agnoscunt, & singulis ad minimum
mille Cives armatos adscribunt; loca verò non munita
Vicos vocare solent.

CAPUT IV.

DE URBE HIEROSOLYMITANA.

OMnium Urbium autem Princeps erat HIEROSOLY-
MA ירושלים, cujus præ aliis Prærogativæ enu-
merantur in Gemara, dicta *Baba Kama*, folio 82. Co-
lumna 2. Vide etiam *Append. V. num. II.*

2. Diversis appellata est nominibus, pro diversorum
temporum statu. Dicitur enim *Sancta*, *Jebus*, *Salem*, *Je-
rusalem* quod Chaldaicum est, *Civitas DEI*, κατ' ἰδιο-
 Urbis; sequioribus temporibus *Ælia*, a Saracenis demum
tandem *Beshmokedas*, id est *Domus Sanctificationis* appellata est.

3. Sita in meditullio ferè Terræ sanctæ, inter duas
Tribus *Judæ* & *Benjamin*, in sinibus montanorum Judæ,
loco sterili & saxoso; duos montes: *Sionem*, cujus pars
Moria, & *Acram*, cum valle ingenti interjacente comple-
xa; & sic in duas Urbes, *Superiorem* & *Inferiorem* distri-
buita.

4. Figura ferè circularis, triginta tria stadia magnitudo
complectebatur, tribus muris diversi operis cincta, qui
centum & sexaginta quinque *Turres* duodecimque *Portas*
externas habebant.

5. Ædi-

DE LOCIS HEBRAICIS.

5. *Ædificia multa, cum Privata, quæ etiam sub Terra ædificabantur; tum Publica, non Orientali solum, sed & Græcò & Romanò splendore inclyta, ut: Regia Davidis, Palatium Herodis, Pilati, & Salomonis; item Annæ, Capithæ, Arx Antonia, Xystus, Theatrum, Academia, & innumera alia.*

6. *Extra Urbem verò loca memorabilia: Mons Olivæ, Vallis Josaphat, in qua Torrens Kedron, Hortus Gethsemani, Vici Bethania & Bethphage, omnia in Suburbio Orientali; ad Occidentem Calvaria mons; ad Meridiem Vallis Hinnom & Fons Siloam.*

7. *Urbs hæc Typus fuit Regni Cælorum, quod cælestis Hierusalem appellatur.*

CAPUT V.

DE TABERNACULO.

TABERNACULUM *וּמִדְבָּר*, Templum portatile, in Deserto ab Israëlitis in medio Castrorum singulari DEI iussu erectum, summam meretur notitiam.

2. *Hoc migrante, Populus etiam migrabat, duce Columnâ Nubis & Ignis in Deserto; donec per varios quadringentorum & septuaginta novem annorum errores, in Templo a Salomone erecto, recenteretur.*

3. *Ædificium hoc constabat ex Atriis & Æde ipsa. ATRIUM longum centum, latum quinquaginta erat cubitos, totum velis circumdatum, quæ affixa erant columnis sexaginta, singulis quinque cubitos altis. Fuit autem nullo tectum tegmine; cum ipsa Ædes ei inclusa velis operiretur.*

4. *Erat in Atrio, Altare Æneum Externum dictum, dictatum sacrificiis; figuræ quadratæ, instructum cornibus, opere reticulatò & clivò triplici, supra quod erat ignis in tres focos distinctus, perpetuò ardens.*

5. *Præter hoc, Labrum Æneum lavandis manibus pedibusque Sacerdotum destinatum; & aliud lavandis Victimis confectum, prout LXX. tradunt, Num. 4. 14. Quem locum codex Hebraicus non habet, cum tamen eum legerint Veteres, signanter Cyprianus, in Libro De DEO in spiritu & veritate adorando.*

6. *ÆDES ipsa Tabernaculi, ex Sancto & Sancto Sanctorum constabat; utrumque longum triginta, latum & altum decem cubitos, latera ex asseribus de ligno Sisirim in Arabia desertis crescente, qui aurò obducti, & basibus argenteis inserti, vectibus & transtillis firmati, ædificium hoc circumdebant,*

7. Supernè velò quadruplici ex plurimis cortinis confectò tectum erat; quorum extremitas unò a terra cubitò pendens aspectum parietum ferè omnem eripuit.

8. SANCTUM, duplò majus Sanctò Sanctorum, pro solis erat Sacerdotibus; ab Oriente velum duplex loco januæ habuit. Ornabatur autem *Candelabrò*, *Altari* suffutis, & *Mensâ* Panum Propositionis.

9. SANCTUM SANCTORUM pretiosissimò velò a Sancto erat distinctum, & nonnisi in Die Expiationis Pontifici Maximo patebat; pretiosissimum Ecclesiæ Hebraicæ *Theaurum Arcam Fæderis* in se continens.

10. Tabernaculum hoc Typus est *Ecclesiæ*; & quidem Atrium ejus *Externæ*; Sanctum *Internæ*; & Sanctum Sanctorum *Regni Cælorum*; Vasa verò ejus omnia erant umbra *CHRISTI* & *Beneficiorum* ejus.

CAPUT VI.

DE EXCELSIS.

STante Tabernaculò & in LOCIS EXCELSIS sacrificia fieri solebant; quæ postea, Templò exstructò erant illicita.

2. De his disputatur inter Judæos & Christianos; quorum *Illi* planè illicita esse credunt *Jos. 22. 19. & 32.* utpote quæ DEUS vetuit *Deut. 12. 2.* Hi verò partim negant, partim credunt ea fuisse licita.

3. Omnino constat Deum ea toties prohibuisse; cum autem certum sit, legi exempla sacrificiorum in talibus *Excelsis*; dici potest, in Casibus extraordinariis, Viris Sanctis id a DEO permissum fuisse; nec tamen licuit privatis hominibus.

4. Quòd autem homines aliqui privati hoc fecisse scribantur, id fuit *factum* non *ius*, & erat illegitimum.

5. Notandum tamen est, Judæorum etiam non omnes accuratè convenire in Doctrina horum *Excelsarum*; id verum est, quòd multam differentiam, inter sacrificia in *his* & in *Tabernaculo* aut *Templo* celebrata, agnoscant.

6. Fuerunt autem hæc Typi *Cultus divini*, a loco aliquo singulari tandem aliquando auferendi, & quod DEUS ubique locorum tandem colatur & adoretur.

CAPUT VII.

DE TEMPLIO HIEROSOLYMITANO.

TEMPLUM *תב*, quod in locum Tabernaculi successit, omnium totius Mundi Templorum augustissimum fuit, a Salo-

a Salomone privatis sumptibus *Prius* ædificatum; *Posterius*, post unius & quinquaginta annorum ruinam, a Reducibus ex Captivitate Babelis restauratum; quorum hoc quadringentos & viginti annos, illud verò quadringentos & decem annos durasse Judæi constanter credunt; variæque fata utrumque subiit, in quo tamen major est *Secundi* Templi gloriatio.

2. Nec est, cur eorum numerus augeatur, cum Herodes novum non extruxerit; imò nec Ezechiel *Tertium* extruendum viderit, ut Judæi *Prius* & *Posterius* seu *Primum* & *Ultimum* ea vocare soleant.

3. Notitia Templi ex *Libris Regum*, *Chronicorum*, & *Ezechiele*, petenda est; præterea ex *Scriptis omnibus Josephi*, ex *Talmude*, & nonnullorum Christianorum doctissimis in hanc rem observationibus, inter quos prævit *Villalpandus*.

4. Utrumque hoc Templum fuit constructum Hierosolymis, in monte *Moria*; qui vertex unus Sionis, cætera ejus parte depressior, ad partem Urbis Orientalem, tali formâ, ut Urbs tota instar amphitheatri Templum cingeret; & licet mons Templi aliis montibus minor esset; Templum tamen inter omnia Urbis ædificia jucundissimè emineret, confectum totum ex lapidibus quadratis, tempore CHRISTI præprimis marmoribus stupendæ quantitatis.

5. Montem hunc *Moria* quinque stadia in ambitu habentem Salomon complanavit, & muris ingentibus circumdatum aptum reddidit ædificandò in eo tam illustri ædificiò.

6. Partes ejus Judæi in *Montem* Templi, *Atria*, & *Ædem*, distribuunt

7. MONS Templi, *Area* ejus vocari potest, muris a Maccabæis circumdatus, Porticibus a Salomone præprimis Herode ornatus, quinque Portis & Turribus munitus, splendidis Sacerdotum & Levitarum habitaculis fastigiatus, formam Arcis firmissimæ habuit, longus quinque totidemque latus cubitos; in cujus angulo Occidentali fuit *Arx Antonia*, propugnaculum Templi firmissimum, Romanorum militum ultimis temporibus excubiis dicatum.

8. Mons hic Templi patebat omnibus, ne ipsis Gentibus exceptis; sanctitatis autem partium Templi primum gradum ei assignant; quare varii erant casus, in quibus non fuit licitum Montem huncce Templi adire.

9. Ad Portas hujus excubias semper agebant Levitæ; intus verò erat perpetuus hominum confluxus, ita ut pecora quoque ultimis temporibus, pro sacrificiis, ibi vendita sint.

10. Fuit autem in plano hæc Templi *Area*; cùm Atria Templi & ipsum Templum lateri & vertici montis in-fidissent.

11. Ante muros Templi decem cubitis erat *Antemu-rale* tres cubitos altum, ultra quod Gentibus ire non licebat.

12. ATRIA in Templo *Primo* erant duo, in *Secundo* ve-rò tria, cùm secundum & tertium, sæpe pro uno habent & Judæi & sacra Scriptura; quæ omnia erant ædi-ficia muris præaltis inclusa sine tectis; omnia Templo, a parte Orientali, præfixa.

13. Atrium primum erat *Mulierum* dictum, ad quod ex montis Templi plano, per duodecim gradus ascendebatur, omnes semicubitales, in forma femilunari; supra quos erat Porta *Orasa* dicta sive *Speciosa*. Fuit autem centum & triginta quinque cubitos longum & latum, yariis Con-clavibus majoribus ac minoribus & podiis instructum, in quo erat etiam Gazophylacium Publicum & aliæ Ar-cæ Thesaurariæ, Cathedra ingens lignea, ex qua Reges singulis septenniis Deuteronomium perlegebant.

14. Ex hoc, per quindecim gradus prioribus similes, ibatur in Atrium *Israëliarum* per Portam Nicanoris; quod, quia cum Atrio *Sacerdotum* sæpe conjungi solet, *A-triæ Magni* nomen habet.

15. Erat Atrium hoc Magnum centum & octoginta septem cubitos longum, latum, ut prius, centum & triginta quinque; Portis plurimis conclavibusque ornatum; dicatum erat Levitarum Cantui, & Sacrificiis, oblationibusque in eo ritè peragendis.

16. Pars hujus Occidentalis, *Sacerdotum* Atrii peculiari nomine dicta, tribus gradibus a parte Orientali distincta fuit, & habuit in se *Altare*, quod *Exterius* dicitur; *Labraqùe* varia, lavandis manibus, pedibusque Sacerdotum ministrantium, ut & carnis Victimarum, dedicata.

17. Mactari autem Victimæ Sanctiores solebant ad Se-ptentrionem *Altaris*, ubi erant unci & columnæ, pro iis jugulandis & excoriandis; quæ tandem carnes Mensis marmoreis ibi locatis imponebantur.

18. Ex Atrio hoc ascendebatur ad summum montis verticem, per duodecim gradus, quæ ultima ascensio fuit; ubi *Ædes* ipsa seu Templum propriè dictum fuit erectum; & sic cum Atriis veluti montis marmorei speciem, a longo aspicientibus, ostendebat.

19. Constabat Templum ex lapidibus candidis, mi-ræ elegantia & magnitudinis, post primos Salomonis la-bores

bores diversis curis ornatis; præprimis Herode Magnô ante CHRISTI Adventum illud exornante, ex lapidibus stupendæ magnitudinis; quorum longitudo viginti quinque, latitudo duodecim, crassities octo cubitorum erant.

20. Alta, longa, lataque Edes fuit centum cubitos, si omnes ejus partes, quas tres habuit, simul fumantur. Figura ipsius fuit instar leonis, a parte antica latioris, a parte postica verò paulò constrictioris.

21. Partium prima est PRONAON, *Prodromum* Græci vocant, Latini *Vestibulum*; cujus anterior pars erat, insignè Templi frontispicium Orientem aspiciens, viginti cubitis Templum ipsum magnitudine undique excedens, quod splendorem summum huic Templo conciliavit.

22. In hoc ingressus dabatur per Portam quadraginta cubitos altam, & viginti latam; & introeuntibus patebant donaria varia hic suspensa, ut *Clypei* Davidis, *Gladus* Goliathi, *Mensa* aurea Ptolomæi Philadelphi donum, nec non *Mensæ* aliæ, *Catenæ* & *Coronæ* aureæ, & alia summi pretii ornamenta, a diversis Regibus & Magnatibus Templo donata, & hic asservari solita.

23. Ante Pronaon verò veluti vigiles stabant, eximie Salomonis columnæ *Jakin* & *Boaz*, octodecim cubitos altæ; quæ tamen non aderant sub Templo secundo.

24. Ex Pronao in SANCTUM ibatur per portam aurò obductam; cui superposita fuit *Lampas* aurea ingens, Helenæ Reginae donum; in quam impingentes manè radii solares Sacerdotes munerum suorum admonebant.

25. Portæ Sancti quatuor valvis instructæ, velum pretiosissimum prætensum erat; intus autem Sanctum fenestris caruit, & nullis aliis, præter ea quibus Sanctum Tabernaculi, illustre fuit, hoc est, *Cadelabrò*, *mensâ*, & *Altari*, quæ omnia directâ Urbe, & excisò Templò, Titus in Triumpho Romæ circumtulit, & ibi multis seculis asservata sunt, & veræ eorum imagines, usque ad hunc diem, in Amphitheatro Titi Vespasiani ibidem Romæ cernuntur.

26. Ab hoc Sancto, in *Primo* Templo, murus erat cubitum crassus; in *Secundo* verò duo vela pretiosissima *Capetasma* dicta, abditissimum locum Sanctum Sanctorum disjungebant; quò Pontifex Maximus, unò singulis annis die ibat; & ad septentrionalem ejus partem *Arca Fæderis* locata erat. In Templo verò *Secundo*, cum ea defuerit, Pontifices totis annis quadringentis & viginti, quibus illud Templum duravit, Lapidem quadratum, in quo antea *Arca* quiescebat, locò *Arce* habuerunt; qui etiam usque ad hunc diem, in Templo a Turcis ibidem erecto, ostentatur.

27. Supra has Templi Aedes, intus aurò undique obductas, fuerunt *Conclavia* superiora ejusdem quantitatis, in quibus Salomon Tabernaculum Mosis recondidit, & ex quo- rum uno demittebantur artifices in Sanctum Sanctorum, ad ejus aliquam rupturam reparandam.

28. Superior hæc Templi contignatio recta fuit, non more Hebraicò, tectò planò, sed acclivi, quod lorica ænea undique circumdabat, & enses acuminati ex tectò undiquè prominebant, ne aurò obvolutum Templi tectum ab avibus descenderetur.

29. A tribus Templi partibus, i. e. Orientali exceptâ, ei adhærebant *Conclavia* varia, numerò triginta octo; licet *Josephus* triginta tantum dicat; sed alii *Judæi* constanter numerum priorem observant, in tribus undique contignationibus, singula quinos cubitos alta; in quibus varia res pretiosæ custodiebantur & asservabantur; præter quæ erant ad Meridiem & Septentrionem Pronai duo *Conclavia Cultorum* dicta.

30. Mons autem Templi subtus erat totus excavatus, ubi cellas & fornices fortissimos Salomon exstruxit; in quorum uno Arcam cum urna mannae, virga Aronis, & Libro Legis, a Jeremia abscondita esse *Judæi* tradunt; qui omnia miranda & magnifica quævis de hoc Templo narrant, & inter ea, decem illa famosa *Miracula*, quæ de hoc curiosè observant. Vide sis in *Append. V. num. III.*

31. Quæ autem narrant de Templo Herodis, vix ea sunt credibilia; Quòd iste Templum destruxerit, & novum ex fundamentis ædificaverit, ut sic tria Tempia non verò duo exstiterint; cum certum sit, eum Templum novum non ædificasse; sed *Secundum*, variis ruinis ab *Aniacho Epiphane* & aliis affectum, multis ornamentis & ædificiis ampliâsse; licet *Josephus Historicus* gloriæ suæ Gentis avidissimus, non parum ipsis hac in parte favore videatur.

32. Nec *Exechiel* vidit & descripsit Templum *Tertium* aliquando ædificandum; imò nec *Secundum*, ut aliqui putant Christianorum Eruditi, quod nondum ædificatum erat, nec unquam eâ formâ & methodò, quam ille tradidit, ædificatum est; sed vidit Templum mysticum & spirituale, longè majori apparatu & curâ, quam illud fuerat manu factum, ultimis temporibus Novi Testamenti ædificandum.

33. Subiit autem Templum hoc Hierosolymitanum varias mutationes; præter ea enim, quòd bis est destructum, semel a *Babyloniis* ob sanguinem innocentem effusum; aliàs a *Romanis* ob odium sine causâ, ut *Judæi* ipsi dicere solent

lent, est utrumquè septenis vicibus, modò a Regibus propriis, modò ab hostibus expilatum, Thefaurorum præprimis gratiâ; quæ ibi tum ad Templum pertinentia, tum aliorum privatorum, securitatis causâ, asservantur.

34 Omnis autem ejus tam pulcher apparatus, situs, ornamenta, magnificentia, variae portes, sanctitates, prærogativæ, miracula, fataquè & omnia; erant Typi rerum meliorum futurarum; & quidem significabant, præter Cælum proprium ipsius DEI habitaculum ac Templum coeleste, & Humanam CHRISTI Naturam, qui eam *Joh. 2.* Templum vocat: Ecclesiam eamquè Catholicam *Novi Testamenti*, amplam, magnificam, sanctam, summis Spiritus sancti thesauris & mundi totius possessione divitem; inædificatam monti & quidem excelso, superstructam saxi, i. e. fundamento inviolabili; multis fatiis & quidem per septem tempora experiundis subiectam, durabilem usque ad finem Regni & Reipublicæ, i. e. consummationem seculorum; communem omnibus Gentibus, ad eam ultimis temporibus convoluturis, & ibi sacra sua DEO, communi Mundi Domino, oblaturis; adeoque oppositam particulari Veteris Testamenti Ecclesiæ; quæ, per Tabernaculum portatile, scilicet Templum parvum, debile, egenum, paucioribus vasibus & partibus instructum, adumbrata fuit. Mira enim est inter Ecclesiam & Templum hoc convenientia, & Scriptura ipsa hic lucem præbet; cum respectu ad Templum hoc, Ecclesiam Catholicam Templum vocat *2. Thess. 2. 4.* ubi Antichristus prædicitur *in Templo sessurus tanquam DEUS. Zach. 6. 12.* ubi CHRISTUS Antichristo oppositus, dicitur *edificaturus Templum suum;* & alibi per Scripturam.

CAPUT VIII.

DE TEMPLIS SAMARIÆ ET ÆGYPTI.

AD imitationem Templi hujus, *SAMARITANI*, permittente Alexandrò, in monte *Garixim* aliud struxerunt; quod ducentis annis ad Maccabaica usquè tempora duravit; a quibus odiosa hæc *Ædes* tandem destructa est.

2. In hoc Ritus multi a Templo Hierosolymitano translati sunt, accedente multâ superstitione, sed & idololatriâ; quâ abreptus Populus, licet se Judæam teneret Religionem mentiretur, & Mosis scripta reciperet; scædis tamen erroribus maculata sacra habuit; quare nul-

lum

lum Judæis cum illis commercium, sed perpetua odia fuere.

3. In ÆGYPTO etiam *Heliopoli* Templum ab Onia extractum est, non tali ramen superstitione, ut Samaritanum, pollutum; quod fuit pro Judæis, in Ægypto omni tempore ingenti numero manentibus.

4. Duravit autem hoc trecentos & quadraginta circiter annos; donec, destructâ Judæorum Republicâ, iussu Titi clauderetur.

5. Utrumque hoc, oppositum Templo vero DEI, Typus insignis fuit *Falsæ Ecclesiæ & Hypocriticæ*, quæ Veræ se opponit, modò aperte, modò subdole. In specie autem non malè faciunt, qui duplicis *Antichristi: Orientalis & Occidentalis*, quandam imaginem in his duobus Templis depictam esse cernunt.

CAPUT IX.

DE SYNAGOGIS.

Præter Templum, & SYNAGOGARUM, quas *Προσευχὰς* nonnulli vocant, usus erat Judæis cognitus; ut locis istis sacris quoque cultus divinus perageretur.

2. Non ab initio tamen Reipublicæ Judaicæ harum usus fuit; sed destructio Templi primò, in captivitate Babylonica, cœperunt; & postea per Palæstinam, & omnes terras Judæis refertas, multiplicatæ, usque diem hodiernum durant.

3. Structura autem earum, ejus ferè, quâ Tempia Veterum, figuræ, ex facello & navi Ecclesiæ constabant. Instructæ erant Arcâ Legis, suggestu, sedilibus, luminariibus, arcis eleemosynariis, velò, & musicis instrumentis.

4. Usus earum erat, ut preces ibi jugiter recitarentur: Lex postea & Prophetæ, singulis Sabbathis, ex Institutione Ezræ, ibi legerentur: Circumcisio, Excommunicatio, Flagellatio & Eleemosynarum collectio, ibi fierent.

5. Habebant Synagogæ suos Ministros; quorum Præses dicitur *Archisynagogus*, & multis Privilegiis præ aliis locis erant insignitæ; nec ubique extruebantur, nisi ubi darentur decem Viri otiosi, ibique in locis altis, sæpe extra urbes, arboribus ut plurimum circumdatæ. Vide sis earum *Privilegia* in *Append. V. num. IV.*

6 Ecclesiæ Christianæ Novi Testamenti, non ex Templo Hierosolymitano, sed ex Synagogis factæ sunt; ita ut illæ, nobilissimi tot *Ecclesiarum Typi* fuerint, quarum Rector, instrumenta, usus, mirâ harmoniâ conveniunt cum omni apparatu Ecclesiarum Novi Testamenti.

CAPUT X.

CAPUT X.

DE SCHOLIS ET ACADEMIIS
HEBRÆORUM.

Synagogis SCHOLÆ adjunctæ ut plurimum erant; quare multi *has* cum *illis* confundere solent.

2. Usus Scholarum ab omni ævo Judæis cognitus erat, Patriarchis Scholas privatas habentibus, usque dum primus Samuel publicas faceret; deinde Salomon ditaret & augetet. Populus in Captivitate magnas erexit, & post reditum florentissimas præprimis Hierosolymis habuit, ad Urbis usque Excidium; postea quoque celebria *Jabnensis*, *Zephorensis*, & *Tyberiensium* nomina; quibus destructis, in Babylone adhuc vigeabant Scholæ, ad multa secula; quibus tandem Saraceni finem fecerunt.

3. Scholis præfuit Rector, Principis etiam Titulo appellatus, cum suis Collegis & Ministris; a quo Studiosi, præter Doctrinam Legis *Scriptæ & Oralis*; alias etiam Artes, *Philosophiam* præprimis & *Jurisprudentiam*, discere solebant.

4. Discipulis autem bene meritis, præter alia Privilegia, Honor *Doctoresis* conferri solebat, quo affecti, *Rabbini* vocati sunt; cujus nominis usus Judæorum Genti huc usque notissimus.

5. Sanctitate *Scholæ* vel ipsas *Synagogas* superabant, & pro locis sanctis semper habitæ sunt.

6. Nec sine causa, si quidem *Eruditionis & Sapientiæ* per Orbem totum diffundendæ, Emblemata fuerunt.

CAPUT XI.

DE ÆDIFICIIS VULGARIBUS
HEBRÆORUM.

Cognitis Locis Sacris, utile est habere aliquam ÆDIFICIORUM etiam apud Judæos notitiam, quæ in *Publica & Privata* distribuebantur.

2. Utraque ex lapidibus, bitumine ut plurimum consolidatis, vel lignis præprimis cedrinis, & cupressis confecta, multum a nostris differebant; si quidem plana eorum *Tetha*, non fastigiata erant, loricâ circumdata, nec sibi contigua.

3. Habebant quoque *Porticus & Atria*; illæ sub dio, hæc non item; & partem superiorem ignobiliorem, quæ fere *Hospitalibus* cedebat.

4. In

4. In parte domus anteriori erant parvæ *Ædiculæ*, *Præcationibus* dicatæ, ad quas CHRISTUS alludit *Matth. 6.*

5. Plantabant ordinariè juxta domos *Arbores*, *ficus*, & *vites præprimis*.

6. *Cubiculum*, *Canaculum*, distincta etiam in pauperiorum *Ædibus* loca erant.

7. Curabant quoque, ut candidas domos haberent & dealbatas vel pauperissimi; in qua post destructam Urbem sunt superstitiosi, aliquâ parte domus non dealbata relicta.

8. Cavebant autem summopere, ne ullæ picturæ, sculpturæ, vel imagines, extra vel intra *Ædes*, conspicerentur.

9. Schedas etiam *ἱερογ* dictas, juxta ostia domorum, parietibus indere solebant; quibus certas Scripturæ sacræ *Pericopas* inscribebant.

PARS SECUNDA DE PERSONIS HEBRAICIS.

CAPUT I.

DE PONTIFICE MAXIMO.

Inter PERSONAS primum locum tenent SACRÆ, & inter eas PONTIFEX MAXIMUS, *כֹּהֵן גָּדוֹל* appellatus; non tam a *ponse faciendo*, quam a *posse facere*, ita dictus.

2. Insignis hæc Persona a Synedrio Magno eligi debuit, ex fratribus; si quos habebat, Primogenitus, divitiis & eruditione eminentior; postea lotio, unctio, vestibus sacris indutio accedebant; vestes vero duplices albas & aureas habuit, ultimo & sacrificium additum est.

3. Officium hujus varium erat, quippe DEUM solus per Urim & Thummim interrogabat; Crustula duodecim in Altari dietim offerebat; Vaccam rufam comburebat; Diei Expiationis totum ministerium implebat; præterea sine omni sorte, pro suo arbitrio, ministrandi privilegium habebat.

4. Nec tamen (ut nonnullis placet) Præses Synedrii Ordinarius fuit; cum ipse Synedrio subiectus ab eo corrigi & corrigi potuit.

5. Varia etiam *Privilegia*, non solum supra alios homines, sed & supra omnes Sacerdotes, ei erant; quorum

multa

multa ad *Sanctitatem*, nonnulla etiam ad *Ambitionem* spectant. Vide *Appendicem VI. num. II.*

6. Esse autem debebat ex Familia *Eleazaris*; licet & ex *Ishamaris* per errorem quidam fuerint; imò sub Templo secundo, decurtatà eorum dignitate, & ex *Benjaminis* Tribu.

7. Catalogum eorum *Josephus* nobis reliquit, cum quo non in omnium nominibus Talmudici consentiunt; præprimis quòd aliqui & binomines fuerint. Vide *Catalog. V. in Append. II.*

8. Significabant autem omnes ipsi verum Ecclesiæ suæ Caput & Pontificem *CHRISTUM*; accuratè nos id docente Scripturà, & in ejus nomine Paulò Apostolò.

CAPUT II.

DE PRINCIPIBUS SACERDOTUM.

Præter Pontificem variæ erant in Ordine Sacerdotali dignitates; quæ unò nomine **PRINCIPES SACERDOTUM** *אֲנָשֵׁי הַכֹּהֲנִים* vocari solent.

2. Erant autem vel Principes propriè sic dicti, quorum Classes duodecim vulgò statuuntur; non tamen tot reverà fuerunt, cum quatuor priores Ordines ad unum Pontificem, certò respectu, referri possint.

3. Inter quos eminebat *SAGAN* *שָׂגָן* seu Pontificis Maximi *Vicarius*, Pontifex *Castrensis*, & Præfectus Templi.

4. Præter ipsos autem quindecim Præfecti, *מְמוֹנֵי* dicti, inferioris dignitatis erant; in tres Classes, quarum singulæ quinos continent, distributi.

5. His omnibus cura Templi, Rerum sacrarum, & Levitarum incubuit, ultimis præprimis temporibus; cum Templum est multimodè auctum & ornatum.

6. Multæ hæc Dignitates Sacerdotales omnino vix volente DEO erectæ, Umbrae erant *Hierarchie* tantæ, quæ obtinet & obtinuit in *Ecclesia Papali*.

CAPUT III.

DE SACERDOTIBUS GREGARIIS.

Tertiam & ultimam Sacerdotum Classem **GREGARI** SACERDOTES constituunt, dicti *גְּרָגָרִים*; quod *Appropinquationem ad DEUM* significat.

2. Hòc Titulò sunt vocati omnes de Domo Aaronis, ex duobus ejus Filiis *Eleazaro* & *Ishamaro* orti; quorum nume.

numerus tandem ad multa millia multiplicatus est.

3. Hi ad Sacerdotium inaugurari solebant, solennibus ritibus: 1. *Examine de Familia*, quam aliquis ex Libris Genealogicis docere debuit, semper fuisse Sacerdotalem; *ætate*, *munditie*, & corporis *integritate*. 2. *Vestium*, quas albas quatuor cum Pontifice Maximo communes habebant, *induione*. *Aspersio* autem cum aliis ceremoniis non nisi Patribus eorum in Deserto facta est, nec in filiis postea repetita.

4. Distribuebantur autem in Sacerdotes *Literatos* & *Illiteratos*. Sed nobilior est distinctio in viginti quatuor *Ephemerias*, seu Classes singulis septimanis ministrantes, a Davide & Salome institutas; quæ licet in Captivitate Babylonica & Persecutione Antiochi Epiphani sunt turbata; tamen semper iterum sunt restituta; signanter autem a Repurgatione Templi, per centum & sexaginta annos ad natum CHRISTUM sanctè conservata; & plurimum faciunt ad indagandum verissimum tempus nati CHRISTI.

5. Multa in Sacerdotibus requirebat Hebræorum Lex, tum in tota vita, tum eò, quò ipsis ministrandum erat tempore; uti *Nuptias* eorum, *capillitii*, *munditie*, *sobrietatis*, & similibus rerum *ἀρετῶν* summam.

6. Multiplex autem fuit eorum munus & ministerium; cui ex officio, aut quotidie, aut totà vitâ, vacandum iis fuit.

7. *Quotidiana* quidem officia erant: Sacrificia tam jugia, manè & vespèri quotidie, quam alia peragere, suffitus etiã jugiter facere, lucernas accendere, Templi partes interiores præter montem Templi custodire, tubas & buccinas sæpius inflare, ac Populo benedicere.

8. *Non-Quotidiana* verò: Populum docere publicè ac privatim atquè judicare, de munditie & immunditie disquirere, mulierem adulterii suspectam examinare, res DEO devotas æstimare, vitulam *Præcepti* dictam decollare, combustioni Vacca rufæ cum Pontifice Maximo adesse, Panes Facierum in mensa aurea curare, ac ad Castra cum Exercitu semper exire.

9. Pro tantis laboribus & fatigiis certa habebant salaria, & quidem multa; ita ut ditissimi homines essent; præter urbes enim a se possessas, multiplices habebant redditus; quorum viginti quatuor Classes in Gemara *Chullin* cap. 133. Judæi enumerant, quorum decem in Templo; quatuor Hierosolymis; decem verò in suis urbibus, absumere licuit.

10. Sacerdotes autem omnes CHRISTUM significabant, frustra regantibus Socinianis; præter ipsum autem,

omnes

omnes Novi Testamenti *Fideles*; quos uti DEO jam proximis Scriptura sacra per CHRISTUM Sacerdotes esse factos docet.

CAPUT IV.

DE LEVITIS.

LEVITÆ לוי Sacerdotibus adjuncti erant, qui jam pueri DEO statuti; postea viri, præmissis examine, aspersione, racione, lotione, vestium indutione, agitabantur coram DEO; quò ritu, ut sacrificia, DEO fabricabantur.

2. Erant æquè ac Sacerdotes in viginti quatuor Classibus distributi, & illæ in septem familias, ad jugiter in Templo ministrandum.

3. Officia eorum erant: canere, coram DEO excubare, Sacerdotibus servitia præstare, curare ac vehere vasa Tabernaculi; quod inter tres eorum familias distributum erat, populum præterea docere & judicare.

4. Pro quibus laboribus in Templo & extra illud totâ Terrâ Cananæâ præstandis, cedebant iis jussu DEI totius Gentis decimæ; quadraginta octo insuper urbes cum suis agris; ex quibus tredecim Sacerdotales & sex Refugiæ erant; licet in nonnullis casibus, omnibus Levitarum urbibus Jus Asylæ competeret.

5. Significabant autem *Ministros* Ecclesiæ Novi Testamenti in Domo DEI & tota Terra ministrantes; sed & simul *Fideles Ecclesiæ ejusdem*, puritate obedientiæ CHRISTI mundatos.

CAPUT V.

DE CANTORIBUS ET JANITORIBUS.

CANERE munus erat non tantum Levitarum, sed & nonnullorum ex Israëlitis; hi etiam, florentibus sub Davide Judæorum rebus, in viginti quatuor Classibus distributi sunt.

2. Cantus autem ore & instrumentis musicis fuit, quæ commode ad tria revocari possunt: Citharam, Cymbalum & Nablum.

3. Habebat plurimos Ecclesia Judaica Hymnos; quarum pars aliqua sunt Psalmi nostri, & licitum fuit Canticum novum cuilibet componere.

4. Certos autem singulis diebus canebant Psalmos; stantes ultra Altare in suggestu altiori; sæpe tamen & alii,

ut illud *Mosis Canticum Deut. 32. &c.* sunt adhibiti, singulis Psalmis in Pausas distributis.

5. Tubas & Buccinas his tangere vetitum erat, & solis Sacerdotibus eas tractandi jus competebat.

6. JANITORES pari ordine & conditione cum Cantoribus erant, ad custodiam Templi diversis locis constituti; tum ob *majestatem* ejus, tum ad *defensionem* thesaurorum, quibus Templum refertum erat.

7. Nec etiam horum Domus DEI Servorum ministerium mysterio caruit; significans diversa *munia Ministrorum* in Domo DEI jugiter laborantium & excubantium.

CAPUT VI.

DE VIRIS STATIONIS ET NETHINÆIS.

EX Israëlitis etiam vulgaribus certi semper homines in Templo adesse debebant, **וְיָמִין מְעֻמָּד** VIRI STATIONIS vocati; si quidem totus Populus in viginti quatuor iterum Classes distributus fuerit; quarum una aut aliqua ejus pars, viginti quatuor ad minimum homines, in Templo presentes erant.

2. Horum officium fuit totum Populum repræsentare, & Sacerdotibus ac Levitis variis servitiis adesse.

3. Socii eorum una cum ipsis, jejuniis quatuor dierum per hebdomadam & variis pietatis exercitiis vacabant.

4. Præter hos, NETHINÆI **נְתֻנָיִם** dati Levitis erant, Gibeonitæ olim ex Captivitate Babelis quoque reduces, ad ultimum Urbis Excidium per Romanos, super fuerunt.

5. Hi multum odiosi Israëlitis, matrimonio ipsis non conjungebantur; victitabant autem ex eo, quod Levitæ illis cedere volebant. Typus autem erant *Gentilium Fidelibus* datorum; uti priores, id est, Viri Stationis, *Ecclesie* nunquam deficientis.

CAPUT VII.

DE SYNEDRIIS HEBRÆORUM.

EX Sacerdotibus, & Levitis maximam partem solebant constare SYNEDRIA Hebræorum **סְנֵדְרֵי**, quæ multiplicia erant.

2. Primum & omnium *Maximum* LXX. Virale; de cujus origine, an a Mose vel Ezra sit? non omnino constat; satis est, post Captivitatem illud admodum celebre fuisse.

fuisse, imò post excidium Urbis diu superfuisse.

3. Constabat ex Viris septuaginta; quorum Præses, septuagesimus primus, PRINCEPS dictus est; qui omnes, Viri ætate, judicio, doctrinâ, & moribus graves, primum in conclavi *Gaxith* sedebant, postea in diversa inde loca Synedrium hoc translatus est.

4. Singulis autem diebus manè sessio ejus fuit, judicantis de rebus maximis, ad Rempublicam & Ecclesiam pertinentibus.

5. Capitis Pœnæ ab hoc irrogabantur quadruplices: decollatio, strangulatio, lapidatio & combustio; præter quas non fuit usitatum ullum mortis genus apud Judæos.

6. Primus hujus Præses, cujus summa fuit auctoritas, *Exras* traditur fuisse; & decimus sextus ab illo *Raban Gamaliel ultimus*. Vide *Catalog. VI. in Append. II.*

7. Synedrii hujus nomine omnia Acta Publica fiebant, & Judæi fusi sunt ad ejus laudes extollendas.

8. Præter hoc *Minus* fuit, viginti trium Virorum; qualia duo Hierosolymis, cujus auctoritas, dignitas, & omnia minora erant, quàm prioris.

9. *Minimum*, quod in omnibus locis erat, trium Virorum; quod de rebus pecuniariis judicare solebat & minoribus; nec mortem, sed pœnas leviores inferre poterat.

10. *Judicium Profelytorum*, uti & *Sacerdotium* & *Ponrificum* dictum, minoris erat momenti; nec multa de iis Judæi tradunt.

11. Omnia autem Synedria ea Typi insignes erant *Regiminis Ecclesie*; quam non *Monarchicè*, sed *Aristocraticè* per plures consentientes DEUS regi voluit.

CAPUT VIII.

DE REGIBUS.

Inter Personas Hebraicas in Templo non ministrantes, primum locum tenent REGES, מלכים dicti; quæ vox latius, quàm hodiè apud Judæos ut & alios Populos veteres, patuit.

2. Primum apud Hebræos Theocraticum regnum fuisse notum est; quò postea spretò, Reges sibi Populus habere voluit, quorum primus *Saul*, ultimus *Agrippa Junior*, in universum quinquaginta quatuor erant. Vide *Catalog. III. & IV. in App. II.*

3. Erant autem semper masculi, & ex Gente *Jfraëlitica*, nec fordidis ullis artibus dediti; postea electi ungebantur

gebantur oleo in formam circuli; licet non omnes, sed de quorum successione controversia moveretur.

4. Vestitu utebantur non purpureo, sed candido, ut sacra Persona; nec Coronarum apud ipsos, sed Diadematis, quo caput circumcingebatur, erat usus.

5. Officia eorum multa erant, Belli Pacisque jus, decimatio bonorum omnium populi, & multa alia iis competeabant, & quod 1. *Sam.* 8. מִשְׁפַּט הַמֶּלֶךְ traditur, non est *Jus Regium*, sed *usurpatio*.

6. Prohibiti autem sunt à DEO, ne uxores multiplicarent, quas ad octodecim Judæi determinant; equos, aurum, argentum, ne colligerent, ne superbi essent; & ut Legem DEI propriis manibus descriptam Populo prælegerent.

7. Prærogativæ eorum, quibus ab aliis hominibus differebant, numero triginta in libro *Balaruch* legi possunt. Vide & *Append. VI. num. I.* An autem Synedrio Magno subjecti fuerint? disquiritur.

8. Maxima illorum in bellis autoritas fuit, & jus habendi omnes Captivos, & dimidiam, si voluerint, prædæ obtentæ partem accipiendi.

9. Significabant autem nihil aliud, quam *Regem* post illorum tempora expectandum *JESUM CHRISTUM*, unctiōne, autoritate, & quoad alia ipsis per omnia similem, qui toties Rex Pacis, Justitiæ, Populi, Gregis, Ecclesiæ suæ dicitur, qui bonis suis nos fratres dicit, faciendo Reges *Apoc. 1* & eorum major sæpe splendor, alias minor, modo pax, modo bellum, *diversam Ecclesiæ administrationem*, atros abbasque ejus dies repræsentant.

CAPUT IX.

DE PROPHETIS.

PROPHETÆ proximè post Reges collocati sunt, prius מְנַחֵם *Videntes* dicti, postea *Propheta* מְנַחֵם, quod nomen laxius olim sumptum, pro Doctoribus etiam & Poëtis acceptum est; licet Prophetam esse plus sit, quam Doctorem.

2. Ad Sacrum illud munus inaugurati non semper & necessarîo ungebantur, fuit tamen vocatio & ordinatio; vestituque ab aliis hominibus distincti, quo agresti ac durò utebantur, fuere.

3. Primus eorum Adamus vulgò statuitur, quem *Clemens Alexandrinus* etiam Prophetam appellat cum aliis. Sex usque ad Legem; post Legem Pater omnium Moses; & postea

postea viginti duo folis nominibus noti; unus anonymus, quinque mulieres, & quindecim scriptis Canonicis inclyti; Daniele enim Judæi eorum numero eximunt, ita & Davidem & Salomonem, quos imitati sunt nuper portentosi quidam inter Christianos Critici.

4. Mulieribus quoque nonnullis donum hoc extraordinarium communicatum est; cum & apud Gentiles nonnullæ *Pœtria* & *Philosophiæ* inventæ sunt.

5. Non tantum sub Templo primo autem erant, sed sub secundo etiam; cum Spiritus prophetandi nondum cessaverat, & nonnulla exempla dantur Prophetarum post Captivitatem Babylonicam.

6. Distinguebantur Prophetæ veri à falsis certis characteribus; quos ex sacris literis utriusque Testamenti eruere licet. Unus autem character non sufficit ad Prophetam genuinum cognoscendum; sed plures semper adesse debent; donum etiam prophetandi & modus non fuit æqualis, ac ejus plures gradus apud Judæos constituuntur.

7. Munera eorum varia erant, ut: voluntatem DEI populo annunciare, eum docere, consulere, monere, & religionis veritatem per miracula, aut si ita res tulerit, morte etiam confirmare.

8. Privilegiis erant donati præ aliis hominibus, si quidem erant DEI servi & legati, & ob Prophetæ sanguinem excisum Templum primum credant Judæi, & non nisi a Synedrio magno judicari poterant, & eorum suffragia erant prima & maxima.

9. Significabant autem *CHRISTUM*, qui Prophetæ e medio fratrum suorum vulgaris & non splendidus, secundum vetus Mosis oraculum, prodire debuit, ordinatusque, id est, unctus est, quod non saltem nos credimus, sed & Judæi veteres crediderunt & agnoverunt.

CAPUT X.

DE SECTIS POST PROPHETAS
EXORTIS.

Defficientibus Prophetis, HÆRESES variæ iis successerunt, omnes sub Templo secundo ortæ; sub Primo enim Idolis addicti Judæi erant, quales: *Moloch*, *Rempham*, *Camos*, *Asteroth*, *Mauzim*, &c. Sed sub secundo facti cultiores & cum Græcis commercia in dies habentes Hæreses excogitandi animo imbuti sunt, & ad hunc diem superstitionis summi Patroni, idolatriæ autem hostes insensibilissimi sunt.

2. Hæresium prima PHARISAICA פְּרִישִׁיטַי fuit; præ aliis famosa, ex Philosophia Platonica orta; hi Legi scriptæ *Orale* & *Traditiones* annectebant; transmigrationem animarum Pythagoricam credebant; vitam, mores, vestitus, gestus ab aliis distinctos sequebantur; omnia ad superstitionem, hypocrisis & superbiam conferentes; quare aliis Judæis exosi & variis convitiis proficilli audiebant.

3. SADDUCÆI סַדּוּכָי autem boni Præceptoris pessimi discipuli *Epicuri* dogma sequebantur; adeoque Pharisæis oppositi, omnem vitam impuram & cynicam vivebant, ob id quod vitam futuram ac resurrectionem negarent; mentes quoque tam nostras, quam Angelicas pessimè cum corporibus confunderent.

4. ESSÆI עֶסָאִי aliis meliores, vitæ privatæ austeritatem secuti sunt, Pythagoræ præceptis imbuti, in desertis procul a consortio hominum, cælibes & omnia in commune componentes vivebant, variis artibus & pietatis exercitiis dediti. Johannes Baptista ex eorum discipulima fuit, quò tempore, ingenti numerò, juxta Mare mortuorum habitabant.

5. Præter has Hæreses minoris numeri & nominis erant HERODIANI, non qui Herodem Ascalonitam sive Magnum pro Messia colerent; sed ejus impia facta (Sadducæorum propago aliqua) approbarent. GAULONITÆ, qui Romanorum imperio subesse nollent. SAMARITÆ, qui mores ritusque Chuttæorum secuti, ex Judæis ad ipsos deficiebant.

6. Præterea Judæi omnes In CARÆOS, id est, *Scripturarios* & RABBANITAS, id est, *Traditionarios* distributi sunt; & ad hunc diem, hi, illos, qui in Oriente multi sunt, odio prosequuntur.

7. COELICOLÆ Judæi non erant, sed Hæretici; sic & Cultores *Bacchi* & *Afni* pessimè a Gentilibus Judæi vocantur. BATHOSÆI Sadducæorum, HEMEROBAPTISTÆ, id est, *quotidiè se lavantes*, nomina alia sunt.

8. Hæ autem Hæreses tot *Sectarum* & *Religionum* inter Christianos oriturarum luculenti Typi sunt; cum cuius pateat Pharisæos *Pontificiorum Superstitiosorum* & *Glossariorum*; Sadducæos verò, sub titulo Christianissimi *impie* & *Gentiliter viventium*, emblemata esse.

CAPUT XI.

CAPUT XI.

DE PERSONIS RELIGIOSIS.

Præter hos Personæ Religiosæ quoque erant; Iique *Naziræi* vel *Rechabite* dicti sunt.

2. NAZIRÆI נַזִּירִים, a *separando* sic dicti, a DEO in deserto instituti sunt *Num. 6.* Erantque vel *Ad Certum Tempus*, vel *In Perpetuum*; voveri enim Naziræatus poterat, a quo voto intra non extra Terram Sanctam solvi licuit.

3. Abstinebant autem Naziræi ab omni potu inebriante; imò & aceto & esu uvarum qualicumque; licet comas alere & se non radere deberent; nec domum mortui ingredi, nec a propinquis pollui possent.

4. Naziræatu tandem exactò (quem infra triginta dies vovere non licuit) per Sacrificia cruenta & incruenta, capillorum abrasionem, ac eorum combustionem sollemniter a voto solvebantur.

5. Multi tales omni tempore apud Judæos erant Naziræi, insignes omnes Typi *JESU CHRISTI*; qui licet Legalis Naziræus non fuerit, erat tamen reverà talis quales ipsi, quare & *Naziræus* appellatur.

6. RECHABITÆ, Chinæorum Gens ex Jethronis familia, inter Israëlitas vixerunt; quibus etiam Israëlitarum multi se adungebant; licet multi asserant, nullos Israëlitas fuisse aut esse potuisse *Rechabitas*.

7. Hi instituti sunt a Jonadabo *Ier. 35.* qui eos a Patre suo *Rechabo* denominavit.

8. Leges autem eorum erant: Agros non colere, Vineas aut hortos non plantare, in domibus non habitare, ac more Naziræorum a vino abstinere.

9. Ad quas duriores vivendi leges præscribendas impulsus est Jonadab. 1. Ut eos a rebus mundanis avocaret ad cœlestia. 2. Ut peregrinos in ea terra esse ostenderet. 3. Sic nec Judæos terræ suæ nimium adhærere debere indigaret.

10. Quare insigniter significarunt *Statum fidelium* sub novo Testamento; quibus mundana non relinquere, & superiora non quærere, religio esse debet.

CAPUT XII.

DE SCRIBIS ET RABBINIS.

SCRIBÆ, cujus vocis non ea apud Hebræos quàm apud Græcos significatio, duplices apud Hebræos erant. *Sacri* quidem & *Profani*. Illi Eruditorum, Doctorum, Sapientum, Legisperitorum, & sæpè Prophetarum nominibus veniunt.

2. *Horum* origo licet jam a Mose petita sit; sed rectius ab Ezra derivari debet; a cujus ævo, Sacerdotes hoc olim munere functi rebus politicis applicati sunt; & alii Eruditi Scribarum nomine veniunt.

3. Officium autem eorum fuit: Legem interpretari, Scripturam sacram exponere, a corruptelis vindicare, populo prælegere, Genealogias aservare 2. Reg. 22. 10. *Matth.* 7. 29.

4. Nec fuit ulla certa inter Scribas & Legis Doctores distinctio; cum hi nec in Scriptura Sacra distinguantur, nec satis benè urgeat Epiphanius *Hæres.* 15. & 16.

5. Docebant autem cum in Templo Hierosolymitano, tum in Synagogis.

6. Alii Scribæ *Civiles* erant, quos Regibus Scriptura sacra, Principibus Tribuum *Josephus* adhæsisse dicit; ita & Principibus Civitatum, qui ex quavis Tribu esse solebant.

7. RABBINORUM nomen paulò ante CHRISTI tempus exortum est, Duce quodam *HILLELE*; qui illud *Babyloniâ* apportavit, cujus Posterii Rabbिनorum nomine supra alios Sacerdotes insigniti sunt.

8. Hi variis modis distinguuntur, pro iis quæ scribunt præprimis, & est eorum ingens multitudo ad hæc usque tempora; inter quos sunt multi Sacræ Scripturæ Interpretes.

9. Nec caruerunt hi omnes insigni significatione; sed procul omni dubiò, multiplicem in Ecclesia *Eruditionis lucem* ac *Doctorem multitudinem* indicarunt; quò & Apostolus alludit 1. Cor. 1. 20.

CAPUT XIII.

DE MAGISTRATIBUS HEBRÆORUM.

MAGISTRATUS Politici *A'xoras* vocantur, quod *Principatum obtinentes* significat, & eorum officia erant, imperare & jubere; quod Aristoteles *Libr. 4. Politicor. Cap. 15.* docet. 2. Hi qua-

2. Hi quadruplices erant: *Primò* totius Gentis, quales: Moses & Judices, instar ferè Dictatorum apud Romanos. Reges in quatuor Classes distributi & Principes; qui Maccabaici, Herodiani, & Procuratores Romani. Vide *Catalog.* II. III. & IV. in *Append.* II.

3. *Secundò*. Principes Tribuum seu Philarchæ, qui Thronis suis illustres erant, & Regibus assistendo unà cum iis judicabant.

4. *Tertiò*. Principes Familiarum seu Patriarchæ, quæ Dignitas & in Captivitate Babelis permansit, & post excidium per Titum factum, Judæi exules Præfectos hos suos habuerunt.

5. *Quartò*. Principes Civitatum, qui in Tribunos, Centuriones, Quinquagenarios, & Decuriones distributi sunt.

6. Significarunt autem cum *Genis* Hebraicæ splendorem, tum *Ecclesiæ* multiformem & per multos futuram administrationem.

CAPUT XIV.

DE CIVIBUS HEBRÆIS, PROSELYTIS, ET PUBLICANIS.

H Omnes Terram Sanctam inhabitantes *Cives* erant vel *Advenæ*. Illi ex Familia Jacobi variis præ his Privilegiis & honoribus ornati erant.

2. Hi PROSELYTI dicti sunt, & in duas Classes divisi erant, id est, in Profelytos *Justitiæ*, qui omnes ritus Judaicas & Ceremonias cum Circumcisione observabant; & *Inquilinos*, qui solis Præceptis Noachicis fideliter rentis, Gentilismum exuebant, nonnisi baptismate initiati.

3. Multæ *illorum* præ his prærogativæ, tum in Sacris, tum in possessionibus, tum in matrimonio; Et *hi* multum coram Judæis semper odiosi.

4. Plurimi olim, præprimis circa tempora CHRISTI, apud illos Profelyti, hodiè nulli; nec nisi superest spes, temporibus Messæ eos multiplicatum iri.

5. PUBLICANI non tantum ex Profelytis erant, ut Tertullianus olim putavit, sed & ex Israëlitis; cum *Matthæum*, *Zaccheum*, & alios fuisse certum sit.

6. Erant autem post Romanorum apud Judæos imperium, sexaginta ferè ante CHRISTUM annis, pecuniarum exactores; quorum supremus Præfes Romæ erat, & hoc hominum genus Judæis fuit planè exosissimum, ita ut Testimonia eorum recepta planè non fuerint. 7. Prose-

7. Profelyti omninò significarunt *Gentes*, ad Ecclesiam ultimis temporibus *convertendas*, ex quibus multi veri Christiani futuri sunt, præter plurimos Hypocritas.

PARS TERTIA.

DE REBUS SEU ACTIONIBUS HEBRAICIS.

CAPUT. I.

DE SACRIFICIIS INGENERE.

Inter Res, quæ *Sacræ* & *Profanæ* erant; *Sacræ* primum locum tenent; quæ in varias Classes divisa sunt, quarum prima sunt *Sacrificia*.

2. SACRIFICIA, insignis Antiquitatum pars, nomine generali קרבנות dicta, sunt *Cruenta* vel *Incruenta*; illa autem commodè in *Sanctissima* & *Minus Sancta* dividuntur; quæ vel *Publica*, vel *Privata*; vel *Privata Publicis similia* vel *Publica Privatis similia* erant.

3. Origo Sacrificiorum est ab ipso *Paradiso* & *Promissione CHRISTI* ibi facta repetenda; eaque singulari *DEI* iussu & instinctu inchoata sunt, accedentibus in *Fœdere Synaitico* novis ritibus.

4. Sanctitate autem ea differebant, quorum & gradus a *Judæis*, quibus hæc commissa erant, statuuntur.

5. Solebant autem ea offerri quolibet die festo & profesto; & quidem in loco a *DEO* electo *Tabernaculo* & *Templo*; quo destructo non amplius sunt ulla sacrificia.

6. Non omnia animalia erant iis apta; sed munda tantum, eaque selectissima & integra; ex quadrupedibus quidem: boves, oves, & capræ; ex avibus: *Turtures* & *columbæ*. Immunda autem, ut esui inepta, *DEUS* nolebat suæ mensæ adferri, ut nec homines.

7. Varii erant ritus circa sacrificia observari soliti, ut: *constitutio animalis ante faciem DEI*, *manuum impositio*, *agitatio*, *maestatio*, *sanguinis exemptio*, *eiusdem sparsio*, *animalis excoariatio*, *difsectio*, *salitio*, *commestio*, *combustio*, & *sepultio*.

8. Significabant autem *Sacrificia* ipsum *CHRISTUM*, ad cuius oblationem usque *Sacrificia* offerri debebant, non autem ultra eam, quod omnes ritus & ceremoniæ sacrificiorum *CHRISTO* convenientes insigniter docent.

CAPUT II.

CAPUT II.

DE SACRIFICIIS SANCTISSIMIS.

Sacrificia SANCTISSIMA dicta sive *Prima* vel *Majora* quatuor sunt, eaque omnia *Cruenta*.

2. *Primum* eorum sunt HOLOCAUSTA, עולות dicta, quæ habentur pro primis & præstantissimis Sacrificiis, a quibus etiam Moses incipit *Lev. 1.* & ante eum alii; non tamen Cain & Abel hõc Sacrificiõ usi sunt.

3. Hæc autem *Publica*, quæ publicõ nomine offerebantur, vel *Privata* erant. *Publica* pro Judæis & pro Gentibus offerri solebant, ex omnibus animalium aptorum speciebus, & omnia eorum membra DEO cedebant.

4. Insignis quidem erat in hoc Typus CHRISTI, qui totus combustus est, id est, in omnibus suis membris & tota vita passus.

5. *Secundum*, PIACULARIA חטאת dicta sunt, quæ vox significat *Aberrationem*, quod Sacrificium a multis, cum eo, quod זבן dicitur, confunditur; malè tamen, cum diversa omnia hujus ab illius sint.

6. Erant & hæc *Publica* vel *Privata*. Alia distributione: *Sana* vel *Variantia*. Iterum: Quæ *Comedebantur* vel *Comburebantur*.

7. Ritus horum rigidissimi erant, ut vel vasa, in quibus parabantur; confringerentur; aut si ænea essent, lavarentur; quæ attingebant, polluebantur; defuit odor bonæ fragrantia, sic & Ferta ac Libamina deerant.

8. Significabant autem CHRISTUM ipsum peccata nostra expiantem, & quidem statim & immediatè, eò quod is extra castra, id est, Urbem Hierosolymam sit occisus.

9. *Tertium*, זבן pro Reatu vel Delicto; quod distributum est: Pro *Delicto Dubio* & pro *Certo*. Adhibebaturque ut plurimum ob peccata adulterii, rapinae, sacrilegii, pollutionis, præsertim ob lepras.

10. Hoc etiam CHRISTUM significabat, in eò præprimis, quod per eum omnia peccata etiam minima sublata sunt.

11. *Quartum*, שלמים SALUTARIA sunt, aliàs *Pacifica* dicta & *Eucharistica*; quæ etiam *Privata* & *Publica* erant; *Publica* autem *Necessaria* vel *Voluntaria*.

12. In hoc, mares & foemina animalium mactatæ sunt, ablegmina combusta; reliquæ partes a Sacerdotibus & offerentibus edebantur.

13. Significabant etiam CHRISTUM nobis pacem adferentem;

ventem; eumque tum futurum fortem leonem, sed & debilem ac infirmum hominem, & quod salutis per ipsum partæ, omnes, hoc est, mares & fœminæ &c. participes essent.

CAPUT III.

DE SACRIFICIIS MINUS SANCTIS.

Sacrificia MINUS SANCTA præprimis dicebantur, quia privatò & non publicò nomine offerebantur.

2. *Primum* eorum sunt PRIMOGENITA ANIMANTIUM, quæ sacra sibi DEUS esse iussit; de quibus Lex *Exod.* 13. 6. Quæ vel *Hominum* vel *Animantium* mundorum & immundorum erant. Hominum Primogenita, & immundorum animalium redimenda erant; mundorum verò DEO offerenda.

3. Significabant hæc Primogenita Primogenitum CHRISTUM DEO sacratum; & redemptio aliorum, *redemptionem per CHRISTUM* procuratam, &c.

4. *Secundum* sunt DECIMÆ ANIMANTIUM purorum scilicet, de quo *Lev.* 18. quæ ex bovis, ovibus & capris esse debebant ante tria Festa, dicta; non autem ex hominibus vel animalibus immundis.

5. In his quoque jucundus CHRISTI Typus, qui Ecclesiam suam totam sanctam reddit; propter CHRISTUM autem *Electiois Mysterium* hic videre, non est quoque impossibile.

6. *Tertium*, AGNUS PASCHALIS פסחא, Judæis testibus, omnium Sacrificiorum cognitu difficilimum, licet sint multi, qui Sacrificium esse negent.

7. De hoc præceptum DEI exstat *Exod.* 12. in ipso ex Ægypto exitu, quod ad finem usque Oeconomix Judaicæ observare Genti Hebraicæ postea sacrum fuit.

8. Agnus ergò ille decimo quarto die *Nisan* mactabatur in atrio, & sanguine exceptò cum ablegminibus, carnes assabantur in fornace lateritia, super veru instar crucis formato; postea comedebatur a pluribus, cum vini potu, azymis, herbis amaris, & embammate, ac Hymnorum cantu.

9. Edebatur autem in Urbe tota Hierosolymitana ac ejus suburbiis, per mille circumquaque passus structis tentoriis.

10. Ritus sunt postea multiplicati præ iis, quos egredientes ex Ægypto Israëlita observabant; quorum paucissimi, hodie apud extorrem Gentem Judaicam supersunt.

II. Nihil

DE REBUS SEU ACTION. HEBRAICIS. 29

11. Nihil autem accuratiùs hóc Sacrificiò *CHRISTUM* expressit, eòdem planè tempore etiam oblatum; ita ut omnes circumstantiæ occasionis, mactationis, assationis & commestionis Agni Paschalis, mirò modò, ipsi *CHRISTO* vero Agno Paschali quadrent, & Judæos confutare possint.

CAPUT IV.

DE FERTIS ET LIBAMINIBUS.

Præter Sacrificia *Cruenta*, erant *Incruenta*; quorum *Prima Classis* erant: *Ferta* & *Libamina*, quæ ex frumento, hordeo, oleo, sale, thure; item ex Aqua & Vino constabant.

2. Erant autem *FERTA*: *Libamina* dicta & *Ferta Propria*; inter quæ multa fuit disconvenientia. Distribuebantur quoquè in *Publica*, qualia: Manipulus Paschalis, Panes Pentecostales & Propositionis; vel *Privata*, quorum quinque a *DEO Jussa*, ut: 1. Peccatoris. 2. Pauperis. 3. Sacerdotis. 4. Zelotypiæ, & 5. Crustulorum. Quinquè verò *Voluntaria* erant: 1. Farina. 2. Placentæ, 3. Lagana. 4. Panis. 5. Jusculi instar.

3. Solebat manu Sacerdotis pugillus accipi & dari altari; reliquum a Sacerdotibus edi; & dicta *Reliquia Fertorum Israëlitis*.

4. Habebant *Ferta* certas mensuras, quæ a quatuor tesseriis dependebant, & eorum usus in Templo; Quorum 1. habuit Inscriptionem: *Hircus*. 2. *Masculus*. 3. *Vitulus*. 4. *Peccatoris*. Quibus singulis certa olei, thuris, salis, vini quæ mensura adhibenda fuit, & id Præfecto Tesserarum commissum erat.

5. *LIBAMEN Vini* & *Aquæ* a Sacerdote ferebatur ad angulum Altaris notozephyrinum, & ibi Cisternæ infundebatur, & ad basim Altaris defluxit. *Vinum* libatum est quotidie, *Aqua* semel in anno.

6. Erant autem hæc insignes Typi: 1. *CHRISTI*, qui Panis est vitæ; Oleum, ejus *unctionem*; vinum, *hilaritatem*; thus, *præstantiam* meriti ejus; sal, *vim corroborandi*, significant. 2. *Ecclesiæ Christianæ*, quæ non cruenta & ceremonialis, ut Judaica; sed spiritualis esse debet. 3. *Sacramentorum*, quorum, *Baptismum* aqua semel libata; vinum sæpe, *Sacram Cœnam* sæpissimè offerendam insigniter repræsentavit.

CAPUT V.

CAPUT V.

DE SUFFITÛ.

- A** *Literam Classem* Incruentorum constituit SUFFITUS, *Sacrificium Incensi* dictum, quem Moses ex Balsamo, Onyche, Thure, Galbano, a DEO facere iussus est.
2. Conficiebantur autem trecentæ & sexaginta quinque libræ, pro tot anni diebus, & pro die Expiationis tres libræ, cujus aliqua pars in mensa aurea continuò cum panibus proponebatur.
3. Sorte suffitus fiebat, ad ortum & occasum solis, quotidie acceptò igne de altari exteriori, & illatò ad altare aureum, quod in *Sanctò* fuit, quod fumò suffitus impleri debuit.
4. Suffitus cùm fiebat, Populus foris extra Templum orando stabat, & suffitu peractò, Sacerdos cineres extra castra ferebat, instrumentis suffitus, quæ tria erant, ad latus altaris holocausti suspensis.
5. Non autem Sacerdoti uni præter semel suffire licuit, nec ulli Levitæ vel Israëlita; quare hæc res magni apud Judæos habita est.
6. Significavit autem *Spiritualitatem* quãdam *Ecclesiæ Judaicæ* sub veteri Testamento, & simul *CHRISTI meritum* totam Ecclesiam implens.

CAPUT VI.

DE PRIMITIVIS ET PRIMITIIS.

- P**ost Sacrificia sunt OBLATIONES sacræ, inter quas primò locò sunt *Primitiva* & *Primitiæ*; quæ multi magnò errore solent confundere.
2. PRIMITIVA בכורים vocantur, ex septem fructuum generibus: Hordeo, tritico, uvis, ficibus, olivis, malogranatis, dactylis; omnibus in una corbe allatis, in Templo offerenda.
3. His quantitas non erat definita, cùm sint ex numero decem illarum rerum, quarum quantitatem Judæi ignorant, ex præcepto DEI & Sapientum.
4. Post eorum oblationem debuit offerens confessionem recitare, eam quidem quæ extat *Deut. 26*.
5. PRIMITIÆ תרומות appellantur, quæ nomenclatio latius etiam aliquando patet, & differunt a *Primitivis* ut iis posteriora, & quòd ex omnibus proventibus dari debebant.

6. Hæc

DE REBUS SEU ACTION. HEBRAICIS. 31

6. Hæ offerbantur Sacerdotibus per totam Palæstinam habitantibus, qui eas ubique locorum edere poterant cum omni sua familia, & erant mediæ sanctitatis inter *Primitiva* & *Cibos Sacros*.

7. Quia autem Proventuum terræ præcipui erant: Triticum, Oleum, Vinum, hinc sæpè in Scriptura sacra, omnes proventus horum nomine veniunt; sic & *Primitiæ* horum, pro omnibus *Primitivis* aliorum etiam terræ fructuum, accipi solent.

8. Depingunt autem duæ hæ oblationes: 1. *CHRISTUM* per quem reliqua massa sanctificata est. 2. *Ecclesiam* ejusquæ *Relationem* maximam ad *DEUM*, hujusquæ majorem ad eam, quàm mundum totum.

CAPUT VII.

DE DECIMIS.

Tertia Oblationum Sacrarum sunt *DECIMÆ*; Ecclesiasticis, apud Hebræos non solum, sed & plurimas Gentes barbaras, dari solita.

2. Decima ergo omnium Terræ fructuum pars Levitis cedebat; non autem rerum pretiò emptarum, nec piscium, aut similibus rerum.

3. Dabantur omnibus annis præter Sabbaticum, & in iis Judæi vulgares sæpè in *defectu* Pharisæi verò in *excessu* peccabant.

4. Cùm autem Decimæ Levitis datæ fuissent, ipsi iterum Decimas ex Decimis Sacerdotibus dabant; quas tamen sæpè ditiores Sacerdotes Levitis remittebant.

5. Factâ Decimatione, iterum pars decima segregabatur; ut in Festis magnis, hospites inde Hierosolymis lautè viverent, adhibitis sæpè Levitis & Sacerdotibus; quod tamen ante Templum erectum non observabatur.

6. Fructus quarti anni etiam Decimis his secundis annumerabantur.

7. Pauperibus etiam nonnullæ Decimæ dabantur, quæ *Pauperum* dictæ sunt, æquè a Judæis, quàm a Levitis præstandæ.

8. Datis Decimis confessio recitanda fuit, præscripta *Deut.* 26. 13. 14. 15. quàm Judæi aliquando abrogâsse leguntur.

9. Decimæ significant: 1. Summum *DEI in terram Dominium*. 2. *In Terram Sanctam* præcisè 3. exhibent *Curam DEI*, quam habet *in suos Ministros* omni tempore, ut pote suam portionem eos esse. 4. *CHRISTUM* depingunt nobilissimum omnis Creaturæ, & per quem plena libertas, omnibus & totò mundo utendi, data est, &c. CAP.

DE VOTIS.

Quarta Oblationis sacræ Pars VOTA sunt, וְרֵיבִּי דִּיכָא, quæ vox *Vota* in genere significat.

2. Distribuebantur Vota in *Prohibitionis* & *Consecrationis*. *Illa* sunt, cum quis sibi interdixit ab aliqua re, cibo, potu, &c. *Hæc*, cum quis vovit, aliqua se daturum vel facturum; & dicitur aliàs *Sanctivatis*. Estque duplex:

1. *Altaris*. 2. *Reparationis Templi*; quod iterum duplex: *Personarum* & *Rerum*.

3. His Pharisei superstitiosè addebant *Votum Temerarium*, quod DEO non placere CHRISTUS probat *Matth. 5.*

4. Cum autem Persona offerri debuit votò, ea redimi pretiò debuit, & in Gazophylacium pecunia deferri, animal mundum sacrificari, immundum vendi; sic ager, vinea, domus; in Anno Jubilæo verò remitti, pecunia in Templum deferri, pretiosiora verò ibidem suspendi.

5. Per וְרֵיבִּי דִּיכָא hostes infensos, sed nullum Israëlitam vivere licuit.

6. Hinc patet *Votum Pauli Act. 18.* quale fuerit, hoc est, *Votum Prohibitionis*, non verò *Naxiræatis*.

7. Etiam intelligitur, quale *Votum Jephthæ* fuerit *Jud. II.* hoc est, quod filiam suam non occiderit, quod inauditum, DEO ingratum, & non ex fide profectum, contra *Hebr. 11.* fuisset.

8. Eleganter etiam in his cernere licet *CHRISTUM*, *Votum* in æterno Pacis consilio factum de Redemptione generis humani constanter perficientem.

CAPUT IX.

DE JEJUNIIS.

Post oblationes sacras sunt RITUS sacri. Iique vel *Sanctiores* vel *minus Sancti*. Sanctiorum prima sunt JEJUNIA, quod *Astlictionis* vocabulò Hebræi exprimunt. Græci *Næsiar* vocant; quæ *latius* & *strictius* patet.

2. Erant autem *Jejunia* 1. *Publica*, quæ a Synedrio Magno indicta sunt. 2. *Privata*; Eaque, vel ex *Lege DEI*, vel hominum *Traditionibus*.

3. *Publica* *Jejunia* quando erant; tunc *Arca* e *Synagogis* educebatur, tubæ clangebant, cineres *Arce* inspersi sunt, oratio ad populum solennis, preces omnes recitatae sunt

DE REBUS SEU ACTION. HEBRAICIS. 35

tæ sunt manibus complicatis. In *Privatis* Jejniis verò cilicium & saccus induebatur, vestes scissæ, capilli soluti sunt, cineres capiti inspersi, accessit fletus, ejulatus, faciei deturpatio, & serò admodum lentium commestio.

4. Omnibus autem jejunandum erat, in quo superstitiosi valdè fuère *Pharisæi*, modum excedentes *Essæi*; Pueri tamen, ægroti & mulieres excepti sunt Jejniis, præter diem nonum *Ab*, quò luctus publicus, ob utriusquæ Templi excidium, habebatur.

5. Sabbathis jejunare planè non licuit, nec diebus festis, præter decimum *Tisri*, hoc est, *Diem Expiationis*; jejunatum est ergo aliis diebus, quos Latini *Religiosos* vocarent, & quidem a manè ad vesperam, id est, usquè quò tres stellæ viderentur; extra ordinem & nocte erant Jejunia, quale & illud *Esth.* 4. In Jejunio trium hebdomadam *Dan.* 10. 2. noctu edere licuit.

6. Habebant & habent Judæi viginti octo per annum totum Jejunia, per singulos menses, quæ observabant ob res multas memorabiles, ita tamen ut in eundem diem & plura sæpè incidere. Vide *Append. III.*

7. Significabant Jejunia *Infelicitatem* Veteris Testamenti; ut & quies significabat *Vanitatem operum* sub illo Testamento: statum tempus Jejunii exacti *Finem* definitum ejus *Federis*: prohibita Sabbathis Jejunia significabant *Lætitiam* Temporum *Novi Testamenti*, & præprimis *Felicitatem Regni Cælorum*, &c.

CAPUT X.

DE LOTIONIBUS ET PURIFICATIONIBUS.

Jejuniis subjunguntur LOTIONES & PURIFICATIONES sive *Βαπτισματά*, Hebræis veteribus familiarissima; quæ diversis circumstantiis factas *Losiones*, quarum usus quotidianus erat, significant.

2. Dividi autem possunt in *Lotiones Hominum & Rerum*.

Illæ in Lotionem 1. Corporis, 2. Manuum, 3. Asperisionem.

3. Totò corpore lavabantur homines in variis casibus, id est, immunditiæ majori laborantes, quæ undecim erant, &c.

4. Profelyti etiam *Inquilini* hòc modò toti lavabantur.

5. *Manuum Latio* sequioribus temporibus in superstitionem ducta est, curantibus eam acriter *Pharisæis*; sub quâ

qua aliquando & *Pedum Loto* intelligitur; non tamen ea, quæ CHRISTUS discipulorum pedes lavit, huc spectat.

6. Aspersio guttatim quasi peragebatur, unde *Ἐπίσχυον* vocatur; ritus tamen hic minùs frequens erat.

7. Præter Homines *Res* etiam sive *Vasa* lavabantur; quorum octo enumerant species Judæi. 1. Vestes. 2. Cilicia. 3. Instrumenta ossea. 4. Lignea. 5. Vitrea. 6. Cornea. 7. Lapidea. 8. Metallica.

8. Lotionum Materia erat. 1. Aqua, eaque fontana, fluviatilis vel pluvialis; aliquando & aqua marina; in aliquibus casibus, adhibitis aquæ cineribus. 2. Sanguis, qui rariùs fiebat.

9. Fiebant autem Lotiones ob immunditiam toties contrahibilem; hinc tot cisternæ & lavacra, ut *Job*, 2. *Job*, 5. Bethesda, quæ in quinque partes fuit distributa, & ob sanctitatem quandam celebrata.

10. Lavabantur autem Sacerdotes, Israëlitæ, & Profelyti utriusquæ sexûs; & quidem omni tempore licuit, ne Sabbathis exceptis, in Festis antequam decimas secundas ederent corpus lavare debebant.

11. Tot Lotiones significabant *Immunditiam* illius *Ætatis*, perpetuamquæ *Corruptionis* & peccati *agnitionem*; & toties facta repetitio significabat *aliud genus lavacri* esse expectandum, non valentibus illis aquis eluere peccati maculam.

CAPUT XI.

DE ACTIONIBUS ALIIS SACRIORIBUS: PRECIBUS, CANTU, ELEMOSINA, JURAMENTO, EXCOMMUNICA- TIONE ET CIRCUMCISIONE.

PRECES, quarum Judaicæ Genti notissimus usus, actiones maximè sanctæ, multæ quidem erant, postea ad octodecim revocatæ, quas summâ pietate recitare debebant; cum in *Templo*, ubi tempus Precum quotidie triplex erat, tum in *Synagogis*, ac in *Privatis edibus* ad commestionem semper, ante omnia negotia manè, in itinere, juxta locum aliquando miraculè insigneni, &c.

2. CANTUS non quidem frequenter precibus adjungebatur; sed in signum gaudii usus ejus erat. Cationes ergò sive Hymni, ut preces, a quolibet confici poterant, quare innumera Cationum multitudo in Ecclesia Judaica, quas

DE REBUS SEU ACTION. HEBRAICIS. 35

quas tandem Ezras cum Synagoga magna, ad paucos qui supersunt *Psalms*, contraxit, reliquis relictis; in Templo quidem adhibitis Instrumentis Cantus erat; qui in suas *Pausas* etiam distinctus fuerat, *Psalms* Davidis & *Mosis* præ aliis æstimatis. Diversi autem quotidie *Psalms* per hebdomadam in Templo canebantur; Ratio tamen metri *Psalms* ignoratur.

3. **ELEEMOSYNAM** *Justitiam* vocabant, in qua erant multum liberales, dantes ordinariam & extraordinariam pro pauperibus *Judæis*, & pro pauperibus *Mundi*, & quidem largè; cujus abusum ultimis temporibus introductum *Servator* taxat *Math.* 6.

4. **JURAMENTUM** quadruplex erat: *Vanum* seu *levitatis*, *Temerarium*, *Promissorium* & *Judiciale*, quod fuit in nomine *יהוה* propriè dictum *Juramentum*, coram testibus & Magistratu, cum multis ceremoniis recitatum; erant si quidem *Judæi*, ut & omnes *Orientalis* *Juramentorum* prodigi; ergo per suum caput, *Urbem Hierosolymanam* & alia *leviter* ac *protèrvè* jurabant.

5. **EXCOMMUNICATIO** *Judaicæ Ecclesiæ* familiarissimus ritus triplex fuit: 1. *Levior*, & erat separatio a Cœtu sacro, ob minores causas, quæ viginti quatuor erant. 2. *Gravior*, ab hominum consortio facta exclusio, ut nec *Salve* aut *Ave* iis diceretur, a discendo & docendo prohiberentur; ex qua tamen post gravem pœnitentiam recepti sunt. Sed 3. *Gravissima* fuit *Schemata* dicta, ex qua non dabatur regressus, sed *satanae* datus est. Quæ triplex *Excommunicatio* triplicem *Judaicæ Gentis ejectionem* notat: 1. *Ex Terra* in *Babylonem*. 2. *A doctrina* tempore **CHRISTI**. 3. *Plenariam* hodiè post tempora **CHRISTI**.

6. **CIRCUMCISIO** *Sacramentum Veteris Testamenti* & signum *Fœderis DEI* cum *Judæis* erat, quæ ad masculos tantum pertinebat; non, ut *Arabes* & aliæ *Gentes*, etiam ad fœminas extendebant. Debuit autem fieri die octavo ætatis, a quolibet homine ejus artis perito, præter *Ethnicum*, coram testibus; & tunc nomen infanti impositum est; adhibitis etiam *Epulis*. Significabat autem *Dolorosam Veteris Testamenti Oeconomiam* & pudendam *Hominum corruptionem*, eamque *Generatione naturali* propagandam: *Abcissio partis alicujus* notabat **CHRISTUM**, qui filius hominis factus est, ut *dolorosum jugum* tolleret. Datum est *Fœdus Abrahamo*, quod *Posteritas* ejus carnalis adhuc observat.

CAPUT XII.

DE ACTIONIBUS ALIIS MINUS SAN-
CTIS: MATRIMONIO, SEPULTURA, NU-
MIS, MENSURIS, CIBIS, VESTI-
TU, SOLUTIONE SEMISICLI, ET
RITU CONFOEDERATIONIS.

MATRIMONIUM cum sequentibus septem minüs sacer Ritus erat; Typus tamen insignis *Conjunctio- nis CHRISTI cum Ecclesia*. Variæ autem in MATRIMONIO erant solennitates, v. g. Desponsatio, Epulæ Nuptiales per septem dies; Virginum die quartò, Viduarum die quintò, sic Amicorum præsentia; novæ vestes, dos, benedictio, &c. *Polygamia* pessimò ausu est introducãta. Ita & *Divoriò* turpiter abutebantur, datò Libellò repudiî; quod licet Moses jussisset; non tamen, CHRISTO docente, approbavit. *Jus Leviratus*, insigni in rebus civilibus usu apud eos, etiam locum habuit.

2. SEPULTURA circa mortuos erat, quos ante mortem adire homines maximè sapientes debebant, eos consolari, preces, sacre Scripturæ pericopas, Psalmos præcipuè ipsis morituris prælegere; in emissionem ultimi Spiritûs proximi vestes lacerare. Mortuum ægrotum lavabant, veste albâ talari induebant, eâ fasciis octo corpori fortiter alligatâ; nec differebatur diu sepultura; sed eodem aut altero die mortuus efferebatur cum tubis aut tibiis; & non loculo, sed sepulchro extra urbes locato imponebatur; additò Epiraphiò & Epulis parentalibus: Luctus tandem fiebat, aliis triginta, aliis septem diebus, nec in vestitu nigro; nec cadavera cremabantur, nisi unguenta & aromata, cum homines majoris fortunæ morerentur.

3. NUMORUM usus Judæis Veteribus ignotus fuit, ad tempora Maccabæorum, & ubiquè in sacra Scriptura Veteris Testamenti, pecunia significat argentum aut aurum non signatum, quibus metallis locò numorum utebantur. Erant autem nomina hæc: *Siclus*, isquè Sacer & Profanus; *ille* dimidium hic quadrantem Taleri faciebat. *Gira* sive *Chestia* & *Agora* vigesima Sicli pars. *Adarcon* aureus erat numus. *Mina* sunt quinquaginta Sieli. *Talentum* sive *Ciccar* auri & argenti summa, duplex quidem utrinquè; *Sacrum* & *Profanum*. In Novo Testamento: *Drachma* Sicli sacri pars quarta; *Didrachma* dimidia; *Stater* & *Argentus* Siclum faciebant. *Obolus* verò vel *Δίτρω* octava Assis pars.

4. MEN-

DE REBUS SEU ACTION. HEBRAICIS. 37

4. MENSURÆ erant triplices: 1. *Intervallorum*, ut pal-
mus, digitus, pes, funiculus, &c. Milliare a nostris diffe-
rebat: Iter Sabbathi mille passus erant: 2. *Liquidorum*,
quorum quatuor species. 3. *Aridorum*, quorum sex erant;
in quibus cum nostris conciliandis multum Eruditi labo-
rant, vix tamen melius quàm per ova ad nostras men-
suras revocari possunt.

5. CIBORUM etiam singulares ritus Judæi habebant:
1. Non enim licuit animalia quælibet & pisces ac repti-
lia edere: 2. Non signanter porcos ob lepram, ut ipsi
credunt, & immunditiem, quâ omnes ferè animantes
superare opinantur. 3. Non Sanguinem, quòd sit
anima animalis & crudelitatis nimix signum. 4. Non suf-
focatum, quòd cadaver & immundum sit. Ante Diluvium
efus carniùm fuit licitus, quod vel sola sacrificia pro-
bant.

6. De VESTITU quoquè leges erant & ritus pecu-
liares, v. g. Interdixit DEUS de vestibus ex lino & lana
factis vestibus muliebribus, &c. Nec nimis ornatas ge-
rebant vestes; ex erant duplices, ferè talaris, laxæ; pilei
ferè pyramidales, braccæ; sed calcei sæpe aberant, ut
Sacerdotibus & pauperibus, &c.

7. Ritus etiam perpetuus erat SEMISICLI vel duarum
Drachmarum SOLUTIO, quem omnis dare tenebatur, æquè
dives quàm pauper; a Samaritanis tamen Semifilos non
accipiebant. Post eversum autem Templum a Tito & Ro-
manis, Judæi jussi sunt Semifilos hos deferre Romam
& dare in Templum Jovis Capitolini. Tributum autem
hoc DEO datum existimabatur, & ad Templi structuram
aut alios usus sacros convertebatur.

8. CONFOEDERATIONIS Ritus etiam memoriâ di-
gnus est, qui non ita ut apud Gentes: *Assyrios, Persas,*
Romanos vel *Græcos* fiebat; sed per vituli in duas partes
exactè æquales discissionem; quas Personæ confœderan-
tes transire debebant. Hic autem ritus significabat *Fæ-*
deris violatorem ita discindi debere; ob idquè Fœderis &
Juramenti summam esse autoritatem.

CAPUT XIII.

DE RELIGIONE PRIVATA HEBRÆORUM.

PRVATA Hebræorum RELIGIO in *Pietate, Virtu-*
tibus & Sapientia consistebat.

2. PIETAS elucet ex familiari DEI notitia. 2. Ei su-
perstructa observantia atquè reverentia. 3. Quòd omnes
Patres

Patresfamilias in suis domibus sunt æstimati ut Sacerdotes & Prophetæ. 4. Quòd omni Patri incubuit liberorum institutio per conscientiam. 5. Ex Precum Cantuumque multitudine. 6. Sacrificiorum ingenti mole.

3. VIRTUTES quoque hominum hujus Gentis & Ecclesiæ erant, 1. quidem: *Iustitia*, ubi non erat usus summi juris, prohibita usura legibus divinis: se mutuò vocabant fratres, obvios sibi honorantes, salutantes, sæpe & osculis: pauperes esurire non permittebantur: bona oppignorata in Jubilæo remittebantur, &c. 2. *Prudentiam* Salomonis Proverbia commendant. 3. *Temperantia* enitet ex iis, quòd prandiis ut plurimum abstinebant, vinum aquâ miscebant, pocula quatuor erant in conviviis, convivæ non ita multi; nihil edebant nisi & pauperes participarent, &c. 4. *Fortitudinem* probant, eorum in Terram, Gentem & Religionem olim & hodie Zelus ingens, in contumaciam jam jam degenerans.

4. SAPIENTIA peculiare Prærogativas habet, v. g. Quòd Literaturæ, Eruditionis, Legislationis origo ab illis esset, non ut apud alias Gentes, quæ ab his acceperunt, veram Mundi Originem haberent & scirent, DEUS naturalem Sapientiam supernaturali & revelatâ cumularet, quòd ab olim ibi essent Scholæ multæ & Doctores, non ut apud Gentes, Scholas nonnisi circa tempora Cyri erigentes.

5. Excellebant Judæi & VULGARIBUS ARTIBUS, ut: *Agriculturâ*, *Pecuariâ*, *Mechanicis*; *Architectonia*, prætereà *Bellicis Artibus*; ut aliæ Gentes hanc honorarent & mirarentur Gentem.

6. Sed præter has, SUBTILIORES Judæorum ARTES erant: 1. *Eloquentia*, quam contextus Librorum sacrorum: Mosis, Davidis, Salomonisque, & aliorum Scripta ostendunt. 2. *Poesis*, cujus metrorum rationem huc usque ignoramus. 3. *Musica*, cujus usus in Templo & ubique apud Judæos. 4. *Politica*, per quam fuit pulcherrima Republicæ hujus facies; Theocratica & ferè Monarchica ostrea, & Aristocratica aliquando. 5. *Juris prudentia*, unde Leges Mosis sunt origo Legum Lycurgi, Solonis, unde Leges XII. Tabularum. 6. *Philosophia*, ubi erat: *α. Physica*, in qua sapientissimus Salomon, ita Pater ejus David versatissimi. *β. Metaphysica*, sive de Mentibus DEOQUE scientia. 7. *Ethica*, quam amabant valdè Judæi cum populis vicinis, quò faciebant Gnomæ Salomonis. 8. *Mathematica*, cujus Abrahamus, Tribus Issachar, Salomon perquam periti.

9. *Medicina*, cujus etiam Salomon peritissimus;

simus; hinc Terra referta herbis optimis, oleis, unguentis; & debuit esse inter munda & immunda, sana & ægra animalia, &c. distinctio. 9. *Anatomia*, quam scire debebant optimè Levitæ & Sacerdotes. 10. *Theologia* autem omnia hæc superabat, non tam *Naturalis*, quam *Revelata*; quam DEUS huic Genti soli dedit *Rom.* 3. 1. exclusis a tanta gratia per multa tempora omnibus Gentibus ac Populis.

CAPUT XIV.

DE IDOLOLATRIA HEBRÆORUM.

Sæpe neglecto aut contempto verò DEI cultu, Hebræi ruerunt ad IDOLOLATRIAM, quod sub Templo primo multis vicibus; sub secundo autem nunquam contigit.

2. Adoptaverunt autem sibi colere Idola vicinarum Gentium; unde unà cum aliis perversis ratiocinationibus, præter verum DEI cultum Idololatriam etiam adoptarunt; cujus initium non est ante, sed post Diluvium centum ferè annis inter Chami Posteris quarendum. Primus autem Idoli fabricator vulgò *Ninus* Rex perhibetur.

3. Gentes diversæ solebant diversa Idola & Deorum multitudinem colere, v. g. Angelos, Dæmones, Reges, Heroës, corpora cœlestia, virtutes, animalia, plantas & omnia; Gentes præprimis leviores, ut *Ægyptii* & *Indi*.

4. Hebræi quidem ab octo Gentibus Vicinis sibi Idola colenda sumserunt; quorum mentio est passim per sacram Scripturam.

5. *Primò* quidem ab AMMONITIS, quorum Idolum erat *Moloch*, non *Saturnus*, sed *Mars*; quod in valle *Hinnom* asservabatur, oblati ei infantibus & exustis, ob victoriarum ab eo sperandarum opinionem.

6. *Secundò* ab ASSYRIIS sive CHUTTÆIS, qui in Samariam ducti a Salmanassare, Idola Orientis secum adduxerunt 2. *Reg.* 17. qualia erant: *Aschima*, *Adramelech*, *Anammelech*, *Nergal*, *Nisroch*, *Nibchaz*, *Tartak*, ut & *Succoth-Benoth*; in quibus explicandis vix convenit inter Eruditos.

7. *Tertiò* ab ÆGYPTIIS, ut *Cinos* Idolum, id est Saturnum; *Tammuz*, id est, Osirim; *Teraphim*, id est, Deos Domesticos, Avernuncos; *Apim*, qui est bos vel vitulus aureus ab Arone in Deserto & postea a Jeroboamo excitatus; *Baalzeplum*, quod & urbis nomen est.

8. *Quartò* a MOABITIS ad ortum proximis accerperunt

perunt *Baal - Peor* Idolum; quod fuit turpissimus *Priapus* scortationibus cultus; *Cenrosch*, quod Idolum & Arabes colerunt.

9. *Quintò* a SYDONIIS vicinis ad Septentrionem habuerunt *Astaroth* seu *Veneris* Idolum; sub quo nomine & alios Deos cultos Veteres tradunt, ita ut Dii Sydoniorum Dii falsi sæpe vocentur.

10. *Sextò* a PHILISTHÆIS, qui ad Occidentem juxta Mare magnum habitabant, adoptârunt *Belzebub*, i. e. *Deum Muscarum*; ipsum quidem Diabolum, qui graphicè in Novo Testamento *Belzebub*, id est, *Deus stercoreum* vocatur; *Dagon*, quod a piscis figura nomen habet.

11. *Septimò* PERSARUM etiam Deos colebant, *Solem* quidem & *Sacrum Ignem*, Achazi præcipuè tempore; cuius Statuæ unò oculo instructæ, ubique jubente hóc Rege, erectæ sunt.

12. *Octavò* SYRORUM idolum peculiare erat *Gad*, quod malè *Jovis Stella* a multis putatur, cum fuerit *Fortuna Dea*. Passim tamen Idola Gentium vicinarum, Syrorum dii appellantur, i. e. Aramæi.

13. Præter hæc Idola, erant etiam *Divinationes* seu *Incantationes*, *Haruspicia*, *Vaticinia*, *Pythones*, &c. Quas impuritatis omnes gravissimis Legibus DEUS suo Populo prohibuit.

14. Tot autem Divinationum modos, oraculaque nata esse ex multiplici *Apparitione* ac *Revelatione DEI* ad Israëlitas facta, rectè judicant Eruditi.

CAPUT XV.

DE LITERATURA HEBRÆORUM.

LITERÆ Hebraicæ sunt omnium primæ ac antiquissimæ; Lingua eorum quoque omnium aliarum mater est, quæ naturalis & unde aliæ originem habent.

2. Scribendi modum a dextra ad sinistram pro naturali & optimo habent. Literæ hodiernæ sunt veræ & antiquissimæ Chaldaicæ & Hebraicæ. Samaritanæ sunt ex his ortæ, ut & quibus *Rabbini* utuntur.

3. Puncta non sunt Consonis cœva; sed post natum CHRISTUM, ad facilitandam Lectionem Hebræam, excogitata. Apices, ad quos *Matth. 5.* CHRISTUS respicit, supra quasdam literas jam olim erant.

4. In Scriptura sacra non omnes Literæ uniformes sunt; sed aliquæ *Majusculæ* & quidem in uno & triginta Locis. *Minusculæ* in Locis triginta tribus. Præterea *Suspensæ* quatuor, *Inversæ* novem, *Irregulariter* verò scriptæ tres existant.

5. Scrip-

DE REBUS SEU ACTION. HEBRAICIS. 41

5. Scriptura tota ferè Veteris Testamenti scripta est Hebraicè, quibus *לִּוְיָא יִשְׂרָאֵל* Rom. 3. 2. data dicuntur, aliqua pars *Exræ*, *Danielis* & *Jeremiæ* Chaldaicè; tandem tota versa est in Linguam Chaldaicam, quæ *Targumim* seu *Paraphrases* appellantur, ante quas jam fuit decantata Versio LXX. Interpretum, in Ægypto (ut tradunt) procurante Rege Ptolomæo Philadelpho.

6. Sunt autem post tempus CHRISTI nati a Judæis omnes voces, literæ, syllabæque Codicis sacri connumeratæ; Phrases item Sententiæque ac Accentus. Quod opus satis laudandum *Masora* vocatur, & distinguendum est a laboribus *Ezræ*, vel Scribarum post ejus ætatem, quos præfiterunt circa Scripturam sacram.

7. Hoc opus factum, ut Scriptura integra sit, & nihil planè de ea perire potuerit, & eam Judæi pro Christianis fidelissimè conservaverint; nec ante ea tempora quicquam e Scriptura perditum fuit.

8. Præter Scripturam habent *Legem Oralem*, quæ est *Mischna* & *Cabbala*. *Mischna* prima *Talmudis* pars, cui accedit altera *Gemara*; & Editio ejus duplex: *Hierosolymitana* vel *Babylonica*. *Cabbalæ* autem tredecim sunt species; quæ omnis Lex Oralis tota ferè vana est, nec necessaria; suos interim usus habere est etiam in confesso. Vide aliqua pro hac Thesi in *Append. IV. & VII.*

9. Post Scripturam & Legem Oralem sunt varia Scripta Judaica, quæ *Peruschim* sive *Commentaria* Rabbinorum vocantur; quorum aliqua incertæ originis & nominis, aliqua certioris & ferè post annum CHRISTI millesimum conscripta; partim *Scripturaria*, alia *Philosophica*, *Grammatica*, *Mathematica*, *Poëtica*, *Historica*, &c. quorum omnium usus non contemnendus; præsertim in Scripturæ sacræ Explicatione Literali & Historica, ut sunt *Scripta* Rabbinorum præcipuè horum: *David Kimchi*, *Aben Ezræ*, & *Salomonis Jarchi*.

CAPUT XVI.

DE RELIGIONE HODIERNA HEBRÆORUM.

Inter res Judæorum Sacras locum ultimum habere potest Cognitio HODIERNÆ eorum RELIGIONIS, cujus duæ partes esse possunt: *Doctrinalium* scilicet & *Ritualium*.

2. Quoad DOCTRINALIA eorum Theologia *Tredecim Capitibus* constat. Quorum 1. agit: *De Principio Fidei*, quod duplex: *Scriptura Sacra* & *Lex Oralis*; hæc illi præstimata. 2. De DEO quem unum credunt. 3. De *Trinitate*, quam

quam planè negant; nullam esse posse in DEO compositionem urgentes. 4. De *Decretis*, quæ dicunt esse æterna & conditionata. 5. De *Creatione*, quam DEO tribuunt, negant tamen esse momentaneam; & animas hominum creatas in *Creatione*, & quod alter etiam Mundus jam ante hunc fuerit opinantur. 6. De *Providentia*, quam DEO attribuunt, Angelos tamen ei subordinantes. 7. De *Angelis*, quos in varias Classes digerunt, & pessimè ut subtilia corpuscula esse credunt. 8. De *Homine*, quem dicunt jam ante Adamum fuisse. Mira verò de DEI imagine, *Creatione hominis*, lapsu, &c. habent commenta. 9. De *Præceptis Legis Mosaicæ*, quæ pro unico medio habent acquirendæ salutis. 10. De *Ecclesia*, quam suam veram ac unam esse credunt. 11. De *Sacramentis*, quæ antiqua duo observant, Sacramentis Novi Testamenti planè rejectis. 12. De *Messia*, quem avidè expectant; duplicem quidem: *Priorem* Misericordem, *Posteriolem* summè Gloriosum, circa quem habent plaustra nugarum. 13. De *Novissimis*, credunt Resurrectionem, aliqui tamen negant impiorum; Vitam Æternam sibi asserunt, aliis Gehenam; quam in *Æternam* & *Temporariam* dividunt.

3. Quoad RITUALIA, distribuuntur hodie omnes in *Rabbanitas* & *Carcos*; præterea habent ritus alios ex Scriptura sacra, alios ex Traditione Superiorum, multos ex superstitione & ignorantia; quos omnes ferè inter plurimos alios descripsit & in Compendium redegit *Buxtorfius* in *Synagoga Judaica*.

4. Unde patet erroneam & superstitiosam esse valdè eorum Religionem, quam tamen acriter defendunt & tanquam verissimam mordicus tenent.

5. Has autem habent Errorum suorum causas: 1. Est Judicium DEI in Gentem impiam ac ingratham ob malè habitum Filium DEI, quod coguntur ipsi quoque agnoscere. 2. Præjudicia varia circa Legem Mosaicam, quam fingunt impletu esse valdè facilem. 3. Scripturæ sacre detorsio multiplex ac sensus Literalis & Mystici mira ignorantia. 4. Præjudicia de Gente sua, gloriatio de ea ac Prærogativæ, quas supra modum jactant, antiquæ. 5. Præjudicia inepta circa suum Messiam. 6. Odiæ e contra adversus verum & jam datum Messiam DEI Filium. 7. Hodiernorum Christianorum vita, dissensiones Religionum, opinionumque diversitas.

6. Quibus septem Classibus Errorum, totidem Remedia adhiberi possunt & debent a Christiano. Contra *Primum Errorem* dicendum: Judicium DEI in ipsos esse justum ac legitimum, peccatum hoc eorum gravissimum supra omnia.

Contra

DE REBUS SEU ACTION. HEBRAICIS. 43

Contra *Secundum* : Legem Mosis esse homini naturali & peccatori impletu impossibilem. Contra *Tertium* : Scripturæ sacræ sensum esse excellentiorem, quàm habet Litera; aded- que sub ea, ut & sub ritibus, festis ac ceremoniis Veteris Testamenti, mysteria latere. Contra *Quartum* : Prærogativas Gentis eorum nullas amplius esse; sed eas jam aliis datas esse. Contra *Quintum* : Nec sibi constare Judæos, quidnam circa Messiam credant? ut patet vel ex solo *Majmonide*. Contra *Sextum* : Ex Veteri Testamento posse demonstrari nostri MESSIÆ DEITATEM, Natales, Tempus adventus, Patriam & omnia; imò in *Talmude*, Ipsius, Matris ejus, discipulorum, &c. fit mentio. In *Scripturis Ethnicis*, *Mahomede*, multa ejus notitia. Contra *Septimum* : Dissensionem Christianorum non esse circa fundamenta Fidei, eorum vitam esse bonam, quod patet ex toleratione Judæorum, in eorum Fidem & Caput CHRISTUM tam pessimè affectorum, &c.

CAPUT XVII.

DE RE BELLICA HEBRÆORUM.

BELLORUM variorum per Scripturam sacram est mentio; quâ Arte excultissimam fuisse Judæorum Gentem verissimum est.

2. Præcepta DEI de Rebus Bellicis varia exstant; præcipuè autem *Deut. 20.* quæ omnia erant summè bona & sapientiæ divinæ congrua.

3. Summus Militiæ Imperator toti Exercitui præerat, quales: *Abner*, *Joab*, &c. dignitate post Regem primus; cui subordinati *Chiliarchæ*, *Centuriones*, *Quinquagenarii* & *Decuriones*, qui simul etiam Principatum Familiæ gerebant. *Chiliades* in Urbibus erant, & hi pro arbitrio Regum absoluto constituebantur.

4. Militia erat duplex: *Sacra* vel *Vulgaris*. Sacræ cura Templi incubuit, cui Templi Præfectus præerat, unus ex Sacerdotum Principibus; quibus adjungebantur *Lictores* & *Ministri* Templi a Sacerdotibus dependentes.

5. Armis variis indui solebant, ut gladiò, hastâ, telò, fundâ, securi, lanceâ; præterea clypeò, galeâ, thorace, loricâ; aderant & signa militaria, tubæ, buccinæ; insuper in usu erat & cantus; vestitus ruber militaris erat.

6. Solent Judæi distinguere Bella in *Præcepti* & *Potestatis*. Illò devotæ omnes Gentes, ut *Cananæi*, *Amalechitæ*, excindendæ necessariò erant; Hoc verò gerebat Rex aliquis ad gloriam aut Regni sui fines dilatandos.

7. Castra in forma quadrata erant, ut fere apud Romanos

manos, in quorum medio Tabernaculum supremi Ducis, ut in deserto DEI; ubi quam formam castra habebant, eam postea & in aliis castrametationibus observabant.

8. Pax semper hosti offerenda fuit, qui si eam acceperit, Præcepta Noachica suscipere & Tributarius esse debuit; si pacem verò renuerit, bellum fieri debebat, viri occidendi, alii vivi retinendi præter Amalechitas & Gentes Cananæas.

9. Cùm prælium fuit, Sacerdos unctus belli causâ animare debuit Exercitum; Præfecti verò Militiæ habitâ Oratione, meticulosos, neogamos, &c. remittere; qui tandem viis pontibusque faciendis ac annonæ ministrandæ operam suam Exercitui militanti collocabant.

10. Militum multa apud Judæos erant Privilegia; Occisus in acie eò locò ubi cecidit, sepeliendus erat: Viæ ab exercitu qualescunque sterni poterant, & castra ubique locari; ea tamen munda esse DEUS ipse iussit.

11. Acie factâ, validi Duces a tergo exercitus stabant; qui desertores & fugitivos clavis ferreis repellebant.

12. Peculiare apud Judæos erat, quòd alienas Gentes stipendiò non conduxerint, nec illi aliorum stipendia meruerint, & fœdus pepigerint non aliter, quàm ut gens devicta iis tributaria esset.

13. Cùm urbs obsidebatur, arbores non excidebantur, canales & rivi non prohibebantur. Urbes Gentium Sabbathò obsideri, suæ autem defendi non poterant; obsidio præterea a tribus partibus urbis fieri solebat, ut a quarta parte fuga parari posset. Urbs perduellis excidebatur, & ejus locus sale inspergebatur, quod emblemata sterilitatis.

14. Præda parta (si volebat) Regi ex parte cedebat, reliqua pars æqualiter inter milites dividenda erat; spolia tamen optima in Templo suspendi in more fuerat.

15. Erant autem Judæorum varia Bella, ut: *Amalechitica*, *Emorrhæorum*, *Moabitarum*, *Midianitarum*, *septem Populorum Cananæorum*; deinde *Moabitarum*, *Syrorum* & variorum Populorum vicinorum; postea sequebantur *Civilia*; tandem *Ægyptiaca*, *Assyriaca*, *Babylonica*; post Captivitatem cum *Samaritanis*, *Syris*, *Idumæis*; ultima erant, quæ cum *Romanis* gerebant, qualia erant: *Pompeji*, *Sossi*, *Titi*, & post Urbem everlam, *Adriani*.

16. Solebant uti variis etiam stratagematibus; quorum mentio est sæpe in Scriptura sacra.

CAPUT XVIII.

DE DCXIII. PRÆCEPTIS HEBRÆORUM.

Iudæi totum Pentateuchum in SEXCENTA & TREDECIM PRÆCEPTA ab olim dividunt, in quibus *Politica* & *Civilia* multa sunt, multa & *Ceremonialia* & nonnulla *Moralia*.

2. Sunt autem ea partim *Affirmativa*, quæ ducenta & quadraginta octo; partim *Negativa*, quæ trecenta & sexaginta quinque; quæ simul sunt sexcenta & tredecim. Quorum sexcenta & undecim sunt ex Mose desumpta; duo verò a DEO dicta addunt, id est, duo prima Decalogi Præcepta; ob id quidem, quòd in Decalogo sint *sexcentæ* & *tredecim* literæ, & tot numerus vox Hebraica תורה contineat; *trecenta* & *sexaginta quinque* ob numerum dierum Anni; *ducenta* & *quadraginta octo* ob numerum membrorum hominis.

3. Nullum tamen certum est fundamentum, quare tot Præcepta statuunt non plura vel pauciora.

4. Nec sunt Judæi adstricti amplius ad ea omnia observanda, si quidem sint ex iis multa *Ceremonialia*, quæ de Sacrificiis, Levitis, &c. agunt; quæ destructò Templo non amplius sunt.

5. Est tamen innatus Judæis error, *Opera* quoquæ *Supererogatoria* jactare.

6. Observare posse præterea se putant, leges omnes Mosaicæ; cum tamen Lex *Psal.* 14. dicatur observabilis non esse.

7. *Civilia* Præceptorum horum alicujus sunt usus; *Moralia* omnes homines spectant; *Ceremonialia* ex aliis Capitibus plerumquæ innotescunt.

CAPUT XIX.

DE LEGIBUS ET RITIBUS POLITICO-PROFANIS HEBRÆORUM.

Præter hos memoratos huc usquæ Ritus Judaicos & Leges, sunt nonnulli adhuc RITUS POLITICO-PROFANI apud ipsos usitati, partem etiam facientes Antiquitatis Hebraicæ, quorum præcipui sunt sequentes.

1. Ritus CONVIVANDI, in quo multa singularia erant,

erant, ut accubitus in lectulis, benedictio & ministratio a Patrefamilias; prandiorum parciore, cœnarum uberior usus; cuius suæ portiones datæ, usus canendi, mensæ sæpè suspensæ, eleemosynæ tempore cibi exhibitæ, &c.

3. ADULTERIUM in summum venit abusum, undè postea aqua amaræ etiam abrogandæ erant; præterea non mors pœna hujus peccati erat, sed flagella & aliæ leviores. *Sanhedrin cap. 5.*

4. Circa HOMICIDIUM etiam Leges DEI sunt multum immutatæ & extenuatæ.

5. TESTIMONIA coram tribus Personis esse debebant; sed Testimonium Publicani, minorennes, mulieres, dubii sexûs aut servi perhibere non poterant. Rei a testibus occidendi erant.

6. HONORE omnes Rex præcedebat; mox Pontifex, tandem Propheta erat. Ultimum officium curare cisternas & aquæ ductus.

7. SERVI vendi solebant vel se vendere, ob furtum quod reddere non valebant, triginta siclis; sed *Annò septimo Sabbathicò* liberi erant, quod si nolebant auris ipsis perforabatur. Servorum abjectissimorum erat molere.

8. AGRICULTURA talis erat: Per agros viæ, alicubi arbores, angulus undiquè pauperibus relinquendus erat; heterogenea simul ferenda non erant *Lev. 19.* Messes duæ erant, una ad Pascha *Hordei*, alia ad Pentecosten *Frumen-si.* Terra alicubi centuplum proferebat, Annus septimus nihil.

9. Circa VINETA sæpes erant decem palmorum, laeus decem palmorum, turres ibidem erectæ decem cubitorum: simul ficus erant in Vinetis: Annis *tribus* nullus Vinetorum usus: fructus Anni *quarti* sacer erat.

10. UNCTIONES usitatæ erant: in Epulis Magistrorum, ob morbos, decus, honores, lasciviam.

11. OSCULORUM etiam usus frequentissimus, qui sex-tuplices: 1. Magnificentiæ, 2. Amicitia, 3. Valedictionis, 4. Propinquitatis, 5. Precum, 6. Stultitiæ vel Lasciviam.

12. VIÆ *Publicæ* quadraginta octo; *Privatæ* quatuor; *Regiæ* sedecim; ad *Asyla* quæ ducebant triginta duos cubitos lata erant.

13. TRITURATIO frumenti erat per trahas; MOLENDINA verò manibus tractabantur, ut hodiè apud *Æthiopes*.

14. IMPOSITIO MANUUM ritus erat etiam usitatissimus.

15. MORBI Judæorum frequentiores erant: *Lepros, Gonorrhœa, Paralyssis, Febris quartana.* Tempore CHRISTI verò *Obsidio a Diabolis, &c.*

PARS

P A R S Q U A R T A.
DE TEMPORIBUS HEBRAICIS.
C A P U T I.

DE TEMPORIBUS IN GENERE.

TEMPORA, quorum cognitio multam partem Antiquitatis facit, ac ad Scripturæ Sacræ intelligentiam plurimum confert, in multas species apud Hebræos distribui solent.

2. *Primò* sunt ANNI אָנִיָּשׁ, quorum quadruplex initium: a *Nisan*, *Tisri*, *Elul*, *Schebeth*. Duplex tamen famosior: Annus *Sacer* cujus a *Nisan* initium; *Civilis* cujus a *Tisri*. Anni autem erant *Solares* & *Lunares*; quare *Inzercalationis* apud ipsos usus. Annos incipiunt hodiè a Mundo condito numerare, quod a sexto demùm Seculo in usu est; & quidem a Mense Septembri; ut sic Anno currenti 1716. Die 16. Septembris incipiat Annus *Judaicus* 5477.

3. *Secundò* CONVERSIONES TEMPORUM דִּי תְּקוּפָה, quæ quatuor sunt, id est, in duobus *Solstitiis* & duobus *Æquinoctiis*; quem ritum ex *Ægypto* secum attulisse dicunt.

4. *Tertiò* sunt TEMPESTATES ANNI, quas non quatuor sed sex habent: *Sementis*, *Hyemis*, *Frigoris*, *Messis*, *Æstatis* & *Caloris*.

5. *Quartò* MENSES חֳרָשֵׁי, quos ab Innovatione *Lunæ* ita vocant, & ii sunt duodecim ac aliquando tredecim, verùm aliqui eorum etiam plura nomina habentes; hoc ordine enumerati: *Nisan*, *Ijar*, *Sivan*, *Tamuz*, *Ab*, *Elul*, *Tisri*, *Marchesvan*, *Caslev*, *Tebeth*, *Adar*; quibus solet aliquando addi *Veadar*; quæ nomina sunt partim *Hebraica*, alia *Chaldaica*, *Arabica* & *Ægyptiaca*. Erant autem Menses partim *Cavi*, id est, viginti novem dierum; partim *Pleni*, id est, triginta dierum. Vide *Append. III*. Primus dies *Tisri* die 16. Septembris Annò præsentis incipit.

6. *Quintò* SEPTIMANÆ *Dies septem*, quarum usus ob *Creationis* memoriam sunt diarii, imò & ex Annis constantes.

7. *Sextò* DIES יָמֵי, qui a vespera incipiunt, & sunt duplices: *Naturales* & *Civiles*.

8. *Septimò* VIGILIAE שְׁמוֹנֵת עֶבְרָתָא, quæ sunt quarta dici pars. Dies & Noctes pariter in *Vigilias* distribuebantur, quæ trium horarum Periodus usitatissima erat *Judaicis*.

9. *Octavò*

9. *Ostavò* HORÆ שעות, quarum usus hominibus recentior, Judæis etiam diu fuit ignotus; erant autem Horæ *Inæquales*, æstate longiores, hyeme breviores; die semper ex duodecim horis constante; in Ortu Solis Hora prima in Occasu Hora duodecima. Horæ etiam erant: *Vulgares* vel *Precum*, quæ tres: Hora tertia, sexta & nona.

10. *Nondò* MINUTA מןקיי, quæ Judæi in Horis 1080. numerant; & his etiam minora momenta, quæ 56843. dicunt, observant.

11. Erat autem in usu apud Judæos, ut omnia hæc tempora *Synechdochicè* sæpe usurparent, id est, Partes temporis alicujus aliquas pro toto tempore dicerent; quod in multis difficultatibus Scripturæ Sacræ intelligendis plurimum facit.

CAPUT II.

DE FESTIS SEU TEMPORIBUS SACRIS IN GENERE.

Tempora omnia erant *Sacra* vel *Profana*. SACRA, quorum ingens numerus; aliàs FESTA appellantur מן quod *Letitiam* notat; aliquando מןלך & טון מן quæ duo posteriora non omnia Festa significant; ut nec vox Græca Ε'ορ'η.

2. Multi erant ritus ad Festa pertinentes: *An:e Festum* quidem fuit annunciatio Festa imminere: Viæ & pontes parabantur, putei clausi aperiebantur: Vaccæ rufæ (si opus erat) comburebantur. Templi parietes dealbabantur: quindecim diebus ante Festa animalia decimabantur: Tubis aliquot ante Festa diebus clangebatur. In ipso Festo autem Sacrificia plurima offerebantur: ad tria Anniversaria omnis mas ascendere cogebatur: Epulæ multæ, Sacrificia triplicia a quolibet fieri debebant, lætitiæ: omnis generis, homines occidendi pro tunc asservabantur, vestes singulares induebantur, &c. *Post* peracta Festa Sepulcra calcabantur, epulæ domi erant, &c.

3. Significabant autem Festa Judaica *Felicitatem* Ecclesiæ *Novi Testamenti*, *Gaudium* Fidelium ac *Festivitatem* in ea, *Ascensionem* omnium Gentium ad eam, in ea *Sanctorum Communionem* ac *Unionem Fidei & Doctrinæ*, &c.

CAPUT III.

CAPUT III.

DE SABBATHO ET FESTO DIEI LUNÆ ET JOVIS.

Multa verò Judæorum Fæsta erant, quorum aliqua DEUM, aliqua Homines Authorem habent; Omnia autem in quatuor Classes distribui possunt; Quarum. 1. Continet Fæsta per *Hebdomadas*. 2. Per *Menses*. 3. Per *Annum*. 4. Per *plures Annos* recurrentia. Singula quomodo se habuerint, sequentibus breviter dicendum erit.

2. In Prima Classe duo Fæsta sunt, quæ per singulas *Septimanas* recurrere solebant.

3. *Primum* est SABBATHUM, omnium Fæstorum caput & sanctissimum. Vox *Sabbathi* varia in Scriptura sacra significat, v. g. *Diem* quemlibet *Hebdomadæ*, quodlibet *Fæstum*, *Annum* septimum *Sabbaticum* dictum, *Diem* Expiationis qui decimo *Tisri*; sed præcipuè *Diem* septimum *Hebdomadæ*.

4. Sancti hujus Diei Origo duplex hodie statuitur. Multis placet arceslere a *Creatione*, sed alii a *Monte Sinai* saltem deducunt; negantes antea hujus Diei, uti *Ceremonialis*, usum fuisse; quare & *Quartum* Decalogi *Præceptum* negant esse totum *Morale*.

5. Variis ritibus autem solebat olim Dies hic sanctus, & solet hodie, a Judæis celebrari; qui videnti in Libro *Sabbath*. Præcipui eorum fuerunt hi: *Ante Sabbathum* quidem i. Adfuit Præparatio ad Sabbathum per inflationem tubarum sex vicibus ex tecto Sabbathi. 2. Incensio Lucernarum; quæ vocantur *Luces Sabbathicæ*, & mulierum est officium. 3. Mensæ instruebantur victualibus ac ornamentis; 4. Clausæ officinæ. 5. Abstinencia a laboribus. 6. Apprecatio futuri Sabbathi.

6. In Sabbatho, 1. Triplex Convivium; in initio, medio & fine. 2. Vinum aquâ mixtum e poculo depotatum. 3. Sacrificia duplicata. 4. Vestes novæ ac singulares indutæ. 5. Panes Propositionis & Ephemeræ renovatæ. 6. Lectio Legis Mosaicæ & postea etiam Prophetarum Sabbatho fieri solebat. 7. Nuptiarum usus hoc die. 8. Plus eò die orabant, legebant, longius dormiebant, ab omnibus laboribus abstinebant, cibis pridie præparatis, &c.

7. Prohibiti enim erant labores Sabbatho a DEO, quibus multa alia Judæi attexuerunt, & numerant triginta novem species laborum prohibitorum. Opera tamen necessitatis, honestatis, pietatis, charitatis excepta erant. Præterea Sacerdotes & Prophetæ non erant ad omnia illa obligati.

D

8. Ad

8. Addebant Judæorum aliqui, per superstitionem, & *Sabbathum Parvum* seu *Sabbathulum*.

9. Iter Sabbathi, de quo mentio *Act.* 1, erat iter mille passuum; quod emetiri & non amplius hęc die licuit.

10. Sabbathum *Δευτεροπρωτον*, de quo *Luc.* 6. 1. erat non aliud, quàm Sabbathum primum post diem secundam, id est, *Δεξιμων* Paschatis; cujus Diei solennis erat observatio apud Judæos.

11. Sabbathum, quod *Quietem* notat, significabat 1. *Gen-tem Judaicam* ex aliis DEI placitò *electam*. 2. *Quietem* *Oeconomix Novi Testamenti* oppositam laboribus veteris *Fœderis*. 3. *Quietem* æternam *Regni Cælorum* ac ibi plenissimum *gaudium*.

12. *Secundum* est Festum DIEI LUNÆ ac JOVIS; cujus Authorem Judæi Efram in Babylone faciunt unã cum aliis rebus.

13. Observabant hos Dies. 1. Ne tres Dies præterirent sine Lege. 2. Quia credunt Mosen Die *Lunæ* pro Tabulis Legis ascendisse & *Jovis* descendisse de Monte.

14. Solebant in his a majoribus laboribus ut plurimum abstinere, semel in die Synagogam intrare, orare; multij jejunare præfertim Pharisei; sed & alii Die *Jovis* maximè.

15. Causæ Jejuniorum autem erant his diebus. 1. Quod die Lunæ *Infernum creatum* credant, cujus benedictio nec est apud Mosen. 2. Quod die *Jovis* horrendum *Peccatum Vituli aurei* contigisse dicant.

CAPUT IV.

DE NOVILUNIIS ET FESTO COLLECTIONIS LIGNORUM.

QUolibet Mense NOVILUNII Festum, quod ab *Innovatione Luminis* Judæi vocabant, singulariter & ritè observabatur, DEO ita olim instituite.

2. Hoc Festum initio Mensis cujuslibet erat, quod *Romani* *Calendas*, Græci *Neomenian* dicerent, attendentibus certis hominibus ad Lunæ Innovationem in montibus; qui visã novã Lunã id Synedrio indicabant, ac mox ignibus per montes undiquè excitatis, Festum hoc celebrandum esse significabant.

3. Ritus hujus Festi erant: Clangor buccinarum, Sacrificia plura quàm aliàs, apertio Portæ magnæ, epulæ, Prophetarum solennia ad populum verba, unius diei festivitas in Templo & Synagogis; hodierni autem *Judæi* ex Calendariis saltem Diem hunc inspiciunt; mox conspectã

speciâ Lunâ, ad ejus radios varia superstiosè agunt, Synagogas intrant, &c.

4. Insignis autem hic Dies Typus fuit *Temporum Novi Anni*, id est, *Novi Testamenti*, cujus adventus curiosè expectatus, per ignem accensum Evangelii totò orbe citissimè cognitus est; ac per buccinas Verbi DEI, id est, Apostolos, verbum sanæ Doctrinæ annunciatum, &c.

5. Præter hoc, Festum COLLECTIONIS LIGNORUM erat, quod *Ευλοφορία* Josephus vocat, quod non quolibet Mense; sed novem vicibus per Annum recurrebat, hoc est: Die decimò *Nisan*; vigesimò *Tamuz*; quintò, septimò, decimò quintò & vigesimò *Ab*; vigesimò *Elul*; ac primò *Tebeth*; quibus diebus, ligna a certis Familiis cum magna solennitate ad usum Altaris afferebantur, totò populò quoque in festivitate constitutò, quod Festum sub Templo *Secundo* institutum erat.

CAPUT V.

DE FESTO PASCHATIS ET AZYMORUM.

Festa per Annum recurrentia multa erant, in רגלים, *Diem Expiationis ac Festa Minora* a Judæis dividenda.

2. REGHALIM רגלים quatuor erant, in quibus quilibet Israëlita comparere Hierosolymis coram DOMINO debebat. Præsentia illa פסח dicta fuit.

3. Duo priora ex his, id est, *Paschatis & Azymorum* Festum פסח וזמן חמץ in idem tempus incidebant; quare sæpe hæc Festa & confundi solent, & comparationes coram DEO in Anno tantum ter esse solebant.

4. PASCHA פסח *Transitum*, *memoriam transitus Angei & Agnum* hoc Festò mastratum notat, qui Pascha & ejus caro corpus Paschatis dicebatur. AZYMORUM verò Festum *E'οστη των Αζύμων* a *Panibus non fermentatis* nomen habuit.

5. Pascha ergo incidit in diem decimum quartum *Nisan*; quò, circa Vesperam mastrabatur agnus, quem statim excepit Dies decimus quintus *Nisan*, qui erat Dies primus Azymorum, in quo comedendum Pascha fuit, ac sequentes dies sex omnes, usque ad vigesimum primum *Nisan* a Azymorum dicti.

6. Ad solenne hoc Festum, summa curâ & solennitate, Judæi jam a Die primo *Nisan* se parabant, quò nec jejunare ulli licuit: Paucis antè diebus Agnus ad Pascha eligi debuit, omne fermentum expurgari, domus & omnia

ejus vasa diligenter mundari, Azymi panes confici, &c.

7. In ipso Festo multi ritus erant, v. g. Panum Azymorum commestio per septem dies cum herbis amaris ac embammate & quatuor poculis vini, manipuli Paschalis decimò sextò *Nisan* solennis oblatio, Agni Paschalis commestio, cujus ritus Judæi sedecim numerant. Præterea Captivus unus in Paschate dimittebatur, ritu non Romano, sed Judaicò, jam ab Exitu ex Ægypto observatò; totò Festo continua Liberationis ejus annunciatio fuit: Sacrificia DEO offerebantur: Epulæ primò & ultimò Die solennes, iidemquè Dies præ aliis sumamè sacri, Mensæ strætæ & ornatæ omnibus his diebus in domibus erant, &c.

8. Et hodiè Festum hoc a reliquiis Judæorum observatur; nullus tamen est Agnus, destructò jam Templò, ita ut ne cogitare de Agno liceat; sed habent Epulum Paschale ex panibus Azymis, oleribus & herbis amaris ac embammate, adhibitis vini poculis: adsunt preces multæ, hymni: anathema contra Gentes evomunt, &c.

9. Quæstiones multæ circa Pascha ab Eruditis agitari solent, v. g. An eòdem Die CHRISTUS Pascha cum Judæis celebraverit? An Pascha pellat Sabbathum? &c.

10. Festum hoc duplex, in memoriam *Exitus ex Ægypto* hòc ipsò tempore factum Judæi observabant, qui Typus fuit Liberationis Ecclesiæ ex *Mystica Ægypto* Infernalis ac atri Pharaonis Diaboli captivitate, per Duce[m] ac Statorem Salutis JESUM CHRISTUM, circa Annum Mundi 4000. Mundo datum, ac post aliquam in his terris moram, hòc ipsò Festò a Judæorum perfida Gente occisum; liberatà interim Ecclesià, post multos in vitâ ejus desertis errores, in æternam quietem deducendâ, &c.

CAPUT VI.

DE FESTO PENTECOSTES.

Post Pascha quinquaginta diebus PENTECOSTES Festum erat; quod ab iis *Quinquaginta diebus Pentecosten* nomine Græcò insignitur; cum Hebraicè חַן הַשְּׁבוּעוֹת *Festum Septimanarum*, חַן הַקְּצִיר *Festum Messis* i. e. *Trinitate*, יוֹם הַבְּכוּרִים *Dies Primitiarum* & צַדִּיק *diceretur.*

2. Inter Rabbanitas & Caræos non æquè de tempore Pentecostes convenit, in quem scilicet diem incidere debeat; terminus tamen, a quo dierum debuit esse, fuit decimus sextus *Nisan*, id est, Dies oblationis manipuli, unde summâ curâ numerati quadraginta novem dies faciunt septem Hebdomadas, ut sic quinquagesimus *Pentecostes* fuerit.

3. Ce-

3. Celebratum hoc Festum unô die quoad sacra, aliis diebus in Epulis tranfactis; sine tamen laboribus. Oblati prætereà duo Panes, qui *Pentecostales* dicti sunt, *Triticci*; post quorum oblationem *Messis Triticci*, ut a Paschate *Hordei*, cœpit; qui agitati DEO offerebantur: Sacrificia erant tredecim, quorum Ablegmina unâ cum Panibus agitata DEO cedebant: aderat & Legis hóc die olim in Monte Sinai exhibitæ annunciatio, & narrationes ac homiliæ de Legis præstantia, usu, &c. præter ritus, qui aut aliis Festis communes aut leviores erant.

4. Hodie duos dies celebrando huic Festo impendunt, jam tres dies ante Festum in domibus se continent, & Legis jugem meditationem animô volentes: legitur & Liber *Ruth* hóc Festô; Synagogæ, ædes floribus, herbis, foliisque adornantur; candidis cibus ex lacte cœctis, quod Hieroglyphicum præstantiæ & pulchritudinis Legis, adhibitis.

5. Hoc Festum in memoriam datæ Legis a Judæis celebratum fuit; significabat tamen post Legem *Evangelii dationem*, ac *Spiritus Sancti* hóc Festô *effusionem*, *Genium vocationem*, & cum iis *Judæorum* ad Ecclesiam *collectionem*, quod duo Panes notabant. Prætereà *præstantiam* & *perfectiorem Evangelii* præ Lege, temporis *æstivi* præ vernali, *Triticci* præ hordeo, *Panum* præ aristis & manipulo hordei. Erat hujus tempus fixum, notabatque *καίρος* Tempus fixum statumque *Initii Novi Testamenti*.

CAPUT VII.

DE FESTO TABERNACULORUM.

Ultimum ex *Regalim* TABERNACULORUM Festum erat, quod *מִסְכָּן מִן* Hebræi ob *Tabernacula* appellent; ob summam autem *Letitiam* *מִן* *Chag*. Græcô nomine *Σκηνοπηγίας* notissimum est; Philo *Εὐαγγέλιον σκηνῶν* vocat, id est, *Tabernaculum* ob habitationem in iis.

2. Incidebat in decimum quintum *Tisri* diem, qui mensis plurima Festa habuit. Celebratur autem octo diebus; licet ultimum diem aliqui diversum Festum faciant.

3. Summè solenne hoc erat ob *Tabernacula*, in quibus habitabant; unde & Gentibus externis cognitum hoc Festum erat, & præsertim *Epocha* aliqua ab hoc tempore deducebatur, gaudium & lætitia summa erat, sacrificia plura, quam ullô aliô Festô, offerebantur.

4. *Tabernacula* ex frondibus umbrosis, ut myrtis, oli-

va, falicibus, &c. constabant, intus ornata valdè; Libamen *Aquæ* hõc die fuerat ex fonte *Siloam*; lætitia nocturna ingens fuit, accensis multis in Atrio Mulierum lucernis, & totò Populò lætante ac saltante, rami arborum ac poma citrea gestabantur, altari circumponebantur, altare circumbatur, hymni multi & plures quàm aliàs cantabantur, pulsatis omnibus Musicis Instrumentis usquè ad summam lætitiàm; accessère Epulæ multæ, ita ut vix somno tempus esset; Rex quoquè Legis aliquas pericopas legere debebat in Atrio Mulierum, erectò ibi suggestu.

5. Hodie etiam Judæi in Tabernaculis in hoc Festo habitant, Legis pericopas aliquot legunt, duos dies summè festos habent, reliquos non item; ramum citrinum cum foliis Synagogæ singulæ emunt, ultimò die in Tabernaculis epulantur, quæ hodie & conductitia habere licet, nec mulieres aut pueros planè cogunt ad inhabitationem; defunctò Sacerdotiò Populo benedicunt.

6. Judæi hoc Festum observabant ob *habitationem in Deserto, Terræ Canaan felicitatem, & omnium proventuum terræ eò annò perceptionem*. Sed excellentius significat *Tempora summè læta Novi Testamenti*: ultimò hõc gaudiò Festum erat *ultimum tempus* denotans; habitatio in Tabernaculis *sciam peregrinum Fidelium* in hac terra innuebat; Lætitia maxima *triumphum & gaudium* ob toties reportatam victoriam *de hostibus Ecclesiæ, & usum tantorum donorum Spiritûs Sancti*; innuit; Sacrificia plurima *Perfectionem cultûs divini*, ejusquè rationalis in *Novo Testamento* in tanta ubertate effundendi, docent; Primus & ultimus dies maximè solennes significant *primam & ultimam Ecclesiæ Novi Testamenti ætatem, illam propinquitatem CHRISTI & Apostolorum, hanc victoriis Ecclesiæ de hostibus omnibus illustrissimam, &c.*

CAPUT VIII.

DE FESTO DIEI EXPIATIONIS.

Altaram Festorum per Annum recurrentium *Classem* ADIES EXPIATIONIS constituit, quem Diem **יָוֵם הַכִּפּוּרִים**, **יום הכפורים** *Jejuniumquè Magnum* Judæi; Græci *Νηστεία*; Latini *Diem Expiationis, Placationis*, vocant.

2. Incidebat Dies hic in decimum *Tisri* diem; quo Expiatio omnium totius Populi peccatorum fuit per *Pontificem Maximum* semel quotannis peracta; quæ Solennitas in hunc Diem præcisè incidisse dicitur, ob reconciliationem **DEI** cum Populo *Israëlitico* post Idololatriam *Vituli aurei*.

3. Præ-

3. Præparabant autem se Judæi cum magno Jejunio & corporis afflictione ad hunc Diem; sed præprimis *Pontifex Maximus* aliquot ante diebus domo suâ segregatus est, ac ad functiones hujus Diei ritè præparatus.

4. Illi enim incumberebat hõc die *Sanctum Sanctorum* ingredi; cui sæpius corpus totum ablutum & vestibus albis indutum; & quidem ingrediebatur quatuor vicibus: 1. Ad adolendum suffitum. 2. Ad offerendum sanguinem juveni pro se & sua domo. 3. Ad offerendum sanguinem hirci pro peccatis totius Populi. 4. Ad vasa efferenda.

5. Præterea ejus officium erat hõc die Hircum *Axaxel* dictum dimittere; alterõ, cui *Sors JEHOVÆ* obvenerat, occisõ, & sanguine ejus ultra velum introductõ; Sacrificia etiam per eum offerenda erant quindecim; Lex post peractum opus suum Populo perlegenda fuit.

6. Populus autem erat positus in Jejunio totus, precibus ac peccatorum confessione, afflictione corporis, procul omnibus deliciis, uncturâ, epulis, in aliis Festis usitatis. Peractõ tandem Festõ die sequenti ad lætitiã redibant; sibi pro peccatis expiatis, Pontifici pro peractõ oneroso munere applaudentes.

7. Superfunt etiam ad hunc diem aliqua apud Judæos hujus Diei vestigia; si quidem confessionem edunt suorum peccatorum, preces recitant plurimas, sunt tristes, excommunicatos permittunt secum orare, nonnisi ad vesperam Synagogas deferunt, locõ Hirci gallos & gallinas offerunt, eleemosynas dividunt, sibi mutuo offensas remittunt, Sacerdotibus Primogenitorum redemptionem & alia munera offerunt.

8. Hicce Dies & hujus Solennitas, de quo est Liber Talmudicus *Joma* dictus, vel ipsis Socinianis fatentibus, *CHRISTI* Typus erat, atquè *Expiationis* totius *Populi*, i. e. Ecclesiæ peccatorum nobilissima repræsentatio; qui solus onus hujus Diei pertulit, cujus extra castra occisi sanguis intra velum introductus est; indutus vestibus non aureis sed albis erat; quod emblema ejus *humilitatis*; parabat autem se aliquot diebus ad hoc opus, &c. Signanter duo Hirci Typi sunt *CHRISTI*; alter *mañati*, alter verõ *Peccata portantis* & in hoc Mundo *vexati*; Jejunium Populi notat *Viam* non carnalem *Fidelium*, &c.

CAPUT IX.

DE FESTIS NOVI ANNI, TUBARUM
ET LÆTITIÆ LEGIS.

Tertia Classis Festorum per Annum recurrentium MINORA FESTA complectitur; quorum notitia partim ex Scriptura sacra, partim extra eam in Libris Apocryphis, Josepho & alibi quærenda est.

2. Eorum *Primum* esse potest Festum NOVI ANNI תרועה ; quod cum *Secundo*, id est, Festo TUBARUM ut plurimum confundi solet; licet distinctum ab eo sit.

3. Dicitur autem תשנה ונר *Initium Anni*, aliàs *Dies Tubarum*, *Clangoris*, *Jubilationis*, *Buccinarum*, Σαλπγγων Ε'οερη, &c.

4. Incidebat in Diem *Primum Tisri*, qui primus Anni Civilis est, & Diem *Secundum*, qui proprie Festum TUBARUM. Cavebant autem Judæi, ne in *primum*, *quartum* & *sextum* Hebdomadæ Diem incideret.

5. Erat autem his Festis *Conventus sacer*, aderat clangor ingens tubarum & buccinarum *primum Hierosolymis*, postea in omnibus locis Terræ sanctæ; cujus rei causam multi esse dicunt *Libertatem*, quam Populus hic habuit præ aliis Populis; alii autem *Legislationem*; alii adhuc *DEI* in Judæos *Imperium*: *Sacrificia* sunt oblata viginti tria; *Tempus* erat hoc etiam *dividendorum Officiorum Ecclesiasticorum*.

6. Nunc etiam Judæi hæc Festa observant: corporibus incurvatis orant, sibi mutuò honoraria dant, buccinas ex cornibus arietinis inflant, &c.

7. Festa hæc duo Judæi aliqui ob memoriam *Libertationis Isaaci* cogitant instituta fuisse; sed optimè meliores ad *Tempora Messie* referunt, quod etiam verum est; si quidem significant nova *Tempora Novi Testamenti*; quæ in tempus septimum, id est, post sex Mundi ætates a Mose præmonstratas, incident.

8. *Tertium Festum LÆTITIÆ LEGIS* est, Festum etiam *MEMORIÆ LEGIS* vocatum, cujus nulla in Scriptura sacra mentio est. Celebratur die vigesimo tertio *Tisri*, quò tempore Judæi Mosen in *Quinquaginta quatuor Paraschas* distributum legere incipiunt, additâ etiam Prophetarum *lectione*, summò honore affectâ *Lege* ab illis & *Arca*, in

qua

qua Lex asservatur in Synagogis; exhibent signa magnæ lætitiæ etiam epulando, &c.

CAPUT X.

DE FESTIS PURIM ET ENCÆNIORUM.

Quartum Festum Minus PURIM פורים, quod vocabulum Persicum est, atque *Sortes projectas* significat, ab *Hamane* scilicet Cubiculario Regis *Ahasveri* Gentem Judaicam perdere volente.

2. Est autem aliquot postea Annis Festum hoc institutum a *Joachimo* Pontifice aut ejus *Vicario*, ob memoriam liberatæ Gentis a furore *Hamanis*, quare *LÆTITIÆ JUDÆORUM* Festum etiam dicitur, ab aliis autem *MAXIMUM* etiam *FESTUM*.

3. Incidit hoc in Diem decimum quartum & decimum quintum *Adar*: si quidem incrementum & decrementum Gentis hi dies sacri contineant.

4. Preparant se ad hoc Festum *Jejunio*, quod *Esstheræ* dicitur; in Festo tamen edunt & pergræcantur plusquam aliò tempore, ob lætitiæ hanc summam; *Christianos* execrantur, sic & *Hamanem*; *Estheram*, *Mardocheum* laudant; *Libellum Essther* perlegunt, atque ad ejus auditionem omnes præsentare se se coguntur, adhibitis precibus pro salute *Israëlis*.

5. Quintum Festum *ENCÆNIORUM* est, Ἐγκαίνια, cujus etiam nulla in *Libris Scripturæ sacræ Canonicis* mentio; si quidem non ita longè ante *CHRISTI* tempora Festum hoc institutum sit, in memoriam repurgati Templi per *Antiochum Epiphanem* profanati.

6. Incidit hoc in mensẽ *Caslem*, & per octo dies celebratur cum summa lætitiæ & lucernarum accensione. Convocantur *Amici*, *cognati*, *pauperes*; *divites* cum pauperibus epulantur, iisque officia humanitatis præstant; *Strukturam Templi* & ejus ornamenta jugiter meditantur; perlectis illis *Scripturæ sacræ Pericopis*, quæ de his agunt. *Adhibiti olim* & *Viri selecti*, qui ad *Templum* & *Synagogas* *Collectas* facerent.

7. Duo hæc Festa insigniter notant *Liberationem Ecclesiæ Novi Testamenti* ab hostibus duplicibus; iis quidem, qui

post Tempora Reformationis eam opprimere laborabant; Festum quidem *Purim* exhibet *Lætitiam super casu Principum Persecutorum*; *Encæniorum* verò, *Gaudium ob repurgatam ab Antichristi fermento Ecclesiam*.

CAPUT XI.

DE FESTIS ALIIS MINORIBUS.

Sextum Minus Festum celebratum a Judæis est in memoriam *FILLÆ JEPHTÆ* *Judic. 11.* per quatuor dies quotannis; quam immolatam a Patre multi credunt; satis est, quod memoria hujus casus notissima fuerit, & tanquam festi Dies quatuor illi habiti.

2. *Septimum* Minus Festum fuit Dies ille, quò ignis cœlestis, quem extinctum post *Babylonicum Exilium* repperunt, suscitatus est. Hunc Diem *Josephus* Festum *LUMINUM* vocavit, & Die vigesimò quintò *Casteu* celebratum est.

3. *Octavum* Festum est Dies, quò *VICTORIA* de *HOLOPHERNE*, Regis *Assyriæ* Præfecto, per *Judith* Viduam, relata est; qui Dies, Decretò *Judæorum*, inter festos numeratus est *Judith. 16.* hoc Festum alii confundunt cum Festo *Encæniorum*.

4. *Nonum* Festum est, quod *MARDOCHÆI* dicitur 2. *Maccab. Cap. ultimò*; quod etiam distingui debet a Festo *Purim*, quod *Sortes* significat.

5. *Decimum* Festum erat *Honoratus* ille Dies, quò *VICTORIA* de *NICANORE DEMPTRIO*, Regis *Syriæ* Duce, reportata est; de quo *Josephus* *Libr. 12.* & quotannis hoc Festum Die decimò quartò *Adar* celebratum est.

6. *Undecimum* est Festum *ARCIS MUNDATÆ* a *SIMONE* Principe, Die vigesimò tertio *Ijar* observatum.

7. *Duodecimum* est Festum *ENCÆNIORUM* *TEMPLI SALOMONIS*, Die vigesimò tertio *Menfis Tisri*.

8. *Decimum Tertium* est Festum *ENCÆNIORUM* *TEMPLI ZOROBABELIS*, Die vigesimò tertio *mensis Adar*.

9. *Ultimum* est Festum *GODOLIÆ*, Die tertio *Tisri* observatum; licet hoc alii pro *Jejunio* haberent, qualia multa *Judæi* habebant; quorum tamen solenniora quatuor erant, quæ instar *Festorum* celebrata sunt.

10. *Ultimorum* horum *Festorum* nulla hodie aut valde parva apud *Judæos* memoria.

CAPUT XII.

CAPUT XII.

DE ANNO SABBATHICO ET JUBILÆO.

Ultimam Festorum vel Temporum Sacrorum Hebraicorum Partem faciunt ea, quæ per *Plures Annos* recurrebant, quæ duo sunt: *Anni Sabbathici & Jubilæi*, utriqué a DEO instituti.

2. ANNUS SABBATHICUS שַׁבָּתוֹן, qui sæpè & *Sabbatum*, aliàs *Sacer* dictus, quilibet *Annus Septimus* erat; quem præcedens *Sextus*, *Sabbathi Vespera*, dictus est.

3. Anni hujus Initium erat non a mense *Nisan*, sed a *Tisri*, & quatuordecim post ingressum in Terram Sanctam Annis observari cœpit; sub Templo *Primo* quidem major, at sub *Secundo* minor fuit ejus veneratio.

4. Jura hujus Anni tria erant. 1. *Quies Agrorum*; non licuit quippe agros colere, sed vivebant ex fructibus *Anni Sexti*; præterquàm quòd pauperes proventus ex deciduis seminibus colligerent, & aliquando ob famem & tributa maxima, necessitas frangere Legem cogeret. 2. *Servorum Dimissio*, qui si abire volebant, auris eorum perforanda fuit, & in *Servum* perpetuum adoptabantur. 3. *Debitorum Remissio*, non ad annos septem, sed ad Annum proximum Sabbathicum.

5. Non etiam licuit hòc Annò maria transire, longè valdè peregrinari; Lex præterea Populo tota perlegi solebat; *Primo & ultimo* hujus Anni *Die* tubâ clangebat.

6. Anni hujus Sabbathici nulla hodiè est observatio, ejectis jam Judæis pridem suis sedibus, ad quas propriè hoc Festum spectabat.

7. Causa hujus Anni instituti fuit. 1. Ne Terra perpetuâ aratione sterilefceret. 2. Ut Terræ hujus singularis bonitas ostenderetur. 3. Judæi ab avaritia avocarentur. 4. Ut de quiete aliquando DEUS ipsis prospiceret.

8. Sed & significavit *Memoriam Creationis Mundi* hujus, quem sex mille annos duraturum Judæi jam pridem cogitârunt.

9. Porrò *Oeconomiam Novi Testamenti* significavit: *Quietem* illam ab operibus Legis & *Ceremoniarum* Mosaicarum: *Felicitatem* Temporum *Novi Testamenti*: *Remissionem peccatorum*: *Libertatem* per CHRISTUM assertam: *Officium Mediatorum* Servi JHOVÆ JESU CHRISTI, & *Felicitatem* ac *Quietem æternam* Regni Coelorum.

10. JUBILÆUS יָבֵל a *Jobel* vel *Jobal* dicitur, eb

Cornua

Cornua Arietis; ex quibus conflatis buccinis annunciabatur hujus Anni solennis præsentia.

11. Erat autem *Quinquagesimus* quilibet Annus seu post septem Annos Sabbathicos recurrens Annus; non autem Annus juxta aliquos *Quadragesimus nonus*; si quidem alia præcepta dat DEUS de Anno Sabbathico quam Jubilæo, & ille sæpe Sabbathum, hic verò nunquam appellatur.

12. Jura hujus erant. 1. *Servorum Dimissio* plenaria & totalis cum honore & lætitia ac aliquot dierum epulis. 2. *Quies Agrorum* major & solennior, quam in Annis Sabbathicis. 3. *Lex Agraria*, id est, Agrorum ac Vinetorum oppignoratorum restitutio Familiis sine ullo pretio.

13. Rex hoc Annò vivens Terram totam circumire debebat; Vestibus pretiosis homines indutos esse necesse fuit; Clangor aderat etiam ex cornibus arietinis ad initium Anni hujus Jubilæi.

14. Ab Ingressu in Terram Sanctam ad Exilium Babylonicum, septemdecim Jubilæa Judæi numerant; postea eorum observatio minor erat, hodiè planè nulla Jubilæa sunt apud ipsos.

15. Finis horum fuit. 1. Ne Familiæ deficerent bonis abalienatis. 2. Ut Populus a Tyrannide avocaretur. 3. DEI Jus in totam Terram ostenderetur.

16. Sed solenniùs Jubilæus Annus significabat expectandam *ultimam Ecclesiæ Felicitatem*, *Genitum* alienatarum ad *Ecclesiæ gremium reditum*, *Hereditatem Ecclesiæ* in toto Mundo in ultimis diebus, &c.

CAPUT XIII.

DE DIEBUS PROFESTIS.

Diebus Festis PROFESTI opponuntur; quòd iis homines *procul a Religione* essent, quæ tamen Etymologia magis Romanis & aliis, quam Judæis conveniebat; unde *DIES COMMUNES* meliùs appellantur.

2. Dies omnes *Naturales* vel *Artificiales* sunt; & erant illi quidem in viginti quatuor hoars, hi verò in duodecim divisi; præterea Dies ac Noctes in quatuor, *Quadrantes* &c.

3. Horæ *Precum* quotidie erant tres: *Matutina Tertia*, *Meridiana Sexta* & *Vespertina Nona*. *Conventus* quoque ad *Preces* in Templo his horis quotidie *ter*; postea in Synagoga & hodiè *bis*.

4. *Tempus Prandi* quotidie hora *sexta* Meridiei; *Cena*

hora

hora duodecima Vesperis; quæ *Stata Cibi Tempora* Judæi vocabant.

5. Quotidiè *Sacrificii Jugis* oblatio fuit manè & vesperi; *Ferri* insuper *farinacei*, *Libamini vini* & *Suffitiis*.

6. Fuit quotidiè *Synedrii Magni* Confessus ab *Hora prima* ad *tertiam*; Sic & *Synedrii Minoris* viginti trium *Virorum*; *bis* verò quotidiè *Minimi* trium *Virorum*.

7. *Ephemeriarum* una *Familia* quotidiè ministrabat, sic *Nethinæorum*, *Musicorum*, *Cantorum*, *Virorum Stationis*, *Militum Templi*. *Diversi* etiam *Psalmi* & *Hymni* quotidiè decantandi erant.

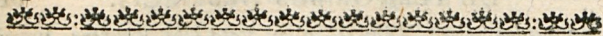
8. Aliqui *Dies Fortunati* alii & *Infortunati* erant, ut *Dies Lunæ*. *Nuptiales* etiam aliqui, ut *Mercurii* & *Jovis*. *Funeribus sepeliendis* ut plurimum dicati *Dies Lunæ* & *Veneris*, &c.

9. *Noctem* malam vel *Somnium* malum si habuerint, *Jejunium* sibi indicere solebant.

10. Cæterum *Dies* sæpe & *Lunas* vocabant, h. e. *Prima*, *Secunda*, *Tertia*, &c. *Luna*; & *Dies* non aliò nomine nisi ordine distinguebant, &c.

APPEN-

APPENDIX I.
HISTORIA BREVIS GENTIS
JUDAICÆ.

Gentis Judaicæ HISTORIA, ab Initio sui ad hæc Tempora, ad tria Intervalla revocari potest.

2. Primum quidem a sui Origine, i. e. Hebero vel Abrahamo usque ad Captivitatem Babylonicam; quod Tempus ab Abrahami Vocatione facit Annos circiter 1320.

3. Secundum a Captivitate Babylonica ad Excidium Geniis & Urbis per Titum & Romanos, quod est Annorum circiter 672.

4. Tertium ab Excidio illo ad hæc Tempora, exhibet Annos circiter, 1646.

5. Primi Historia ex ipsis Scripturæ Sacræ Libris optime peti potest, ut Mosis Scriptis & Libris Historicis.

6. Secundi ex Libris Scripturæ Sacræ, Apocryphis & Scriptis Josephi Historici.

7. Tertii ex variis Scriptoribus Judæis & Christianis, aliquando & Gentilibus.

8. Dispersi per Titum victâ Hierosolymâ Judæi per Orbem dissipati sunt, & vivunt per tres Orbis Partes: Europam, Asiam, & Africam; de quibus supponere licet, præprimis de Europæis, eos esse Judæ & Benjaminis Posteris; Decem Tribubus in Assyriam abductis planè perditis, aut in Asiæ finibus dispersis.

APPENDIX II.

Ad paulo pleniorẽ Historiæ Judaicæ notitiã
adjici merentur sequentes Catalogi.

CATALOGUS. I.

P A T R I A R C H A R U M.

ADAM a DEO creatur	Anno Mundi	1.
SETH nascitur	A. M.	130.
ENOS.	A. M.	235.
CAINAN.	A. M.	326.
MAHALALEEL.	A. M.	395.
JARED.	A. M.	461.
ENOCH.	A. M.	623.
MATHUSALEM.	A. M.	688.
LAMECH.	A. M.	875.
		NOACH

NOACH.	A. M.	63
SEM.	A. M.	1057.
Diluvium incidit in Annum Mundi.		1656.
ARPHAXAD nascitur Anno post Diluvium . . .		2.
SALAH.	A. P. D.	37.
HEBER.	A. P. D.	67.
PELEG.	A. P. D.	101.
REGU.	A. P. D.	137.
SERUG.	A. P. D.	163.
NACHOR.	A. P. D.	193.
TAREH.	A. P. D.	222.
ABRAHAM.	A. P. D.	352.
Evocatus a DEO ex Ure Chaldæorum. A. P. D.		427.
ISAAC nascitur Annò post Vocationem Abrahami. . .		25.
JACOB nascitur.	A. P. V. A.	25.
Venit in Ægyptum.	A. P. V. A.	215.
LEVI.		
CAHAT. } Posteri Jacobi, in quarta Generatione		
AMRAM. } egrediuntur Ægypto, A. P. V. A.		430.
MOSES. }		

CATALOGUS II.

DUCUM ET JUDICUM.

MOSES in Deserto præest Populo Annis.	40.
JOSUA cum Senioribus præfuisse perhibetur Annis	
circiter.	25.
OTHONIEL <i>Judex.</i>	40.
EHUD.	80.
DEBORA. }	
BARACH. }	40.
GEDEON.	40.
ABIMELECH.	3.
THOLA.	23.
JAIR.	22.
JEPHTE.	6.
IBSAN.	7.
ELON.	10.
ABDON.	8.
SAMSON.	20.
ELI <i>Pomifex.</i>	40.
SAMUEL <i>Propheta sine Saule.</i>	30.

CATA-

CATALOGUS. III.
REGUM ante CAPTIVITATEM BABYLONICAM.

SAUL Rex Primus regnare creditur Ann.	10.
DAVID Rex Judæ tandem totius Israël Ann.	40.
SALOMON.	40.

Post mortem hujus Populus divisus
in duo Regna:

JUDÆ cujus Reges:	ISRAELIS cujus Reges:
ROBOAM regnat Annos. 17.	JEROBOAM regnat Ann. 22.
ABIA. 3.	NADAB. 2.
ASA. 41.	BAASA. 24.
JOSAPHAT. 25.	ELA. 2.
JORAM. 8.	ZIMRI Dies. 7.
ACHAZIA regnat Ann. 1.	OMRI Annos circiter. . 12.
ATHALIA Vidua Jorami. 6.	ACHAB. 22.
JOAS 40.	ACHAZIA. 2.
AMAZIA. 29.	JORAM. 12.
UZIAS. 52.	JEHU. 28.
JOTHAM. 16.	JOACHAZ. 17.
ACHAZ 16.	JOAS. 16.
EZECHIAS. 29.	JEROBOAM. II. 41.
MANASSE. 55.	ZACHARIAS Menses 6,
AMMON. 2.	SALLUM Menses 1.
JOSIAS. 31.	MENACHEM Annos 10.
JOACHAZ. Menses 3.	PEKAJA. 2.
JOJACHIM Annos. . 11.	PEKAH. 20.
JECHONIAS Menses. 3.	HOSEAS. 18.
ZEDECHIAS Annos. . 11.	Sub hoc Regnum Israël
Sub hoc Regnum Judæ	lis planè destruitur, Po-
evertitur, Populo in	pulo Decem Tribuum in
Babyloniam abducto:	perpetuam Captivitatem
Post Egressum ex	Assyriacam abducto Anno
Egypto 910.	Ezechia Regis Judæ. 6.
Post Initium Regni	Ante Regni Judæ Eversio-
Saulis. 520.	nem Ann. 133 $\frac{1}{2}$.
Ante natum CHRIS-	Post Defectionem Jeroboa-
STUM. 606.	mi. 257.
	Ante CHRISTI Nativita-
	tem Ann. circ. 740.
	CATA.

CATALOGUS IV.

PRINCIPUM ET REGUM ASSAMONÆORUM ET HERODIADUM POST CAPTIVITATEM BABYLONICAM.

- M**ATATHIAS *Sacerdos Filius Johannis Filii Simonis, Libertatis contra Antiochum Epiphanem initia facit, Annis ante CHRISTUM natum juxta Æram Vulgarem.* . . . 166.
- Post eversum Zedechiam *Annis* . . . 440.
- Et præest *Annis* . . . 3.
- JUDAS vulgò *Maccabæus Filius Matathie Annis* . . . 6.
- JONATHAN Frater Judæ simul Pontifex *Annis* . . . 17.
- SIMON Frater Jonathanis Dux & Pontifex *Annis* . . . 8.
- JOHANNES *Hyrchanus Filius Simeonis Dux & Pontifex Annis* . . . 29.
- ARISTOBULUS I. *Johannis Hyrcani Filius, Primus Rex post Zedechiam Annis 503. regnat Annum* . . . 1.
- ALEXANDER *Jamnæus Frater Aristobuli Ann.* . . . 27.
- ALEXANDRA *Regina Alexandri Uxor regnat Ann.* . . . 9.
- HYRCANUS *Alexandri Filius Ann.* . . . 3.
- ARISTOBULUS II. *Hyrcani Frater Ann.* . . . 3.
- HYRCANUS iterum *Ethnarcha & Pontifex sub Romanorum Clientela Ann.* . . . 23.
- ANTIGONUS *Aristobuli II. Filius iterum ejecto Hyrcano Ann.* . . . 3.
- HERODES *Magnus Idumæus, Antipatri Filius a Senatu Romano Rex factus contra Antigonum, cui debellando impendens annos ferè tres, regnat cum annis tribus Antigoni (excisis Assamonæis) Annos* . . . 37.
- ARCHELAUS *Herodis M. Filius Patri succedit in Judæa, Idumæa, Samaria titulo Regis, Anno nati CHRISTI Primo, & præest Annis* . . . 10.
- Tandem in Exilium pellitur ab Augusto Imperatore, a quo Procuratores Romani tandem missi sunt in Judæam: Coponius, *Marcus Ambivius & Annius Rufus*; & post ejus mortem a Tiberio: *Valerius Gratus, Pontius Pilatus, Marcellus*; a Caligula: *Marullus.*
- ANTIPAS *Herodis M. Filius Patri succedit in Galilæa & Perea nomine Tetrarchæ, tandem in Exilium a Caligula pellitur. Præfuit Annis* . . . 39.
- PHILIPPUS *Herodis M. Filius in Gauloniide & Trachoniide succedit Patri nomine Tetrarchæ, & præest Annis* 37.
- AGRIPPA I. *Herodis M. ex Aristobulo occiso a se Filio*
E nepos

nepos, a *Cajo Caligula* obtinet *Philippi & Anipe* Tetrarchias nomine Regis; & tandem a *Claudio* totius Judææ Regnum, & tanquam Rex regnat ab initio Dignitatis suæ *Annos*.

Tandem miserè mortuus est, & iterum missi Procuratores Romani a Claudio quidem: *Cuspius Fadus*, *Tiberius Alexander*, *Venidius Cumanus*, *Claudius Felix*; a Nerone verò: *Porcius Festus*, *Albinus* & *Gessius Florus*, sub quo Respublica periit.

AGRIPPA II. Filius Agrippæ superioris a Claudio Rex *Chalcididis* factus; postea ab eodem Tetrarcha *Gaulonitidis Batanæ*, *Trachoniidis* & *Abylenes*; tandem a Nerone partis alicujus *Galilææ* ad *Lacum Genesareth*, & potitus est his Dignitatibus ad Annum Nati CHRISTI 70. ad Excidium Gentis suæ per Titum; imò in Excidio supervixit; præfuit *Annis*.

CATALOGUS V.

PONTIFICUM JUDÆORUM.

AARON Pronepos Levi Primus Pontifex factus in Deserto, Anno post Egressum ex Ægypto *Primò*.

ELEAZAR Aaronis Filius mortuo Patri successit.

PHINEAS Eleazarj Filius.

ABISUA Phineæ Filius. }
BUKKIS Abisufæ Filius. } Horum Scriptura sacra non me-
UZSIS Bukkis Filius. } minit, sed Josephus *Antiq. Lib. 5.*
 } & *Seder Olam*. Interim Nomina
 } horum exstant i. *Chron. 6: 4. 5.*

HELI ab Ithamaro genus ducens

ACHITOB Phineæ Occisi Filius Heli nepos.

ACHIMELECH a Saule occisus Achitobi Filius.

ABIATHAR Achimelechi Filius.

SADOC Achitobi Filius Uzzis atnepos; in hoc rediit Pontificatus ad Domum Eleazaris.

ACHIMAS Sadoci Filius.

AZARIAS Achimæ Filius.

JORAM Azariæ Filius. Josephus *Antiq. Libr. 10.*

ISUS Jorami Filius.

AXIORAM Igi Filius.

PHIDEAS Axiorami Filius,

SUDEAS Phideæ Filius.

JOEL Sudæ Filius.

JOATHAS Joelis Filius dictus est *Azarias II.*

URIAS Joathæ Filius.

NERIAS Joathæ Filius.

ODEAS

ODEAS Nerix Filius.

SELLUM Odeæ Filius aliàs *Eliachim*.

HELCIAS Sellumi Filius.

SERAIAS Helciæ Filius occifus a Nebuchadnezare.

JOSEDECH Seraix Filius abductus in Babyloniam.

JOSUA Jofedechi Filius reversus e Babylone, Urbem & Templum reficere cepit. Ab hoc dignitas Pontificum fuit valde magna.

JOACHIM Josuæ Filius.

ELIASIB Joachimi Filius.

JUDAS vel *Fojada* Eliasibi Filius.

JOHANNES aliis *Jonathas* Jojadæ Filius.

JADDUS Johannis Filius *Neb. 12. Josephus Antiq. Libr. II.*

ONIAS I. Jaddi Filius.

SIMEON *Justus* Oniæ Filius. *Josep. Libr. 12. Juchas. p. 3. 2.*

ELEAZAR Oniæ frater alii Filium vocant.

MANASSES Eleazari Frater Jaddi Filius.

ONIAS II. Simeonis Justi Filius.

SIMEON II. Oniæ II. Filius

ONIAS III. Simeonis II. Filius.

JESUS aliàs *Jason* Frater Oniæ Simeonis II. Filius, abdicato Fratre Oniâ factus Pontifex ab Antiocho Epiphane & ab eodem dejectus.

ONIAS IV. aliàs *Menelaus* Simeonis II. Filius, Pontifex creatus ab Antiocho Epiphane, tandem occifus.

LYSIMACHUS Oniæ IV. Frater *I. Maccab.* Josephus o-mittit.

ALCIMUS aliàs *Joachim* ab Eupatore suffectus, fuit Le-vita; sed non e Domo Aaronis.

JONATHAN Matathix Filius Judæ Maccabæi Frater Prin-ceps Populi; vacante Pontificatu a morte Alcimi per septem annos factus Pontifex e Tribu Levi, sed non Aaronis Domo; ad hanc Dignitatem evectus ab Ale-xandro Bala *I. Maccab. 10. 20.* NB. Multi ut *Sigonius, Petavius, Seldenus, &c.* etiam Judam Maccabæum faciunt Pontificem; non tamen fuit ut patet *I. Maccab.*

SIMON Jonathanis Frater Matathix Filius.

JOHANNES *Hyrcanus* Simonis Filius.

ARISTOBULUS I. Johannis Hyrcani Filius simul factus est Rex.

ALEXANDER *Jamneus* Aristobuli Frater Filius Johannis Hyrcani.

HYRCANUS Alexandri Jamnæi Filius pulsus a Fratre A-ristobulo. II.

- ARISTOBULUS II. Hyrcani Frater Alexandri Filius pulsus a Romanis Duce Pompejo. Josephus *Libr.* 14.
- HYRCANUS iterum restituitur a Romanis, tandem dejectus ab Antigono Aristobuli II. Filio auribus mutilatur & a Parthis Babylonem abducitur.
- ANTIGONUS Aristobuli II. Filius ab Herode M. a Romanis adjuto dejectus est & per Romanos interfectus. Josephus *Libr.* 15.
- ANANÆUS *Lewita* ab Herode suffectus & remotus.
- ARISTOBULUS III. Herodis affinis, ultimus ex Assamoneis, Herodis astu occisus.
- ANANÆUS iterum ab Herode suffectus & remotus.
- JESUS *Alienigena* ab eodem datus & remotus.
- SIMON Filius Boëthi Herodis Socer, ab eodem datus & dejectus.
- MATTHIAS Theophili Filius ab Herode datus & remotus.
- JOSEPHUS Elimi Filius Theophili cognatus.
- JOAZARUS Simonis Boëthi Filius ab Herode datus & Filio Archelao remotus. Sub hoc CHRISTUS nascitur.
- ELEAZAR Simonis Boëthi Filius ab Archelao factus & remotus.
- JESUS Sia Filius ab eodem datus & remotus.
- JOAZARUS iterum Pontifex ab Archelao factus, tandem a Quirino Pro-Consule Syriæ remotus.
- ANANUS Filius Sethi a Quirino datus, Valerio Grato Procuratore Judææ remotus.
- ISMAEL Phabi Filius ab eodem Valerio Grato datus & remotus.
- ELEAZAR Anani Filius ab eodem datus & remotus.
- SIMON Filius Camithi ab eodem datus & remotus.
- JOSEPHUS *Cajaphas* Anani gener a Valerio Grato datus. Josephus *Libr.* 18.
- JONATHAS Anani Filius a Vitellio Pro-Consule Syriæ datus, ab Agrippa I. remotus.
- THEOPHILUS Jonathæ Frater Anani Filius ab Agrippa I. datus & remotus.
- SIMON *Canthara* Boëthi Filius ab eodem datus & remotus.
- MATTHIAS Anani Filius Jonathæ Frater ab eodem datus & remotus.
- ÆLIONÆUS Cithaji Filius ab Agrippa I. datus, ab Agrippa II. remotus.
- SIMON *Canthara* iterum Pontifex.
- JOSEPHUS Camithi Filius ab Agrippa II. datus & remotus.
- ANANIAS Nebadæi Filius ab eodem datus & remotus.

JONA-

JONATHAS.
 ISMAEL Phabi Filius,
 JOSEPHUS *Cabus* dictus } ab Agrippa II. dati & remoti.
 Cantharæ Filius,
 ANANUS Anani Filius *Jacobi Apostoli* percussor, ab eo-
 dem datus & remotus.
 JESUS Damnæi Filius, } ab eodem Agrippa II. dati
 JESUS Gamalielis Filius, } & remoti. *Josephus An-*
 MATTHIAS Theophili Filius, } *tig. Libr. 20.*
 PHANNIAS Samuelis Filius, ultimus omnium a Populo
 tumultuante electus.

Sub hoc Hierosolyma a Tito excisa Anno Nati CHRI-
 STI.

Post Mundum Conditum.	70.
Post Diluvium.	4095.
Post Vocationem Abrahami.	2429.
Post Exitum ex Ægypto.	2012.
Post Ingressum in Terram Canaanis.	1582.
Post Captivitatem & Vastationem Templi I. per Babylonios.	1542. 672.

CATALOGUS. VI.

*PRÆSIDUM SYNEDRII MAGNI quos
 Judæi & PRINCIPES vocant.*

EZRAS Ecclesiæ post Exilium Babylonicum Restaurator
 SIMEON *Justus* simul & Pontifex testibus *Josepho & Juchasin*
 ANTIGONUS *Sachæus*. Hujus tempore structum Templum
 Samaritanorum.
 JOSE Filius Joëzer & *Vice-Præses* JOSEPH Filius Johannis.
 Joëzer hic usque ad Regem Alexandrum Jamnæum
 supervixit. *Zemach David pag. 20.*
 JOSUA Filius Perachiæ & NITTAI *Arbelita Vice-Præses*.
 Hunc *Josnam* Judæi Domini Nostri JESU CHRISTI
 Præceptorem fuisse fingunt.
 SIMEON Filius Schetach & JUDA Filius Tabbai *Vice-*
Præses tempore Hyrcani & Aristobuli.
 SEMAJA *Præses* & ABTALION *Vice-Præses*; Profelyti
 Justitiæ & Cognati e Senacheribi nepotibus, matre ta-
 men Israëliticâ, oriundi.
 HILLEL *Præses* & SCHAMMAI *Vice-Præses*. Sub Hero-
 de M. Hillel obiit circa Annum 13. nati CHRISTI.
 Rabban SIMEON Filius Hillelis; cujus Posterii postea erant
Præsides Synedrii M. Rabban dicti.
 Rabban GAMALIEL Senex [177] *Præses* fuit tempore Mor-
 tis

- tis Domini Nostri JESU CHRISTI, Præceptor Pauli Apostoli.
- Rabban SIMEON Filius Gamalielis Senis fuit occisus in ultima Devastatione Hierosolymitana. *Megillah Tagnanith, Fuchasin fol. 66. 2.*
- Rabban JOHANNES filius Zaccai; Excisâ Hierosolymâ, permittente Tito, in *Jabhne* Synedrium se contulit & ibi fuit ejus Præses.
- Rabban GAMALIEL *Jabhnenfis*, Filius Simeonis in Vastatione Urbis occisi, fuit Præses in *Jabhne*; unde translatum Synedrium in *Ufcham*, sed iterum in *Jabhne* rediit.
- Rabban SIMEON Filius Rabban Gamalielis II. *Simeon III.* etiam dictus; & Rabbi MEIR *Vice-Præses*. Iterum translatum Synedrium in *Ufcham*, inde *Sepharam*; quibus locis hic Præsidentem agebat.
- Rabbi JUDA Sanctus Filius Simeonis III. Princeps ordinarij Titulo נשיאן vocatus. Sub hoc confedit tribus locis Synedrium: in *Beth-Schearim*, *Sephorim*, & *Tiberiade*. Vixit Seculo II. Sub *Anonio Pio* Imperatore. *Misnæ* compositio maximè celebrem hunc reddidit, cujus consummatio ad Annum 120. a Vastatione Templi reducitur.
- Rabban GAMALIEL III. Filius Rabbi Judæ Sancti. Hic fuit ultimus Synedrii Præses; tunc enim Synedrium cessavit, & Judæi in dies magis dispersi sunt.

APPENDIX III.

CALENDARIVM HEBRÆORVM.

MENSIS I. NISAN ניסן aliàs ABIB אביב
 Dierum XXX. Martii Pars Posterior, Aprilis Pars Anterior.

Numerus. Dierum Anni	Numerus Dierum Mensis.
1.	1. Neomenia. Initium Anni Sacri. Item:
2.	2. Jejunium ob mortem Filiorum Aaronis. NB. Jujunia in Festos Dies inciduntia, ad alium Diem transferabantur.
3.	3.
4.	4.
5.	5.
6.	6.
7. . . .	7. Sabbathum.
8.	8.

Numerus. Dierum Anni	Numerus. Dierum Mensis.
9.	9.
10.	10. Jejunium ob mortem Mariæ Sororis (Mosis.)
11.	11.
12.	12.
13.	13.
14. . . .	14. <i>Sabbathum.</i> Agnus Paschalis mactaba- tur vesperi, & edebatur.
15.	15. Pascha. I. Dies Azym. Dies Sanctus. . .
16.	16. II. Dies Azymorum, Manipuli Pascha- lis Oblatio. Initium Messis Hordei. Item: Initium 7. Hebdomad. ad
17.	17. III. Dies Azymorum. (Pentecosten- festus.)
18.	18. IV. Dies Azymorum.
19.	19. V. Dies Azymorum.
20.	20. VI. Dies Azymorum.
21. . . .	21. <i>Sabbathum.</i> VII. Dies Azymorum Dies (valdè Festus.)
22.	22.
23.	23.
24.	24.
25.	25.
26.	26. Jejunium ob mortem Josuæ.
27.	27.
28. . . .	28. <i>Sabbathum.</i>
29.	29.
30.	30.

*MENSIS II. IJAR 𐤀𐤃𐤅𐤃 aliàs ZIV. 𐤇𐤃 Dierum
XXIX. Aprilis Pars Posterior, Maij Pars
Anterior.*

31.	1. Neomenia.
32.	2.
33.	3.
34.	4.
35. . . .	5. <i>Sabbathum.</i>
36.	6.
37.	7.
38.	8.
39.	9.
40.	10. Jejunium ob mortem Eli.
41.	11.
42. . . .	12. <i>Sabbathum.</i>
43.	13.

Numerus Dierum Anni	Numerus Dierum Mensis.	
44.	14.	
45.	15.	
46.	16.	
47.	17.	
48.	18.	
49.	19.	<i>Sabbathum.</i>
50.	20.	
51.	21.	
52.	22.	
53.	23.	Festum Arcis mundatæ a Simone Prin- (cipe.
54.	24.	
55.	25.	
56.	26.	<i>Sabbathum.</i>
57.	27.	
58.	28.	Jejunium ob mortem Samuelis.
59.	29.	

MENSIS III. SIVAN סיון Dierum XXX.
Maji Pars Posterior; Junii Pars Anterior.

60.	1.	Neomenia.
61.	2.	
62.	3.	
63.	4.	<i>Sabbathum.</i>
64.	5.	
65.	6.	Festum Pentecostes seu Hebdomad.
66.	7.	(quod tamen & in 5. & 7. Diem
67.	8.	(Sivan aliquando incidit.
68.	9.	
69.	10.	
70.	11.	<i>Sabbathum.</i>
71.	12.	
72.	13.	
73.	14.	
74.	15.	
75.	16.	
76.	17.	
77.	18.	<i>Sabbathum.</i>
78.	19.	
79.	20.	
80.	21.	
81.	22.	

Numerus Dierum Anni	Numerus Dierum Mensis.	
82.	23.	Jejunium ob defectionem X. Tribuum
83.	24.	(ad Cultum Vitulorum.
84. . . .	25.	<i>Sabbathum.</i> Jejunium ob necem X. Martyrum a Romanis occisorum.
85.	26.	Jejunium ob Combustionem R. Cani-
86.	27.	(ne cum sacro Codice.
87.	28.	
88.	29.	
89.	30.	

MENSIS IV. TAMUZ תמוז Dierum XXIX.

Junii Pars Posterior, Julii Pars Anterior.

90.	1.	Neomenia.
91. . . .	2.	<i>Sabbathum.</i>
92.	3.	
93.	4.	
94.	5.	
95.	6.	
96.	7.	
97.	8.	
98. . . .	9.	<i>Sabbathum.</i>
99.	10.	
100.	11.	
101.	12.	
102.	13.	
103.	14.	
104.	15.	
105. . . .	16.	<i>Sabbathum.</i>
106.	17.	Jejunium ob fractas Legis Tabulas &
107.	18.	(Expugnationem Urbis per Baby-
108.	19.	(lonios.
109.	20.	
110.	21.	
111.	22.	
112. . . .	23.	<i>Sabbathum.</i>
113.	24.	
114.	25.	
115.	26.	
116.	27.	
117.	28.	
118.	29.	

Numerus Dierum Anni	Numerus Dierum Mensis.
---------------------------	------------------------------

MENSIS V. AB. אב. Dierum XXX.

Julii Pars Posterior, Augusti Pars Anterior.

119.	1.	<i>Sabbathum.</i> Neomenia. Jejunium ob
120.	2.	(mortem Aaronis. Jejunium ob di-
122.	3.	(ctum Dei de non ingressuris Israëli-
121.	4.	(tis in Terram sanctam,
123.	5.	
124.	6.	
125.	7.	
126.	8.	<i>Sabbathum.</i>
127.	9.	Jejunium ob Excidium Templi I. & II.
128.	10.	(NB. Quô die destructum est Tem-
129.	11.	(plum II. erat Dies Hebdomadæ
130.	12.	(Primus, id est, Dominicus,
131.	13.	
132.	14.	
133.	15.	<i>Sabbathum.</i>
134.	16.	
135.	17.	
136.	18.	Jejunium ob Extinctionem Lychni Oc-
137.	19.	(cidentalis in Lychnucho sacro, sub
138.	20.	(Rege Achaz.
139.	21.	
140.	22.	<i>Sabbathum.</i>
141.	23.	
142.	24.	
143.	25.	
144.	26.	
145.	27.	
146.	28.	
147.	29.	<i>Sabbathum.</i>
148.	30.	

MENSIS VI. ELUL. אלוול. Dierum XXIX.

Augusti Pars Posterior, Septembris

Pars Anterior.

149.	1.	Neomenia.
150.	2.	
151.	3.	
152.	4.	

Numerus Dierum Anni	Numerus Dierum Mensis.	
153.	5.	
154. . . .	6.	<i>Sabbathum.</i>
155.	7.	
156.	8.	
157.	9.	
158.	10.	
159.	11.	
160.	12.	
161. . . .	13.	<i>Sabbathum.</i>
162.	14.	
163.	15.	
164.	16.	
165.	17.	
166.	18.	Jejunium ob mortem Exploratorum (Terræ sanctæ.)
167.	19.	
168. . . .	20.	<i>Sabbathum.</i>
169.	21.	
170.	22.	
171.	23.	
172.	24.	
173.	25.	
174.	26.	
175. . . .	27.	<i>Sabbathum.</i>
176.	28.	
177.	29.	

MENSIS VII. TISCHRI תשרי. aliàs E-
THANIM אֶתְנִי. Dierum XXX. Septem-
bris Pars Posterior, Octobris Pars Anterior.

178.	1.	Neomenia. Festum Novi Anni. Initium
179.	2.	Festum Tubarum. (Anni Civilis.)
180.	3.	Jejunium ob mortem <i>Godolie.</i>
181.	4.	
182. . . .	5.	<i>Sabbathum.</i> Jejunium ob incarcerationem
183.	6.	(<i>R. Achibæ.</i>)
184.	7.	Jejunium ob Sententiam latam in Cul-
185.	8.	(tores Vituli aurei.)
186.	9.	
187.	10.	Dies Expiationis. Jejunium magnum.
188.	11.	
189. . . .	12.	<i>Sabbathum.</i>
190.	13.	
191.	14.	

Numerus Dierum Anni	Numerus Dierum Mensis.
192.	15. Festum Tabernaculorum. Collecta fru-
193.	16. II. Dies Tabernaculorum (ctuum).
194.	17. III. Dies Tabernaculorum.
195.	18. IV. Dies Tabernaculorum.
196. . . .	19. <i>Sabbatum</i> . V. Dies Tabernaculorum.
197.	20. VI. Dies Tabernaculorum.
198.	21. VII. Dies Tabernaculorum.
199.	22. VIII. Dies Tabern. Dies Celeberrimus.
200.	23. Encænia Templi <i>Salomonis</i> .
201.	24.
202.	25.
203. . . .	26. <i>Sabbatum</i> .
204.	27.
205.	28.
206.	29.
207.	30.

MENSIS VIII. MARCHESUAN מרחשוון

alias BUL בול Dierum XXIX. Octobris

Pars Posterior, Novembris Pars Anterior.

208.	1. Neomenia.
209.	2.
210. . . .	3. <i>Sabbatum</i> ,
211.	4.
212.	5.
213.	6. Jejunium ob Excccationem <i>Zedechie</i>
214.	7. (Regis.)
215.	8.
216.	9.
217. . . .	10. <i>Sabbatum</i> .
218.	11.
219.	12.
220.	13.
221.	14.
222.	15.
223.	16.
224. . . .	17. <i>Sabbatum</i> .
225.	18.
226.	19.
227.	20.
228.	21.

Numerus Dierum Anni	Numerus Dierum Mensis.
229.	22.
230.	23.
231. . . .	24. <i>Sabbatum.</i>
232.	25.
233.	26.
234.	27.
235.	28.
236.	29.

MENSIS IX. @ASLEU כסליו Dierum XXX.
Novembris Pars Posterior, Decembris Pars
Anterior.

237.	1. Neomenia.
238. . . .	2. <i>Sabbatum.</i>
239.	3.
240.	4.
241.	5.
242.	6.
243.	7.
244.	8.
245. . . .	9. <i>Sabbatum.</i>
246.	10.
247.	11.
248.	12.
249.	13.
250.	14.
251.	15.
252. . . .	16. <i>Sabbatum.</i>
253.	17.
254.	18.
255.	19.
256.	20.
257.	21.
258.	22.
259. . . .	23. <i>Sabbatum.</i>
260.	24.
261.	25. Festum Encæniorum Templi, per <i>Assa-</i> <i>monæos</i> repurgati, Item Festum <i>Lumi-</i> <i>(num, & Judish.</i>
262.	26. II. Dies Encæn.
263.	27. III. Dies Encæniorum.
264.	28. IV. Dies Encæniorum. Jejunium ob Sa- <i>crum Codicem a Fechonja combustum.</i>
265.	29. V. Dies Encæniorum. 266.

Numerus	Numerus
Dierum	Dierum
Anni	Menfis.

266. . . . 30. *Sabbathum*. VI. Dies Encæniorum.

MENSIS X. TEBETH טבת. Dierum
XXIX. Decembris Pars Posterior, Januarii
Pars Anterior.

267.	1.	Neomenia. VII. Dies Encæniorum.
268.	2. VIII. Dies Encæniorum.
269.	3.	
270.	4.	
271.	5.	
272.	6.	
272.	7.	<i>Sabbathum</i> .
274.	8.	Jejunium ob Versiõnem Græcam LXX. Interpr. sub Ptolomæo Philadelpho.
275.	9.	Jejunium ob mortem <i>Exrae</i> .
276.	10.	Jejunium ob Obsidionem Urbis a Ne-
277.	11.	(buchadnezare.)
278.	12.	
279.	13.	
280.	14.	<i>Sabbathum</i> .
281.	15.	
282.	16.	
283.	17.	
284.	18.	
285.	19.	
286.	20.	
287.	21.	<i>Sabbathum</i> .
288.	22.	
289.	23.	
290.	24.	
291.	25.	
292.	26.	
293.	27.	
294.	28.	<i>Sabbathum</i> .
295.	29.	

MENSIS XI. SCHEBETH שבת aliàs SCHE-
BAT שבט. Dierum XXX. Januarii Pars
Posterior, Februarii Pars Anterior.

296.	1.	Neomenia.
297.	2.	
298.	3.	
299.	4.	

Numerus Dierum Anni	Numerus Dierum Mensis.	
300.	5.	Jejunium ob mortem Seniorum . <i>Jud.</i> 2.
301. . . .	6.	<i>Sabbatum.</i> (<i>vers.</i> 7.
302.	7.	
303.	8.	
304.	9.	
305.	10.	
306.	11.	
307.	12.	
308. . . .	13.	<i>Sabbatum.</i>
309.	14.	
310.	15.	
311.	16.	
312.	17.	
313.	18.	
314.	19.	
315. . . .	20.	<i>Sabbatum.</i>
316.	21.	
317.	22.	
318.	23.	Jejunium ob congregationem Israel con-
319.	24.	(tra Benjamin.)
320.	25.	
321.	26.	
322. . . .	27.	<i>Sabbatum.</i>
323.	28.	
324.	29.	
325.	30.	

MENSIS XII. ADAR אדר. Dierum XXIX.

Februarii Pars Posterior, Martii

Pars Anterior.

326.	1.	Neomenia.
327.	2.	
328.	3.	
329. . . .	4.	<i>Sabbatum.</i>
330.	5.	
331.	6.	
332.	7.	Jejunium ob mortem <i>Mosis.</i>
333.	8.	
334.	9.	Jejunium ob certamina <i>Hillelis</i> &
335.	10.	(<i>Schammai, Meghillah Tagnanithe</i>)
336. . . .	11.	<i>Sabbatum.</i>
337.	12.	

Numerus Dierum Anni	Numerus Dierum Mensis.
338.	13. Jejunium <i>Esfher</i> .
339.	14. Festum ob reportatam Victoriam de <i>Nicanore a Juda Maccabæo</i> .
340.	15. Festum <i>Purim</i> duobus diebus. Item Fe- (stum <i>Maraochæi</i> ,
341.	16.
342.	17.
343. . . .	18. <i>Sabbathum</i> .
344.	19.
345.	20.
346.	21.
347.	22.
348.	23. Encænia Templi <i>Zorobabelis</i> .
349.	24.
350. . . .	25. <i>Sabbathum</i> .
351.	26.
352.	27.
353.	28.
354.	29.

Sic se habebat Annus Communis, שנה פשוטה appellatus, non tamen planè semper; cum aliquando dies 352. 353. 354. 355. imò 356. haberet. Annus autem *Intercalaris* שנה מעוברת dictus, quò mensis unus post *Adar* ultimum solebat addi, *VEADAR* וְאֶדָר vocatus, qui pariter fuit modò 30. modò 29. diebus constans, longior erat, id est, ex 13 mensibus constans, diebus modò 381. modò 382. 383. 384. 385. Per talem autem *Intercalationem* Annus *Lunaris*, quò vulgò utebantur, redigebatur ad Annum *Solare*m 365. Dies complectentem. *Gemara Rosch Hassanah*. 6. 2.

APPENDIX IV.

TALMUDIS JUDÆORUM Brevis Cognitio.

TALMUD תלמוד, *Lex & Doctrina Oralis* Judæorum Legi scriptæ contradistincta, aliud est *Hierosolymitanum* aliud *Babylonicum*. *Hierosolymitanum* Authore *Rabbi Jochanan* ex *Tribu Joseph* compilatum, & absolutum Anno Christi 230. sed minoris est authoritatis, quàm *Babylonicum*; quod constat ex duabus partibus: *Mischna* משנה & *Gemara* גמרא.
MISCHNA est ipsa *Lex secundaria*, *Oralis*, Δευτερεύουσα, omnes

omnes Traditiones Patrum continens a *Mose* usque ad *R. Judam Sanctum*; qui floruit circa Annum Christi 150. qui videns Judæos defecisse & dispergi; ex omnium Judæorum sui temporis schedis & chartis magnâ curâ collectis, confecit Librum, qui dictus est ספר משניות *Sepher Mischnajoth* Liber Traditionum.

GEMARA est altera Pars *Talmudis* Commentarius לון *Mischnajoth*, continens Disputationes *Rabbinorum* & earum decisiones; ut *Mischna* præcedat, *Gemara* sequatur. Hoc *Talmud* *Babylonicum* absolutum est tandem *Sec. 6.*

Partes *Talmudis* Generales sunt sex.

I. ZERAGNIM זרעין, De SEMINIBUS

& FRUCTIBUS Terræ, quæ Pars in se continet *Libros XI.*

1. BERACHOTH ברכות, de Precibus & Gratiarum actione pro terræ fructibus. *Habetque Capita 9.*

2. PEAH פאה, de angulo agri pauperibus relinquendo. *Capita ejus 8.*

3. DEMAI דמאי, de rebus, de quibus dubium est, an sint decimata nec ne? *Capita ejus 7.*

4. KILAIM כלאים, de Heterogeneis, id est, diversis generibus non commiscendis. *Cujus Capita sunt. 9.*

5. SCHEBIGNITH שבועות, de Juribus anni septimi, id est, Sabbathici. *Capita habet 10.*

6. TERUMOTH תרומות, de oblationibus, quas quisque de rebus suis ad offerendum separabat. *Habet Capita 11.*

7. MAGNASEROTH מעשרות, de Decimis primis, id est, quæ Levitis dabantur. *Et habet Capita 5.*

8. MAGNASER SCHENI מעשר שני, de Decimis secundis, quas Levitæ de suis Decimis dabant Sacerdotibus. *Habet Capita 5.*

9. CHALLA חלה, de Placenta, quam mulieres masculam desentes semper tenebantur offerre Sacerdotibus. *Capita habet 4.*

10. GNORLAH ערלה, de Præputio arborum, quæ per tres annos a plantatione præputiata dicebantur, & ipsarum fructus illiciti erant. *Habet Capita 3.*

11. BICCURIM בכורים, de Primitiis in Templo offerri solitis. *Capita habet 4.*

II. MOGNED מועד, De FESTIS, quæ

Pars habet in se *Libros XII.*

1. SCHABBATH שבת, de Sabbathi juribus & solenitatibus. *Capita habet 24.*

2. GNERUBIN עירובין, de commixtionibus ciborum

in vespera Sabbathi a variis vicinis ritu Judaicò fieri solitis
Capita ejus 10.

3. PESACHIM פסחיים, de Festo Paschatis, Agno Paschali, &c. *Habet Capita 10.*

4. SCHEKALIM שקלים, de Siclis, quos quisque quotannis pendere debebat. *Capita hujus 8.*

5. JOMA יומא, de Die Expiationis. *Habet Capita 8.*

6. SUKKA סוכה, de Festo Tabernaculorum. *Capita numerat. 5.*

7. BETZA ביצה, de iis, quæ quolibet Festò præter Sabbathum licita vel illicita sunt. *Capita ejus 5.*

8. ROSCH HASCHANA ראש השנה, de Novi Anni initio. *Capita ejus 4.*

9. TAGNANITH תענית, de Jejniis. *Capita hinc sunt 4.*

10. MEGILLA מגילה, de Festo Purim, in quo legitur Librum Esther, qui ipsis dicitur *Meghilla*. *Capita ejus 4.*

11. MOGNED KATON מועד קטון, de Festo parvo, id est, diebus intermediis inter primum & ultimum diem Festorum. *Capita hujus 3.*

12. CHAGIGA חגיגה, de festiva comparitione in Festis majoribus ter quotannis Hierosolymis. *Capita habet 3.*

III. NASCHIM נשים, De MULIERIBUS.

Hæc Pars habet *Libros VII.*

1. JEBAMMOTH יבמות, de Fratris absque Liberis defuncti uxore ducenda. *Capita ejus 16.*

2. KETHUBOTH כתובות, de contractibus Matrimonialibus. *Capita ejus 13.*

3. KIDDUSCHIN קדושין, de sponsalibus & sponsalitiis. *Capita ejus 4.*

4. GITTIN גטין, de Divortiis & Libello repudii. *Hujus 9. sunt Capita.*

5. NEDARIM נדרים, de Votis. *Habet Capita 11.*

6. NAZIR נזיר, de Naziræis. *Habet Capita 9.*

7. SOTA סוטה, de Muliere adulterii suspecta. *Numerat Capita 9.*

IV. NEZIKIN נזיקין, De DAMNIS. Continet

Libros X.

1. BABA KAMA בבה קמא, de Damnis, quæ a bestiis vel hominibus alicui inferuntur. *Habet 10. Capita.*

2. BABA METZIGNA בבה מציעא, de rebus inventis, usura, scenore, deposito, commodato, mutuo, conductionibus & locationibus. *Habet etiam 10. Capita.*

3. BABA BATHRA בבה בתרא, de Hæreditatibus, successioneibus, emptionibus, venditionibus, &c. *Etiam 10. Capita habet.*

4. SAN-

4. SANHEDRIN סנהדרין, de Synedriis, ritibus oc-
cisionis apud Israëlibas, multa etiam disputantur de Mes-
sia, &c. Numerat Capita 11.

5. MACCOTH מכות, de plagis, quibus cædebantur
criminaliter non peccantes. Habet 3. Capita.

6. SCHEBUGNOTH שבועות, de Juramentis. Ca-
pita ejus 8.

7. GNEDAJOTH עריות, de Testificationibus, id est,
de multarum Controversiarum decisionibus, quæ ex te-
stificatione Rabbiorum aliorum collectæ sunt. Habet Cap. 8.

8. HORAJOTH הוריות, de Statutis quibusdam Ju-
dicum, quomodo ea servanda? quomodo transgressores
puniendi? Capita ejus 3.

9. GNABODA ZARA עבודה זרה, GNABO-
DATH ELILIM אילילים עבודת; vel GNABO-
DATH COHABIM כוכבים עבודת; de Idololatria
& vitanda omni societate cum Idololatriis, id est, Chri-
stianis. Absolvitur 5. Capitibus.

10. ABOTH אבות; aliàs vocatur PIRKE ABOTH פרקי
אבות Capitula Patrum, de Patribus, qui Legem Orale[m]
a Mose acceperunt & propagârunt. Cap. ejus 6.

V. KODASCHIM קדשים, De SAN-

CTITATIBUS. Continet Libros XI.

1. ZEBACHIM זבחים, de Sacrificiis. Capita ejus 14.

2. CHULIN vel CHOLIN חולין, de animantibus munda-
tis & immundis. Capita hujus 12.

3. MENACHOTH מנחות, de oblationibus vesperti-
nis. Habet Cap. 13.

4. BECHOROTH בכורות, de Jure Primogenitorum.
Capita ejus 9.

5. GNERACHIN ערכין, de pretio earum rerum, quæ
Deo devotæ erant. Habet Capita 9.

6. TEMURAH תמורה, de Permutatione Sacrificio-
rum. Continet Cap. 7.

7. MEGNILAH מעילה, de Transgressionibus in usû
Sacrificiorum. Capita habet 6.

8. KERITHUTH כריתות, de Excisione animarum in
seculo futuro, & de peccatis 36. quæ excisionem meren-
tur. Capita ejus 6.

9. TAMID תמיד, de Sacrificio Jugi. Capita ejus 6.

10. MIDDOTH מדות, de Mensuris & Dimensionibus
Templi. Habet Cap. 5.

11. KINNIM קנים, de Pullis ex nido avium offe-
rendis a pauperibus. Capita habet 3.

VI. TAHOROTH טהרות, De PURIFICATIONE & POLLUTIONE qualibet. Continet Libros XII.

1. KELIM כלי, de vasis, instrumentis, vestitu & quacunq; materia, quomodo pura vel impura habeantur? *Capita hujus Libri 30.*

2. ÖHOLOTH אהלות, de Tabernaculis sive domibus, quomodo polluantur & purificentur? *Capita ejus 18.*

3. NEGAGNIM נגעים, de Plaga Lepræ. *Capita ejus 14.*

4. PARA פרה, de Purgatione per cineres Vaccæ rusticæ. *Capita ejus 12.*

5. TAHOROTH טהרות, de Purificationibus, quæ aliunde quàm a cadavere humano contractæ essent. *Capita ejus 10.*

6. MIKVAOTH מקואות, de Fossis & receptaculis aquarum, in quibus homines lavant se purificationis causâ. *Capita habet 10.*

7. NIDDA נדה, de Purificatione Mulieris menstruatæ. *Capita etiam habet 10.*

8. MACHSCHIRIN מכשירין, aliàs MASCHKIN משקין de pollutione fructuum & aliorum e terra nascentium per affusionem liquidorum. *Capita hujus sunt 6.*

9. ZABIM זבim, de Gonorrhæa affectis & eorum purificatione. *Absolvitur 5. Capitibus.*

10. TEBUL JOM טבול יום, de intincto loto ejusdem diei. *Capita ejus 4.*

11. JADAIM ידי, de manibus lavandis. *Capita habet 4.*

12. GNOKETZIN עוקצין, de pedunculis fructuum, quomodo contactu aliorum polluant. *Capita ejus 3. sunt.*

Partes hæc sex Generales vocantur Hebraicè *Sedarim סדרים*. Libri speciales istarum Partium vocantur *Maschiosh מסכתות*, qui numerò 63. sunt. Capita tandem Librorum omnium vocari solent *Perakim פרקים*, quæ 524. numerantur.

Cæterum præter recensitos Libros Talmudicos sunt adhuc quatuor alii Tractatus breves, qui apud Priscos in Talmude non extiterunt; sed a Posterioribus sunt adjecti, unâ cum *Pirke Aboth* seu *Capitulis Patrum*. Sunt autem hi.

1. MASSECHETH SOPHERIM מסכת סופרים *Tractatus Scribarum*, in quo agitur de modo scribendi Librum Legis in pergamento, de qualitate pergameni, de licentia maculam atramenti vel literam eradendi, de vocibus diversæ lectionis & scriptiõnis, de numero Personarum librum Legis in Synagoga legentium; de precibus antè & post

post lectionem Legis dicendis, de utilitate & præstantia studii Legis & similibus. *Absolvitur autem Liber hic Capitulis 21.*

2. EBEL RABTE אכל רבתי *Luctus magnus; vel MASSECHETH SEMACHOTH מסכת שמחות Tractatus Lætitiarum scilicet Prohibitarum; agitque de Luctu, mortuis lugendis, lugentibus consolandis, &c. Capita numerat 14.*

3. KALLA כלה *Sponsa, de acquisitione Sponsæ, ornamentis ejus, & rebus aliis eò spectantibus. Caput habet saltem unum.*

4. MASSECHETH DERECH ERETZ מסכת דרך ארץ *Tractatus Via Terra, Continet Tractatum de moribus. Et distinguitur in Tractatum Majorem, Capita Decem; & Minorem, Capita sex habentem.*

5. Subjicitur ad finem Caput peculiare, quod vocatur PEREK SCHALOM פרק שלום *Caput de Pace.*

APPENDIX V.

SANCTITATES TERRÆ SANCTÆ, URBIS HIEROSOLYMÆ, TEMPLI ET SYNAGO- GARUM SECUNDUM TRADITIONES JUDÆORUM.

I. **T**erræ Sanctæ Sanctitatis undecim gradus distinguunt *Judæi in Kelim Cap. 1. Majmonid: in Beth Habechira Cap. 1.* quorum respectu alia ejus Terræ loca aliis sanctiora censebantur.

1. Terra Israëlita sanctior erat omnibus aliis Terris; tum ob Oeconomiam Legalis ritus, qui alibi fieri non poterant, tum ob alias res v. g. Manipulus, Primitiæ, duo Panes Pentecostales ex nulla alia regione, quam Israëlita adduci potuerunt: Non obtinuit Lex de decollatione Juvenæ nisi hic: Non statuebant de Neomeniis; nec intercalabant annum, nisi in Terra hac: Nec promovent ad Presbyteratum extra Terram Israëliticam: *Schechinam* credunt non habitare supra ullum extra Terram: Qui in ea habitant Deum habent: Omnibus illis, qui habitant intra illam Terram, remittuntur peccata: Qui in ea sepultus est ita censetur, ac si sub Altari sepultus fuisset: Ibi adhuc credunt Resurrectionem futuram, &c.

2. Urbes muris cinctæ sanctiores erant, quam reliquæ partes Terræ. In illis enim leprosi non tolerabantur sed extra muros ejiciebantur: Cadaver mortui extra muros elatum non iterum in civitatem reportari poterat; nulla in iis mortuorum concedebatur sepultura: De reis mortis damnatis extra urbes supplicium sumebatur.

F 3

3. Hiero-

3. *Hierosolyma Sanctior erat, quàm omnes reliquæ Urbes.* Pascha enim in nullo alio loco comedi poterat: Sacrificia minùs sancta in Urbe comedi potuerunt; ita Decimæ secundæ, quod alibi facere planè non licuit, &c.

4. *Mons Templi sanctior erat reliquis Urbis partibus.* Hinc puerperæ, menstruata, feminiflui, feminifluæ non poterant in montem Templi venire; cum tamen habitare Hierosolymis potuerint: Nec licuit in illum intrare cum baculo, calceis, zona pecuniaria, pulvere pedibus adhærente; aut per eum viâ compendium facere; vel in illo despuere; imò nec in umbra Montis Templi dormire aut ambulare,

5. *Antemurale erat sanctius monte Templi.* In illud enim alienigena non poterat ingredi, qui non factus esset Profelytus; nec talis qui ob mortuum immundus erat.

6. *Atrium Mulierum erat sanctius Antemurali illò.* Quia nemo se in illud conferre potuit, qui tali immunditie laboraret, quæ opus habebat lotionè adhuc illò die, quò illam contraxerat; quamvis enim se talis lavisset, non tamen ipsi licuit in Atrium hoc ingredi, quandiu sol luceret.

7. *Atrium Israëlitarum erat sanctius Atriò Mulierum.* Non enim licuit illud ingredi talibus, qui ablutionibus & aliis purificationibus se mundaverant; sed nondum attulerant sacrificia debita pro reatu; aut alias Ceremonias consuetas nondum peregerant, ut Leprosi, puerperæ, menstruata, &c. Præterea nec mulieribus licuit in hoc Atrium venire, præterquam cum sacrificia attulissent: Nec licuit hîc sedere ulli, nisi Regi ex Familia Davidis; licet aliqui Judæorum credant, id aliquando etiam Summo Pontifici licuisse.

8. *Atrium Sacerdotum erat Sanctius Atriò Israëlitarum.* Quia Israëlita in illud non potuit ingredi, nisi in his tribus Casibus: (a) Ad imponendum manus animali sacrificando. (b) Ad excoriandum illud postquam mactatum fuisset. (c) Ad agitanda frustra sacrificii dissecti coram Domino more solito.

9. *Spacium inter Altare & Pronaon erat sanctius reliquâ parte Atrii Sacerdotum.* Huc enim nullus poterat venire Sacerdos, qui aliquò laboraret vitiò aut caput non pileò tectum haberet.

10. *Sanctum Sanctius erat Spaciò illò.* Nemo Sacerdotum enim illuc accedere poterat, nisi lotis manibus & pedibus.

11. *Sanctum Sanctorum Sanctò & omnibus aliis locis sanctius erat.* Nemo enim illud ingrediebatur, nisi summus Pontifex die Expiationis Decimò Tisri.

12. *Hierosolyma Sanctitates & Privilegia præ aliis Urbibus*

multa

*multa erant; quæ recensentur in Gemara Baba Kama, Joma, Meghilla, Aboth, apud Maimonidem, &c v. g. Nullus mortuus poterat in ea pernoctare: Comedi in ea debent sacra leviora & decimæ secundæ: Nulla sepulchra ibi erant, nisi Domus Davidicæ & Huldæ Prophetissæ: Non licuit ossa mortui illuc inferre: Non elocabantur ibi Domus: Non concedebatur illic habitatio Profelyto Inquilino: Non erant in ea horti: Non ferebatur nec arabatur in ea: Nec plantabant arbores: Nulla inibi erant sterquilinia aut fimetum: Nunquam serpens aut scorpius cuiquam nocuit intra Hierosolymam: Non dixit unquam quis: *Arctus mihi nimis est locus, in quo Hierosolymis hospitor.* Muris ejus nihil adungebatur aut addebatur, nisi ex Regis, Prophetæ aut Synedrii jussu: Non fuit Urbs hæc distributa inter Tribus: Non erant illic mœniana ædium: Nec fornaces calcariæ; nec alebantur Galli gallinæ: Domus non vendebantur secundum Legem Mancipii, sed semper redimi poterant: Nemo in hac Urbe Domum suam in tantam altitudinem evehere potuit, ut ipsi illinc patuisset conspectus in Sanctum Sanctorum: Non faciebant in ea caminos: Domus leprâ non inficiebantur: Non incurrebat Urbs hæc anathema: Non evenit illic conflagratio, nec ruina: Nec fuit e numero earum, quæ impulsu aliorum ad cultum falsi Numinis seduci potuisset & tandem excindi: Vitula decollanda pro ea non offerebatur.*

III. *Templi Sanctitates* num. I. majori ex parte recensitæ sunt. Sunt autem digna memoratu *Miracula* etiam, quæ Judæi narrant in Templo Hierosolymitano fieri solita; ea autem *Decem* fuisse tradunt: 1. Ob odorem tot carniū assarum aut coctarum mulier nulla unquam abortum passa est, aut appetitu illò gravi, quem *Picam* vocant, laboravit; quò & si laborasset, non tamen ulli foeminarum quicquam de carnibus illis, eò quòd res Sanctæ essent, datum fuisset. 2. Carnes post duos aut tres dies nunquam foetebant vel maximâ æstate; quæ carnes Sacerdotum erant, tam diu etiam asservari solitæ; sacrificia enim diu non asservabantur, cum inter mactationem & Sacrificium non nisi hora una intercesserit. 3. Muscæ in Templo, id est, Atriis, nunquam conspectæ sunt; cum tamen plurimas semper Palæstina habuerit, & Idolorum sacrificia ab illis commaculata fuisse constet; aliàs vitium fuisset in mactatione si carnes a muscis foedatæ fuissent. 4. Pontifex in die Expiationis nunquam Gonorrhæâ laborare deprehensus est. 5. Vitium in Manipulis Paschalibus (ante quorum oblationem metere non licuit) nunquam repertum. 6. In

Panibus Facierum (qui quolibet Sabbatho super mensa aurea collocabantur) ut & in Panibus Pentecostalibus, nullum etiam vitium repertum unquam fuit, illis ritè semper se habentibus. 7. In Atriis commodè omnes orare potuerunt; nec in tanto Populi in Festis majoribus concursu ullus querebatur de angustia loci. 8. Fumus Altaris rectà versùs Cœlum ascendebat nullisque ventis aut tempestatibus dissipari solebat. 9. Nunquam etiam pluvie extinguebant ignem Altaris; licet Altare ut & omnia Atria sub Dio fuissent. 10. Ollarum & omnium scilium confractorum testæ in Atrio Magno temerè abjiciebantur, nec illas ullus inde exportabat; sunt tamen annihilata tot fragmina & quasi absorpta in Atrio.

IV. *Synagogarum etiam Sanctitates & Privilegia tradunt* Judæi talia: Abstinendum in illis est risu effusò, ludis, ambulatione, sermone otiosò, esu, potu, parandis ornamentis: Nec licet ob æstum aut pluvias, ut incommoda illa evitentur, Synagogas ingredi: Nec supplicationes aliæ in iis permittuntur quàm sacra; hoc est, ad alendos pauperes & redimendos captivos: Nec luctus in iis permittitur celebrari, nisi Magnate aliquò mortuò: Nec licet alicui aliquem Synagogam evocare: Somno pariter omni in Synagoga cavendum esse monent: ad compendium viæ faciendum non licet Synagogam ingredi; nec cum gladio, aut capite resecto: Sputum in Synagoga conterendum aut foveæ alicui injiciendum: Lutum pedibus adhærens expurgandum, antequam quis ingrediatur; nec nisi nitido aut vestibus purgatis instructo ibi comparere licet: Honoris gratiâ verrere etiam solent Synagogas, aquis conspergere, & lucernas in iis accendere: Cœnacula Synagogæ non adhibent ad usum aliquem profanum, qui ignominie loci sacri cederet: Non etiam permissum est tempore Orationum præterire Synagogam. Præterea, si incolæ Civitatis alicujus vendiderint aliquam plateam, ex illa pecunia Synagogam ædificare possunt, sed non vice versâ: Item non vendunt Synagogam, nisi sub hac conditione, ut (si velint) illam iterum habere possint; nec vendi potest unquam ad hos usus, scilicet ut sit balneum, officina Coriarii, nec ad lotionem, aut ut ibi sit congregatio quarum: Nec demoliuntur Synagogam, ut illius loco sive alio etiam in loco aliam extruant; sed ædificant prius aliam, & postea demoliuntur veterem; imò si vel unicum ejus parietem extruere cupiunt, novum extruunt ad latus veteris, quò peracto, tum demum veterem diruunt. Cæterum Sanctitas Synagogarum manet, & si destructæ fuerint; nolunt enim Judæi, ut nascentia in loco Synagoga-

gogarum gramina demetantur & bestiis præbeantur: Nec permittunt ibi luctum propter defunctum celebrare; funes suspendere; retia extendere; fructum super tecto ejus expandere, aut causâ compendii viæ illac transire. Hæc Judæi de *Synagogis* suis tradunt in Codice *Megilla*, *Gemara* ejus *Baba Bathra*, sic apud *Majmonidem*, *Josephum Karro*, & alios *Rabbinos*.

APPENDIX VI.

PRIVILEGIA REGUM ET PONTIFICUM APUD JUDÆOS VETERES.

I. **R**EX non constituebatur ab initio, nisi ex Sententia Synedrii Magni aut ex ore Prophetæ: non eligebatur ex peregrinis; aut enim saltem Mater debuit esse Judæa: Non electa est scæmina unquam in Regem; nec abjectæ professionis vir, quales sunt secundum Judæos: Esse *Lanium*, *Tonsorem*, *Balneatorem*, *Textorem*, *Coriarium*; quarum Artium alicui si vel unicò die quis adhæsisset, indignus Regnò judicabatur: Rex unctus Regnum cum posteris suis ut hæreditarium possedit; & si relictus sit filius minorennis, Regnum custodiri, filius educari in spem Regni magnâ curâ debuit: Honore Rex afficiebatur valdè magnò, v. g. Equum ejus nulli licuit insidere, nec folium ejus; nec licuit uti sceptrò ejus, nec coronâ; imò nullò vasorum utensilium, quibus Rex utebatur; quæ ut fieri non possent, mortuò Rege comburebantur: Famulitiò ejus aut Gynæceò nemo utebatur, nisi qui successit: Uxor ejus nunquam ab alio ducenda fuit, nec vidua, nec repudiata; imò ne Leviro more Judaicò nubere potuit, perpetuò in suo conclavi sessura: Non licuit videre Regem nudum, aut cum raderetur, aut in balneo esset, aut a sudore abstergeretur: cum Propinquus mortuus est non egrediebatur palatiò: In Epulo funeralsi Rex in lecto, populus totus in terra accumbere solebat: In Atrio Templi sedere poterat, si ex familia Davidis fuerat: debuit describere librum Legis, illum secum portare in bello, inde referre, secum habere in loco Judicii; imò & ad mensam: Bella Rex ducebat, ex consilio tamen Synedrii Magni hoc facere debuit: tempore belli diruebat itineris causâ quantum volebat; faciebat viam quàm latam voluisset, spoliòrumquè dimidium habere poterat, suâ parte primò omnium acceptâ.

Præter hæc: Tondebatur quotidie, ornabaturquè vestimentis pulchris: Omnes coram ipso stantes & ad terram

se incurvantes, exceptò Pontifice, comparebant: Non judicabat, nec judicabatur: Non dicebat testimonium de alio, nec alius de ipso: Calceum non tradebat ritibus Gentis Judaicæ, nec alii hoc cum ipso faciebant: Uxores & concubinas usquè ad octodecim multiplicare poterat; non tamen poterat ducere Jure Leviratus: interficere poterat illos, qui illum contempserunt; homicidas sine prævio processu: Tributum imponere poterat; telonia ordinare; externa Israëlites milites conscribere: ad opera sua omnes opifices servos & ancillas (enumeratâ mercede tamen) adhibere: Decimam habebat ex feminibus, arboribus, jumentisque, & de omnibus Terris, quas Israëlita subigebant: tollebat partem unam e Tredecima: a Rege occisorum bona in illius fiscum veniebant: Regnorum subactorum thesauri & supellex Regi cedebant; ex Regnis autem subactis potuit servis suis pro arbitrio distribuere. Hæc Judæi de Regibus tradunt, additò eò, ut quamvis Rex aliquando præ modestiâ hæc observare nollet, deberet tamen, & si de honore suo remisisset, remissus tamen non haberetur. In Libro *Sanhedrin*, *Gemara* ejus, apud *Majmonidem*, &c.

II. PONTIFICIS Summi Privilegia huc ferè redeunt: Dignitatem illam ordinariè obtinere debuit Primogenitus: Debuit de jure omnes reliquos Sacerdotes superare pulchritudine, robore, divitiis, item sapientiâ, externò aspectu, & si pecunias non haberet, omnes reliqui Sacerdotes ex suo aliquid conferre debebant, ut inter ipsos fieret ditissimus: Initiabatur olim unctiõne, oleo sacro, postea per Synedrium magnum indutione vestium octo diebus: in publica convivia se conferre ipsi non licuit, exceptò Epulò funerali; in quo, totò Populò humi accumbente, ipse sedebat in folio, ut Rex in lectulo: Non debuit nudus videri in balneo; nec cum aliis valdè familiariter se gerere: Cum funere ultrâ portas Urbis non procedebat; cum propinquus aliquis ejus moriebatur, sepulchrum non comitabatur: Nec lacerabat vestimenta ob mortuum instar reliquorum Sacerdotum; cum autem lacerabat in alio casu, fissuram faciebat in parte inferiori versùs pedes: Habebat in Templo interdium, ubi habebat domum peculiarem: Caput suum detegerè non debebat; quamvis non esset tempus ingrediendi in Sanctuarium: Virginem semper in uxorem sumere debebat, viduam nunquam, ne quidem fratris sui mortui Leviratus jure; duas uxores autem simul habere planè non erat licitum: Nullum officium per sortem, ut alii Sacerdotes, faciebat; sed licuit offerre ex Sacrificiis quæ volebat, & suffitum facere quando lubebat: indue-

induebatur solus inter Sacerdotes vestibus aureis; vestibus albis, quibus in Die Expiationis utebatur, non nisi semel induebatur; tandem illæ abscondebantur, ut & atritæ vestes aureæ: Ingrediebatur solus ipse Sanctum Sanctorum quotannis: consulebat DEUM per Urim & Thummim: offerebantur quotidie eius nomine duodecim crustula *תביתין* dicta: Erat saltem unus; verum si contingeret eum pollui, ut ineptus redderetur ad peragendum munus suum Die Expiationis, *Vicarius* ei substituebatur: Cum intrabat Templum tres Sacerdotes eum comitabantur; unus a dextra, alter a sinistra, tertius a tergo ejus; ipso egresso reliqui ingrediebantur Sacerdotes: Ad Regem veniebat quando volebat; nec ut alii homines quando Regi placuisset: Non stabat coram Rege, imò Rex coram ipso, præcipuè tunc quando DEUM per Urim & Thummim consulebat: Polluebatur solò mortuò *Præcepti*: Mors Pontificis homicidas in Asylis exulantes liberabat. *Majmonides in Cele Hammikdash. Ita Libri Talmudici: Sanhedrin, Joma, Megilla, &c.*

APPENDIX VII

XIV

150

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

FILIU
git

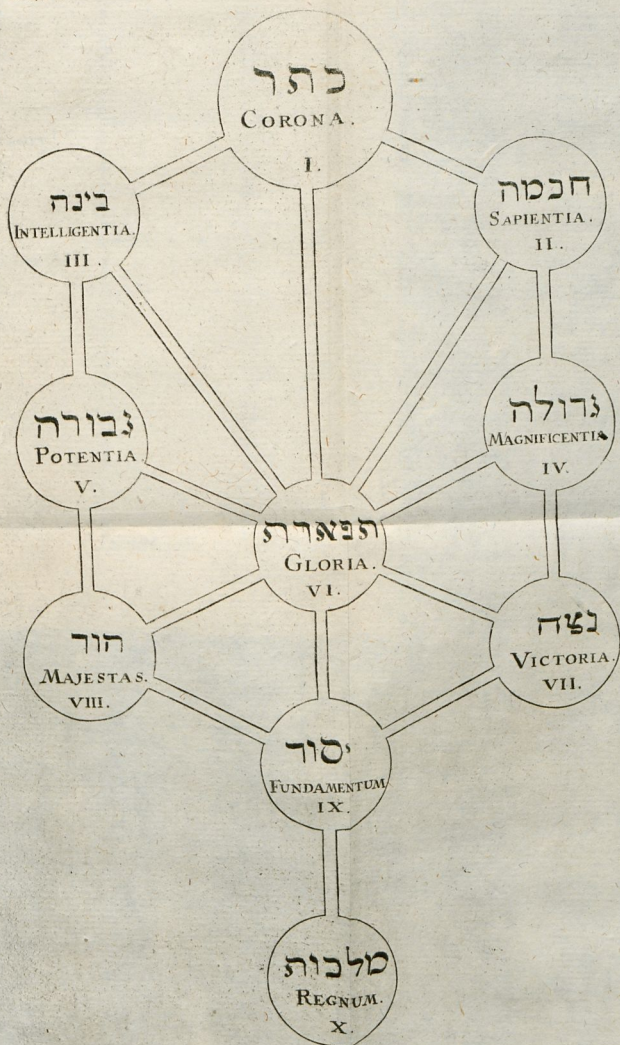
MARIAMNE.

DRUSILLA.

APPENDIX VII.
SEPHIROTH CABBALISTARUM.

Statuunt Judæi ex Cabbala sua decem Divinas SEPHIROTH, quò nomine intelligunt DEI summas Perfectiones & Virtutes; quas in Mundi tum Creatione, tum Gubernatione revelavit maximè; ita tamen ut omnia Attributa illa summam DEI *Unitatem* prædicent: Solent autem Attributa illa, licet diversis ac diversis figuris, tali ordine disponere:

Veteres Hebræi super primo horum scribere solebant Infinitum, quod involvebant Circulo, & hoc intelligebant de *Aeternitate* DEI, de qua homines non possunt multum cogitare. *Magnificenciam* vero exposuerunt per *Bonitatem*. Denique Voces: מלכות Regnum & שכונה *Habitatio* promicue usurparunt.

APPENDIX VIII.

APPENDIX VII

SAISONNÉ DE L'ÉTÉ

2

1875
MAY 15

1875
MAY 15

APPENDIX

TABLE OF CONTENTS

CHAPTER I

CHAPTER II

CHAPTER III

CHAPTER IV

CHAPTER V

CHAPTER VI

CHAPTER VII

CHAPTER VIII

CHAPTER IX

CHAPTER X

CHAPTER XI

CHAPTER XII

APP
ONÆ

RISTO
Primus
& simu
Philellen
xor ejus
aliâs Sal

HERODES! Rex
Chalcidis,

DRUSUS.

ANTIG
cifus a
stobulo

ARISTOBULUS.

AGRIPPA II.

ALEXANDER,
neus.
Pontif
ALEX
gina I

AGRIPPA Rex.

BERENICE.

HERODES.

MARIAMNE.

FILIU
Alex:
Rege

MARIAMNE.

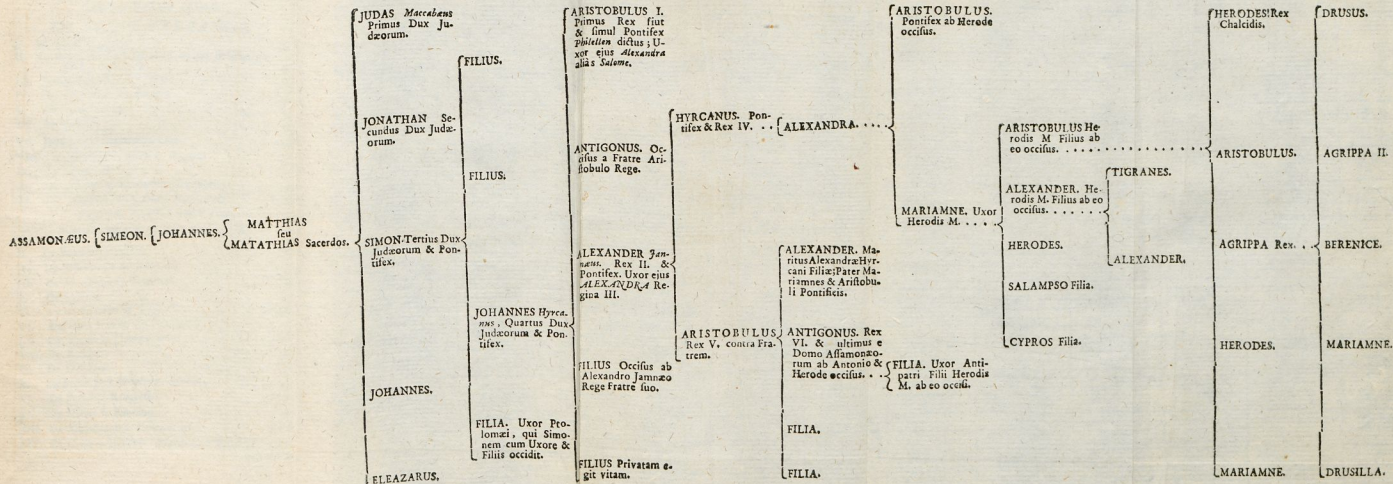
DRUSILLA.

FILIU
git

APPENDIX VIII. ET ULTIMA.

GENEALOGIA ASSAMONÆORUM QUI VULGO MACCABÆI VOCANTUR.

Blank manuscript pages with faint bleed-through text from the reverse side. The text is mirrored and mostly illegible due to fading and bleed-through.

INDEX CAPITUM:

Caput Præliminare. De Populo Hebraico. *Pagin.* 1.

CAPITA PARTIS PRIMÆ.

DE LOCIS HEBRAICIS.

I.	De Terra Sancta.	2.
II.	De Regionibus aliis ad Antiquitates Hebræorum spectantibus.	3.
III.	De Urbibus Terræ Sanctæ.	4.
IV.	De Urbe Hierosolymitana.	<i>ibid.</i>
V.	De Tabernaculo.	5.
VI.	De Excelsis.	6.
VII.	De Templo Hierosolymitano.	<i>ibid.</i>
VIII.	De Templis Samariæ & Ægypti.	11.
IX.	De Synagogis.	12.
X.	De Scholis & Academiis Hebræorum.	13.
XI.	De Ædificiis Vulgaribus Hebræorum.	<i>ibid.</i>

CAPITA PARTIS SECUNDÆ.

DE PERSONIS HEBRAICIS.

I.	De Pontifice Maximo.	14.
II.	De Principibus Sacerdotum.	15.
III.	De Sacerdotibus Gregariis.	<i>ibid.</i>
IV.	De Levitis.	17.
V.	De Cantoribus & Janitoribus.	<i>ibid.</i>
VI.	De Viris Stationis & Nethinæis.	18.
VII.	De Synedriis Hebræorum.	<i>ibid.</i>
VIII.	De Regibus.	19.
IX.	De Prophetis.	20.
X.	De Sectis post Prophetas exortis.	21.
XI.	De Personis Religiosis.	23.
XII.	De Scribis & Rabbinis.	24.
XIII.	De Magistratibus Hebræorum.	<i>ibid.</i>
XIV.	De Civibus Hebræis, Profelytis & Publicanis.	25.

CAPITA

CAPITA PARTIS TERTIÆ.

DE REBUS seu ACTIONIBUS
HEBRAICIS.

I.	De Sacrificiis in Genere.	26.
II.	De Sacrificiis Sanctissimis.	27.
III.	De Sacrificiis minus Sanctis.	28.
IV.	De Fertis & Libaminibus.	29.
V.	De Suffitu.	30.
VI.	De Primitivis & Primitiis.	ibid.
VII.	De Decimis.	31.
VIII.	De Votis.	32.
IX.	De Jejniis.	ibid.
X.	De Lotionibus & Purificationibus.	33.
XI.	De Actionibus aliis Sacrioribus: Precibus, Cantu, Eleemofyna, Juramento, Excommunicatione & Circumcifione.	34.
XII.	De Actionibus aliis minus Sanctis: Matrimonio, Sepultura, Numis, Mensuris, Cibis, Vestitu, Solutione Semificli & Ritu Confœderationis.	36.
XIII.	De Religione Privata Hebræorum.	37.
XIV.	De Idololatria Hebræorum.	39.
XV.	De Literatura Hebræorum.	40.
XVI.	De Religione hodierna Hebræorum.	41.
XVII.	De Re Bellica Hebræorum.	43.
XVIII.	De DCXIII. Præceptis Hebræorum.	45.
XIX.	De Legibus & Ritibus Politico-Profanis Hebræorum.	ibid.

CAPITA PARTIS QUARTÆ.

DE TEMPORIBUS HEBRAICIS.

I.	De Temporibus in Genere.	47.
II.	De Festis seu Temporibus Sacris in Genere.	48.
III.	De Sabbatho & Festo Diei Lunæ & Jovis.	49.
IV.	De Noviluniis & Festo Collectionis Lignorum.	50.
V.	De Festo Paschatis & Azymorum.	51.
VI.	De Festo Pentecostes.	52.
VII.	De Festo Tabernaculorum.	53.
VIII.	De Festo Diei Expiationis.	54.
IX.	De Festis Novi Anni, Tubarum & Lætitiæ Legis.	56.
X.	De Festis Purim & Encæniorum.	57.
XI.	De Festis aliis minoribus.	58.
XII.	De Anno Sabbathico & Jubilæo.	59.
XIII.	De Diebus Protestis.	60.

INDEX

INDEX APPENDICUM.

I.	Historia brevis Gentis Judaicæ.	62.
	I. Patriarcharum.	<i>ibid.</i>
	II. Ducum & Judicum.	63.
	III. Regum ante Captivitatem Babyloniam.	64.
II. Catalogi:	IV. Principum & Regum Assamonæorum & Herodiadum post Captivitatem Babyloniam.	65.
	V. Pontificum Judæorum.	66.
	VI. Præsidium Synedrii Magni, quos Judæi & Principes vocant.	69.
III.	Calendarium Hebræorum.	70.
IV.	Talmudis Judæorum brevis Cognitio.	80.
V.	Sanctitates Terræ Sanctæ, Hierosolymæ, Templi & Synagogarum secundum Traditiones Judæorum.	85.
VI.	Privilegia Regum & Pontificum apud Judæos Veteres.	89.
VII.	Sephiroth Cabbalistarum.	92.
VIII.	Genealogia Assamonæorum, qui vulgò Maccabæi vocantur.	93.

F I N I S.

Sphalmata Typographica sic corrigenda:

9. 20. 21. 22. 26. 32. 39. 39. 46.	} Pagina	} Linea	31. 3. 42. 39. 20. 34. 35. 42. 28.	} Legendum erit	Candelabrō. utebantur. idololatriæ. <i>Superstitionum.</i> Sinaítico. <i>Afflictionis.</i> <i>Adrammelech.</i> Aarone. sepes. CHRISTI. <i>Tammuz.</i> horas. transferebantur. <i>TAMMUZ.</i> טמז
46. 47. 51. 60. 70. 73. 78.	}	}	46. 28. 11. 35. 37. 13. 39.	}	

Pagina verò 23. §. 10. Particula Negandi (non) utrobique deleatur, aut si ita visum fuerit tota sententia legatur: quorum Religio, mundana relinquere & superiora querere, esse debet.

Ceterum Errata circa Orthographiam. v. g. Pag. 16. lin. 32. in voce: disquirere. Et pag. 29. lin. 4. in voce: CHRISTI, &c. Nec non circa *Notas Distinctionum* aut aliter occurrentia, Equi Lectores corrigere aut patienter ferre meminerint.

(x2260067)

III

